

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

DOKÜMAN YÖNETİM SİSTEMİ HAKKINDA OKUL
YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ, SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bektaş TOPRAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2022

©2022-Bektaş TOPRAK

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

DOKÜMAN YÖNETİM SİSTEMİ HAKKINDA OKUL
YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ, SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

VIEWS OF SCHOOL MANAGERS ABOUT THE
DOCUMENT MANAGEMENT SYSTEM, PROBLEMS
AND SOLUTION SUGGESTIONS

Hazırlayan
Bektaş TOPRAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Hamza YAKAR

KIRŞEHİR-2022

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Bektaş TOPRAK tarafından hazırlanan “*Doküman Yönetim Sistemi Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*” adlı tez çalışması 17.01.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Hamza YAKAR

Üye.....(İmza)

Prof. Dr. Tufan AYTAÇ

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Servet ATİK

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2022

(İmza)

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

17/01/2022

Bektaş TOPRAK

İmza

ÖZET

DOKÜMAN YÖNETİM SİSTEMİ HAKKINDA OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Bektaş TOPRAK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hamza YAKAR

2022 – (xi + 87)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Jüri:

Prof. Dr. Tufan AYTAÇ

Doç. Dr. Servet ATİK

Dr. Öğr. Üyesi Hamza YAKAR

Bu çalışma Millî Eğitim Bakanlığı'nda kullanılan Doküman Yönetim Sistemi (DYS)'nin okul yöneticilerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile 2020-2021 eğitim öğretim yılı sonunda toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim – öğretim yılı ile 2021-2022 eğitim – öğretim yılları arasında Nevşehir ili Kozaklı ilçesinde görev yapan 23 erkek, 2 kadın olmak üzere toplam 25 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Verilerin analizi betimsel analiz yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırma bulgularında; okul yöneticilerinin genel anlamda DYS hakkında olumlu görüş bildirdiği buna karşın DYS kullanımında bazı sorunlarla karşılaşıldığı; bununla birlikte okul yöneticilerinin DYS'nin geliştirilmesi gerektiği yönünde görüşlerinin olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun DYS'nin teknolojisini ve ara yüzünü yeterli bulduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Okul yöneticilerinin DYS'nin etkililiği konusunda çoklu avantajlarına dikkat çektiği görülmektedir. DYS'nin kullanımında karşılaşılan sorunların dış kaynaklı sorunlar olduğunu savunan okul yöneticilerinin sayısının oldukça fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesi konusunda okul yöneticileri yazılıma yönelik iyileştirmeler yapılması gerektiği görüşüne odaklanmışlardır. DYS'nin kullanıcı eğitimleri konusunda okul yöneticilerinin bireysel çabaların önemi ile kapsamlı eğitimin gerekliliği görüşlerine aynı oranda görüş bildirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS hakkındaki görüşlerinden hareketle büyük çoğunluğunun DYS konusunda “ilgili kullanıcı” profiline sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Yönetimi, Okul Yöneticisi, Belge Yönetimi, Doküman Yönetim Sistemi.

ABSTRACT

VIEWS OF SCHOOL MANAGERS ABOUT THE DOCUMENT MANAGEMENT SYSTEM, PROBLEMS AND SOLUTION SUGGESTIONS

M. Sc. Thesis

Preparer: Bektaş TOPRAK

Advisor: Asst. Prof. Dr. Hamza YAKAR

2022 – (xi + 87)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Educational Sciences Department

Educational Management Science

Jury:

Prof. Dr. Tufan AYTAÇ

Assoc. Prof. Dr. Servet ATİK

Asst. Prof. Dr. Hamza YAKAR

This study was carried out in order to evaluate the Document Management System (DYS) used in the Ministry of National Education according to the opinions of school administrators. The research was carried out using the phenomenology design, which is one of the qualitative research methods. The data were collected at the end of the 2020-2021 academic year with a semi-structured interview form. The study group of the research consists of 25 school administrators, 23 male and 2 female, working in Kozaklı district of Nevşehir province between the 2020-2021 academic year and the 2021-2022 academic year. The analysis of the data was made using the descriptive analysis method. In the research findings; It is seen that school administrators have generally positive opinions about DYS, however, some problems are encountered in the use of DYS, and school administrators have opinions that DYS should be improved. As a result of the research, it was concluded that the majority of school administrators found the technology and interface of DYS sufficient. It is seen that school administrators draw attention to the multiple advantages of DYS regarding its effectiveness. It was concluded that the number of school administrators who argued that the problems encountered in the use of DYS are external problems. In order to improve the quality and efficiency of DYS, school administrators focused on the idea that software improvements should be made. It was concluded that the school administrators expressed their views on the importance of individual efforts and the necessity of comprehensive education at the same rate on user training of DYS. As a result of the research, it was concluded that the majority of the school administrators who participated in the research had a "relevant user" profile on DYS.

Keywords: School Management, School Manager, Document Management, Document Management System.

ÖNSÖZ

Bu araştırma, “Doküman Yönetim Sistemi ile İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşleri Nelerdir?” ana problemi doğrultusunda, Nevşehir iline bağlı Kozaklı ilçesinde bulunan resmi ilköğretim ve ortaöğretim okulları ile halk eğitimi merkezinde görev yapan okul yöneticilerinin Doküman Yönetim Sistemi hakkında görüşlerini belirlemek ve analiz etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problemi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar ile ilgili bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar tanımlanmaktadır. Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi alt başlıklarıyla yöntem kısmı açıklanmaktadır. Dördüncü bölümde problem ve alt problemlere ilişkin bulgular yer almakta ve beşinci bölümde sonuç, tartışma ve öneriler kısmı ile çalışma sonlandırılmaktadır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında, bilgi ve deneyimleriyle sürekli bana yol gösteren, hiçbir yardım ve desteğini esirgemeyen saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hamza YAKAR’a sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca desteklerini esirgemeyen değerli hocalarıma teşekkür ediyorum.

Eğitim hayatım boyunca her konuda desteğini hissettiğim sevgili annem Havva TOPRAK’a, değerli babam Kenan TOPRAK’a ve canım ablam Aysel CANBOLAT’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışma sürecinde desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım Ahmet AKKAYA’ya ve eğitimimde katkısı olan tüm öğretmenlerime teşekkür ediyorum.

Kırşehir-2022

Bektaş TOPRAK

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
RESİMLER LİSTESİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	xi
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	4
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	6
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	7
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	9
1.5. VARSAYIMLAR.....	9
1.6. TANIMLAR	9
BÖLÜM II.....	11
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1. YÖNETİM KAVRAMI.....	11
2.1.1.Eğitim Yönetimi	12
2.1.2.Okul Yönetimi	12
2.2. YÖNETİCİ KAVRAMI.....	13
2.2.1. Eğitim Yöneticisi.....	13
2.2.2. Okul Yöneticisi.....	14
2.2.3.Okul Yöneticisinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....	14
2.3.OKUL YÖNETİM SÜREÇLERİ VE BİLGİ YÖNETİMİ	15
2.3.1. Okul Yönetim Süreçleri.....	15
2.3.2. Bilgi Yönetimi	16
2.4. OKUL YÖNETİMİNDE BİLGİ YÖNETİMİ ve DYS	19

2.4.1. Doküman Yönetim Sisteminin Okullarda Kullanımı	19
2.4.2. Doküman Yönetim Sisteminin Menü ve Alt Menüleri	21
2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	29
BÖLÜM III	35
3. YÖNTEM	35
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	35
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	35
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	37
3.3.1. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	37
3.3.2. Görüşme Formunun Yapısı	38
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI	38
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	38
BÖLÜM IV.....	40
4. BULGULAR	40
4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	41
4.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	43
4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	45
4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	47
4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	49
4.6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	51
4.7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	55
BÖLÜM V	63
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	63
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA	63
5.2. ÖNERİLER.....	72
KAYNAKÇA.....	75
EKLER	83
EK 1. Görüşme Formu	83
EK 2. Görüşme İzin Bildirimi Örneği	84
EK 3. Araştırma İzni Resmi Yazısı.....	85
EK 4. Etik Kurul Belgesi.....	86
ÖZGEÇMİŞ	87

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1. Çalışma Grubuna Ait Özellikler	36
Tablo 4.1. Doküman Yönetim Sisteminin Teknolojisi ve Ara Yüzüne Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri.....	41
Tablo 4.2. Doküman Yönetim Sisteminin Etkililiğine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri	43
Tablo 4.3. Doküman Yönetim Sisteminin Kullanımında Yaşanan Sorunlara İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri.....	45
Tablo 4.4. Doküman Yönetim Sisteminin Kalite ve Verimliliğinin Geliştirilmesine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri.....	48
Tablo 4.5. Doküman Yönetim Sisteminin Kullanıcı Eğitimlerine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri.....	49
Tablo 4.6. Doküman Yönetim Sisteminin Kullanıcı Profillerine Yönelik Kategoriler	52
Tablo 4.7. İlgili Kullanıcı Profiline DYS'yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı	56
Tablo 4.8. İlgili ve Eleştirel Kullanıcı Profiline DYS'yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı	57
Tablo 4.9. İlgisiz Kullanıcı Profiline DYS'yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı	58
Tablo 4.10. Eleştirel Kullanıcı Profiline DYS'yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı	60
Tablo 4.11. Deneyimsiz Kullanıcı Profiline DYS'yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı	61

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1. Kamu Yönetiminde Bilgi Yönetimi Uygulamasının Öğeleri	17
Şekil 2.2. Bilgini Yönetim Süreçleri	18
Şekil 4.1. Araştırma Bulgularında Ortaya Çıkan Kategoriler	40

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa

Resim 2.1. Doküman Yönetim Sistemi Giriş Ara Yüzü	22
Resim 2.2. Dokuman Yönetim Sistemi Aktif Görevlendirme Alanı	23
Resim 2.3. Dokuman Yönetim Sistemi Seçilen Rol Ana Ekranı	24
Resim 2.4. Okul Müdürü Rolü Yetki Menüsü	25
Resim 2.5. Evrak Oluşturma Menüsü	26
Resim 2.6. Kelime İşlemci Menüsü	26
Resim 2.7. E-İmza Onay Alanı	27
Resim 2.8. DYS Yönetici Rolü	28
Resim 2.9. Gelen Evraklara İlişkin Kayıt Kullanıcı Rollerini	28
Resim 2.10. Gelen Evrak Kayıt Ekranı	29

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kisaltmalar	Açıklamalar
DYS	: Doküman Yönetim Sistemi
f	: Frekans
HEM	: Halk Eğitimi Merkezi
İLSİS	: İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri Yönetim Bilgi Sistemi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEBBİS	: Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri
MYÖ	: Müdür Yetkili Öğretmen
OGES	: Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
VHKİ	: Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Yrd.	: Yardımcısı

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Yönetim, farklı alanları kapsayan geniş boyutlu bir süreçtir. Eğitim yönetimi ise diğer yönetim türlerinden farklı olarak eğitime özgü süreçlerle ilgilidir. Eğitim yönetimini diğer yönetim türlerinden farklı kılan özellikler eğitimin kendine özgü olmasından kaynaklanmaktadır (Kaya, 1999). Eğitim örgütlerinin çıktısı mal veya hizmet değil, insan kaynağıdır (İlğan, 2016). Temel çıktısı insan kaynağı olan eğitim yönetiminin ağırlık merkezi okul yönetimidir. Bu doğrultuda bakıldığında, gelişmiş ülkelerde eğitim yönetimi başlı başına bir meslek olarak ele alınmakta ve belirli bir uzmanlık eğitiminden geçilmektedir (Balcı, 2021, s. 64).

Genel olarak eğitim sistemini bütünüyle ele alarak analiz etme ve birleştirmeyi hedefleyen eğitim yönetimi, yönetsel süreçlerin uygulandığı başlı başına bir alan alandır. Eğitim yönetiminin kısıtlı bir çerçevede uygulanması ise “okul yönetimi” olarak nitelendirilmektedir. Eğitim yönetimi, eğitim olgusunun eğitime uyarlanmış hali olarak ifade edilirken okul yönetimi de eğitim yönetiminin okula uygulanması olarak ifade edilebilir. Eğitim yönetimi yeni ortaya çıkan bir olgu olmamakla birlikte, gelişme gösteren ve yaygınlaşan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Bursalıoğlu, 2015). Bu anlamda tarihi süreç içerisinde bakıldığında, eğitim yönetimi konusunda karşılaşılan ilk kavramların kaynağının Roma’ya dayandığı anlaşılmaktadır. Romalılar, okul yöneticiliğine önem vermişler ve gelişmesine katkı sağlamışlardır (Bursalıoğlu, 2016).

Eğitim sistemi içerisinde “eğitim yöneticiliği” ile “okul yöneticiliği” birbirinden farklı birer meslek basamağı olmakla birlikte eğitim yöneticiliği yeterli alanları bakımından okul yöneticiliğinden ayrılır. Eğitim yönetimi ile okul yönetiminin örgütsel yapı içerisinde farkını ortaya koymak gerekirse, okul dışında kalan Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı merkez ve taşra kurumlarını eğitim yönetimi, bu kurumlarda görev alan yöneticileri ise eğitim yöneticisi olarak adlandırmak mümkündür (Taymaz, 2003). Okul yönetiminin görevi okul içerisindeki beşerî ve maddi kaynakları en etkin bir şekilde işleyerek okulun amaçlarına uygun şekilde varlığını sürdürmektir (Bursalıoğlu, 2015).

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin genel kavram ve süreçlerinin okul düzeyine indirgenmesini ele alır. Okul yönetimi beşerî ve maddi kaynakları organize ve koordine edip yönlendirerek okulun hedef ve yöntemlerini gerçekleştirmeyi amaçlar (Balcı, 2005). Okul yöneticilerinin görev ve sorumlulukları ilgili mevzuatlarda ayrıntılı bir şekilde

belirtilmektedir. Okul yöneticilerinin görev ve sorumlulukları genel başlıkları şu şekilde sıralanabilir (Çiçek Sağlam, 2016):

- Okuldaki eğitim-öğretim faaliyetlerini mevzuata uygun şekilde yürütme,
- Okuldaki her türlü disiplini sağlama,
- Okulda ahenkli çalışma düzeni kurma,
- İş birliği içerisinde çalışma ortamı sunma,
- Personel görevlendirmelerini ve okuldaki her türlü denetimi yapma,
- Toplantılara katılma,
- Gerekli kurum ve kuruluşlarla iletişimi ve yazışmaları gerçekleştirme
- Okulun fiziki ihtiyaçlarına ilişkin uygulamaları düzenleme.

Millî eğitim sistemi içerisindeki hiyerarşi, okul yöneticilerinin mevzuat hükümleri çerçevesinde iş birliği içerisinde olduğu farklı birim ve kurumlardan gelen resmi yazıların dikkate alınmasını, iş ve işlemlerin de bu resmi yazılar doğrultusunda yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Okul yöneticisinin bilgi ve uygulamaların hızla değiştiği günümüz dünyasında, görevini eksiksiz olarak yerine getirebilmesi ve eğitim sistemi içerisinde etkinliğini sürdürebilmesi için teknolojik değişim ve gelişimlere uyum sağlaması gerekmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı'nda resmi yazışmalara ilişkin geçmiş uygulamalara bakıldığında; resmî yazışmaların önceki dönemlerde posta ile yapıldığı görülmektedir. Zamanla teknolojinin gelişmesi ve hayatın her alanında kullanılmaya başlanmasıyla birlikte elektronik posta uygulamalarına benzer programlar kullanılmış olsa da bu uygulamalar bölgesel nitelik taşıdığı için genelleme konusunda sorunlarla karşılaşmıştır.

Turan'a (2002) göre, teknoloji eğitim-öğretim örgütlerinde etkili ve verimli bir yapının gerekliliği için önemli bir araçtır. Okul yöneticileri günümüzde eğitim-öğretim faaliyetleri için yürütülen iş ve işlemleri elektronik ortam vasıtasıyla elektronik uygulamalar kullanarak devam ettirmektedir.

Okul yöneticileri mevcut yapıyı sürdürmede, 2017 yılında yeni bir elektronik uygulama kullanmaya başlamıştır. Kâğıt sarfiyatının azaltılması, zamandan tasarruf etme ve iş ve işlemlerin daha hızlı yürütülmesini amaçlayan bu uygulama Doküman Yönetim Sistemi (DYS) olarak adlandırılmaktadır. Doküman Yönetim Sistemi, Millî Eğitim Bakanlığı'nın tüm birimlerinin resmi yazışma sistemlerini bu uygulama kanalıyla elektronik ortamda yürütmesine olanak sağlamaktadır. Sistem ilk olarak il ve ilçe Millî

Eğitim Müdürlüklerinde kullanıma açılmış, 2017 yılının Mayıs ayından itibaren okul müdürlüklerinde de aktif olarak uygulanmaya başlamıştır.

Doküman Yönetim Sistemi'ne internet tarayıcısı vasıtasıyla <http://dys.meb.gov.tr/MEBDYSWeb/index.jsp> adresinin açılış ekranındaki sağ üst bölümde bulunan giriş menüsünden MEBBİS kullanıcı adı ve şifresi ile ya da e-devlet girişi menüsünden T.C. kimlik numarası ve e-devlet şifresi ile giriş sağlanmaktadır. İnternet tarayıcısı üzerinden giriş yapıldıktan sonra kullanıcı Java altyapısı olan bir uygulamaya yönlendirilmekte ve Doküman Yönetim Sistemi bu uygulama üzerinden açılmaktadır (DYS, 2021).

Ayrıca DYS'nin internet sayfasındaki adresinin açılış ekranında: haberler, güncellemeler, kurulum ayarları, eğitim ve elektronik imza işlemleri menüleri ile evrak sorgu, DYS eğitim, sıkça sorulan sorular, kılavuz ve iletişim sekmeleri kullanıcıların karşısına çıkmaktadır. Bu menü ve sekmelerle Doküman Yönetim Sistemi'nin kullanımı noktasında bilgi vermek ve kullanıcılara yol göstermek amaçlanmıştır (DYS, 2021).

Java altyapısı ile çalışan Doküman Yönetim Sistemi kurumlar arasında, zamandan ve kâğıttan tasarruf edilmesi, iş ve işlemlerin daha hızlı yürütülmesi bakımından resmi yazışmaların yapılması, gelen ve giden evrakların takibi, resmî belgelerin arşivlenmesi, bir durumun ya da belgenin ildeki diğer kurumlarla paylaşılması konusunda çeşitli menüler ve bölümleri içermektedir.

2017 yılından itibaren okullarda bilgi yönetim sistemi olarak kullanılan Doküman Yönetim Sistemi'nde bazı eksiklikler olduğu, Doküman Yönetim Sistemi kullanımına yönelik verilen eğitimlerin yetersiz olduğu, uygulamanın ara yüzünün pratik olmadığı, okul dışında kişisel bilgisayar ya da diğer cihazlardan Doküman Yönetim Sistemi'ne girişin mümkün olmadığı, geçmişe dönük evrak taraması yapmanın güç olduğu, sistem metin editörünün yetersiz olduğu yönünde bazı eksiklikler belirlenmiştir. Buna karşın, okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda Doküman Yönetim Sistemi'nin en çok zaman ve kırtasiye malzemesi kullanımı olmadığından maddi açıdan tasarruf sağladığı yönünde avantajlarının olduğu da saptanmıştır (Altınok ve Duran, 2018).

Alan yazında, Doküman Yönetim Sistemi'nin kullanıcıları ile yapılan çalışmalarda, sistemin avantajlarının fazla olduğu vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda, Doküman Yönetim Sistemi'nin okul yöneticileri tarafından yararlı bir sistem olarak görüldüğü, iş ve işlemlere hız kazandırdığı, resmi yazışmalardaki bürokrasiyi azaltarak şeffaflık ve güvenilirlik bakımından olumlu katkı sağladığı, kâğıt tasarrufu yönüyle ekonomik olduğu ancak geliştirilmeye ihtiyaç duyulan taraflarının olduğu, Doküman Yönetim Sistemi ile ilgili

verilen giriş eğitiminin yeterli düzeyde olmadığı, öğretime doğrudan olmasa da dolaylı yönden etki ettiği ortaya çıkmıştır (Yıldırım, Yılmaz ve Balıkcı, 2018).

Doküman Yönetim Sisteminin Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul ve kurumlarda geniş bir kullanım alanına sahip olması, birçok kullanıcıyı ilgilendirmesi ve sürekli güncellenen dinamik bir yapıda olması nedenleriyle bu sistemin avantajlarının, sınırlılıklarının, geliştirilebilir yönlerinin okul yöneticilerinin görüşleriyle ortaya çıkarılmasının bu sistemin kalite ve verimliliğinin artırılması boyutunda önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Günümüzde, bilişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanılmasının sonucunda “bilgi toplumu” olarak nitelendirilen bir döneme girilmiştir. Bilgi toplumunda eğitim kurumlarının, bilgi teknolojilerini kullanma ve teknolojik gelişmeleri öğretme konusunda önemli görevleri bulunmaktadır (Akkoyunlu, 1995). Toplumsal kurumlarda ve örgütlerde bilgi yönetiminde kullanılan bilgi ve iletişim teknolojilerinin, örgüt kültürüne önemli derecede etkisinin olduğu anlaşılmaktadır (Bükeç, 2007).

Genel olarak bilgi yönetimi kavramı, temel olarak örgüt ortamında sürekli artan bilgi kapasitesini güncelleyen, oluşan bilgileri ulaşılabilir kılan, gerekli bilgiye ulaşmak için gerekli olan işlemleri tanımlayan ve gerekli bilginin şirket çalışanlarıyla paylaşılmasını sağlayan bir disiplin şeklinde tanımlanmaktadır (Harrison ve Kessels, 2004). Bu yönüyle bilgi yönetimi, günümüz toplumsal örgütlerine oldukça önemli avantajlar sağlamaktadır. Daghfous'a, (2003) göre bilgi yönetimi; ekonomi, psikoloji ve enformasyon yönetimi gibi birçok disipline dayanmaktadır. Ayrıca bilgi yönetiminin temel kısımları insanları, teknolojiyi ve süreçleri içermektedir. Dolayısıyla bilgi yönetiminin iş süreçlerine olumlu etkisi söz konusudur.

Bilgi yönetimi döngüsel bir süreçtir. Bu döngüsel sürecin bileşenleri; *bilginin elde edilmesi, paylaşılması, kullanılması ve depolanması* şeklinde açıklanmaktadır (Çınar, 2002; Dağlı ve Uzunboylu, 2007). Bilgi yönetiminin döngüsel süreçlerini Davenport, Jarvenpaa ve Beers (1996); *bilgiyi elde etme, yaratma, depolama, uygulama ve yeniden kullanma* olarak tasnif etmektedir. Benzer şekilde Teece (1998) ise; *bilgiyi oluşturma, transfer etme, birleştirme, entegre etme ve bilgidен yararlanma* şeklinde açıklamaktadır.

Günümüzde eğitim örgütlerinin geleneksel yapılarını değiştirip bilgi toplumunun ihtiyaçlarına uygun olarak kendilerini yeniden bu toplumun özelliklerine göre kurgulamaları kaçınılmaz bir süreç haline gelmiştir. Bilgiye değer veren, onu kullanmasını

bilen, bilgi üretebilen bir toplum olan bilgi toplumu, bu özellikleri ile bilgi teknolojileri ile şekillenmeye devam etmektedir (Güçlü ve Sotirofski, 2006). Bilgi yönetimi ile eğitim kurumu arasında ilişki kurulduğunda, “öğrenen örgüt” kavramı ortaya çıkmaktadır. Bilgi toplumunun ilkeleri açısından düşünüldüğünde, eğitim örgütleri öğrenen örgütler hâline gelmelidir. Öğrenen örgütler yaklaşımının temel felsefesi, “sürekli gelişim ve öğrenmeye bağlılık” olarak açıklanabilir (Senge, 2004). Açık ve etkili iletişimi yürütme, bilgi yoğun çalışma, örgütsel hafızayı oluşturarak geçmiş birikimlerden yararlanma ve değişikliklerden haberdar olma gibi temel özelliklere sahip olan öğrenen örgütlerde, tüm çalışanlar ortak ve paylaşılan bir amaç çevresinde birleştirilmelidir (Güçlü, 1999).

Bilginin en çok farkında olduğu, kullanıldığı ve yeni bilgilerin üretildiği yerlerin başında eğitim kurumları gelmektedir. Bu yüzden bilgi yönetim süreçleri okullarda kolaylıkla uygulanabilir. Bilgi yönetim süreçlerinin okullarda uygulanmasında, “okul yöneticilerinin” ve “öğretmenlerin” oldukça önemli görevleri bulunmaktadır. Bilgiyi etkili kılmak, açığa çıkarmak ve kullanmak için, okul yöneticilerinin bilgiye meraklı olması ve bilgi temelli bir yönetimi hedeflemesi çok önemlidir. Bu yönüyle bakıldığında, okullardaki bilgi yönetim süreçleri teknoloji ve bilgisayar ile desteklenerek, okulda yeterli bilgisayar ve internet ağının kurulmuş olması gereklidir (Güçlü ve Sotirofski, 2006).

2000’li yıllardan itibaren Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), okulları teknolojilerinden yararlandırmak üzere, bilgi ve enformasyon teknolojileri adıyla çeşitli projeleri uygulamaya koymuştur. Bilişim teknolojilerinin etkin ve yaygın olarak kullanılması, başta eğitim kurumları olmak üzere, bakanlık için önemli bir yer tutmaktadır. Bunlar arasında en önemlilerinden biri olan, MEBBİS (Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi) kapsamında tüm bakanlık birimleri ve okullar tarafından kullanılmasına dönük çalışmalar devam etmekte olup, birçok iş ve işlemin yalnızca elektronik ortamda gerçekleştirilmesi yönünde mevzuat değişikliklerini içeren çalışmalar yapılmaktadır (Ayrıl, 2007).

Millî Eğitim Bakanlığı, merkez ve taşra teşkilatı arasında elektronik imza kanununa göre, resmi yazışmaların elektronik sistemde yapıldığı sistem “Doküman Yönetim Sistemi”dir. Doküman Yönetim Sistemi (DYS) sayısal ortamdaki bilgi, belge ve dokümanların organizasyonu ve yönetimi için geliştirilmiş uygulamalardır (Güler, 2019). DYS bir resmî yazışma sistemi olup, 2017 yılından itibaren okullarda uygulamaya geçmesi ile birlikte Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı tüm kurumlar resmî yazışma sistemlerini bu modül üzerinden elektronik ortamda yürütmeye başlanmıştır. İlk etapta, il ve ilçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde kullanılan bu sistem, daha sonra okullarda da uygulanmaya başlanmıştır (Yıldırım, Yılmaz ve Balıkçı, 2018).

Genelde bilgi yönetim sistemleri, özelde ise DYS hakkında eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, bir bilgi yönetim sisteminin kullanımına ilişkin detaylı bakış açıları getiren çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Alan yazında bilgi yönetimi üzerinde liderlik ve örgüt kültürünün etkisini inceleyen araştırmaların sayısının da yetersiz olduğu söylenebilir. Bununla birlikte yapılan çalışmalar, liderliğin ve örgüt kültürünün bilgi yönetimine etkisi olduğunu göstermektedir (Özgözü ve Atılgan, 2017). Buradan hareketle, DYS'nin kullanımına yönelik kullanıcıların bakış açılarının nasıl olduğu, sistemin eksikliklerinin veya avantajlarının neler olduğu, sistem kullanımına etki eden eğitimlerin yeterli olup olmadığı ve kullanıcıların sisteme yaklaşımları açısından nasıl bir tavır sergiledikleri gibi hususların kullanıcıların perspektifinden ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu araştırmada; “Doküman Yönetim Sistemi (DYS) ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?” ana problemi doğrultusunda şu alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Doküman Yönetim Sisteminin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
2. Doküman Yönetim Sisteminin etkililiğine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
3. Doküman Yönetim Sisteminin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
4. Doküman Yönetim Sisteminin kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
5. Doküman Yönetim Sistemi kullanıcı eğitimlerine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
6. Doküman Yönetim Sistemine ilişkin kullanıcı profilleri nasıldır?
7. Doküman Yönetim Sistemi kullanıcı profillerine göre okul yöneticilerinin kullanım durumları nasıl farklılık göstermektedir?

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bilginin üretimini ve kullanımının hızlı bir şekilde artması, bilgi teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda olmuştur. Kurum veya kuruluşlarda yoğun bir şekilde ortaya çıkan bilgi üretimi ve kullanımı, bilgi süreçlerinin “yönetilmesi” durumunu gündeme getirmiştir. Bu yüzden bütün kurumlar, etkinliklerini artırmak ve başarılı bir yönetim ortaya koyabilmek için, bilgi süreçlerini en etkin şekilde yönetmek durumundadır (Özdemirci ve Aydın, 2007). Toplumsal bir kurum olarak eğitim kurumu da bilgi yönetim süreçlerini

yönetme konusunda önemli görevlerle yüz yüze kalmıştır. Haddad'a (2001) göre, eskiye oranla eğitim sürecine ebeveynler, işverenler, dernekler, siyasi partiler gibi daha fazla paydaşın katılması, süreç yönetimindeki şeffaflığı ve hesap verilebilirliği yoğun bir şekilde gündeme getirmektedir. Yaşanan bu gelişmeler, eğitim kurumundaki bilginin sürekli ve tutarlı bir şekilde dağılımını ve eğitim kuruluşlarının daha iyi ve etkili yönetilmesini zorunlu hale getirmektedir.

Eğitim yönetimi bilgi sistemleri; eğitim yönetimine, yönetimin tüm kademelerinde uygun, doğru, kullanışlı, zamanında ve maliyet kolaylığı sağlayan bilgiyi elde etmek üzere insanları, süreçleri ve teknolojiyi bir arada kullanmayı ön gören kapsamlı bir sistem olarak açıklanabilir (Bayrakçı, 2007). Eğitimde, günümüzde kullanılan bilgi yönetim sistemlerinin başında yöneticilerin kullandığı DYS gelmektedir. Dolayısıyla DYS'nin eğitim sistemi içerisindeki yöneticileri ve yönetimle ilgili iş ve işlemleri nasıl etkilediğinin ortaya çıkarılması gerekmektedir. DYS'yi kullanan okul yöneticilerinin bakış açılarından hareketle, DYS'nin okul idarecileri tarafından nasıl değerlendirildiği ortaya konulmalıdır.

Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı'nın resmi yazışmalarında kullanılan Doküman Yönetim Sistemini, bu sistemi sürekli kullanan okul yöneticilerinin görüşlerine göre değerlendirmek ve Doküman Yönetim Sisteminin avantajlarını, aksayan yönlerini, sınırlılıklarını, kullanıcı profili özelliklerini ve kullanıcı profillerinin DYS'yi kullanım durumlarındaki yaklaşımlarını tespit etmektir.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bilgi yönetim sistemi olarak geliştirilen Doküman Yönetim Sisteminin içerdiği farklı özellikleri, çeşitli boyutlarda ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bir modül olarak geliştirilen DYS'yi kullanıcıların gözünden değerlendirmek ise sistemin kullanım eksikliklerini ve sorunlarını tespit etme konusunda oldukça önemlidir.

Bilgi yönetimi sayesinde başlı başına veri olarak kabul edilen şeyler, bilgiye ve bilgi birikimine dönüştürülmektedir. Verilerin bilgi birikimine dönüştürülmesi sürecinde örgütlerde bilgi yönetiminin yerinin ne olduğunun belirlenmesi oldukça önemlidir (Gümüştekin, 2004). Ayrıca Atılgan'a (2009) göre; bilgi yönetiminin örgütlerdeki yeri ve önemini örgütlerdeki yönetim anlayışları belirlemektedir. Bir kurumda yerleşmiş olan kültür ve örgütteki çalışanları yöneten liderlerin bakış açıları, bilgi yönetimi kapsamındaki uygulamaların başarılı olmasında önemli katkılara sahiptir. Bu gerekçelerden hareketle, okullarda kullanılan bir bilgi yönetim sistemi olan DYS'nin kullanıcılarının görüşlerinin ne olduğunun ortaya çıkarılması oldukça önemlidir.

DYS'nin okullarda kullanılmasıyla birlikte, okul yönetimi süreçlerine teknoloji kullanımının dâhil olmasının önü açılmıştır. Bu açıdan düşünüldüğünde, eğitim örgütleri açısından teknoloji, daha etkili ve üretken bir okul ve bu okulu oluşturmada karşılaşılan engellere etkin çözümler üretebilmek için kullanılan yardımcı bir araç olarak görülmeye başlanmıştır. Günümüzde okul yöneticileri artık devam eden süreçleri genellikle elektronik ortamda sürdürmekte ve bu yönde çeşitli uygulamalardan faydalanmaktadır (Turan, 2002). Dolayısıyla “teknolojik” bir uygulamanın kullanıcılar tarafından nasıl karşılandığının ve uygulamanın teknolojik yapısının nasıl görüldüğünün ortaya konulması önem arz etmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı ve alt birimlerince 2012 yılı itibariyle kullanımına başlanan DYS, günümüzde bakanlığa bağlı birimlerce kullanılan tek resmî yazışma sistemi olması açısından DYS'nin daha detaylı bir şekilde değerlendirilmesine gerek duyulmaktadır. Ayrıca DYS ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, DYS'ye yönelik çok boyutlu çalışmaların eksik olduğu görülmektedir.

DYS ile ilgili yapılan tez çalışmalarına bakıldığında DYS'nin 2017 yılından itibaren tüm okullarda uygulanmaya başlanmasından önce ve sonra olmak üzere yapılan çalışmaları ikiye ayırmak mümkündür. 2017 yılından önce yapılan çalışmalara bakıldığında; bilgi teknolojilerinin okullarda kullanımı ve öğretmenlerin rolüne (Akkoyunlu, 1995), eğitim yöneticilerinin bilgi yönetimindeki yeterliklerine (Çınar, 2002), okulda bilgi yönetimi model önerisi kapsamında yönetici ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesine (Ayrıl, 2007) ve ilköğretim okulu yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterliklerine (Memişoğlu ve Özsarıkamış, 2009) yönelik farklı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. 2017 yılından sonra yapılan çalışmalar ise; okul yöneticilerinin DYS hakkındaki görüşlerinin belirlenmesine (Altınok ve Duran, 2018) ve MEB yönetim bilgi sistemi olarak DYS uygulamalarının değerlendirilmesine (Güler, 2019) yönelik çalışmalar yapıldığı söylenebilir. DYS'ye yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde, DYS ile ilgili derinlemesine ve çok boyutlu bir çalışmanın yapılmadığı dikkati çekmektedir. Bu yönüyle düşünüldüğünde, DYS'ye yönelik yapılan bu çalışmanın önemli bir boşluğu dolduracağı söylenebilir.

Özellikle DYS ile ilgili yapılan tez çalışmasının çok az olması, literatürdeki ilgili çalışmaların makale düzeyinde ve sınırlı sayıda olması, yapılan bu çalışmanın sonuçlarının sistemle ilgili yetkili birimlere geribildirim sağlayacağını düşünülmesi açısından bu araştırmayı önemli kılmaktadır.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma;

1. 2020-2021 eğitim-öğretim yılı sonunda Nevşehir ili Kozaklı ilçesinde resmi ilköğretim, ortaöğretim okulları ile halk eğitimi merkezinde görev yapan okul yöneticileriyle sınırlıdır.
2. Araştırmacı tarafından veri toplama aracı olarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınırlıdır.

1.5. VARSAYIMLAR

Bu araştırmada;

1. Araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formunun doküman yönetim sistemine ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemede yeterli olacağı varsayılmıştır.
2. Okul yöneticilerinin görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri cevapların içten ve samimi olduğu varsayılmıştır.

1.6. TANIMLAR

Doküman Yönetim Sistemi (DYS): Millî Eğitim Bakanlığı'nın tüm birimlerinde resmi yazışmaların yürütüldüğü elektronik bir platformdur.

Müdür Yetkili Öğretmen: Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yanında okul yöneticilik görevini de aynı zamanda yürüten personeldir.

E-Otoban: DYS yazışmalarının valilikler, kaymakamlıklar ve Millî Eğitim Müdürlükleri entegrasyonunu sağlayan, yazışmaların bu kurumlar arası DYS sistemi üzerinden yapılmasını sağlayan bakanlıklar arası sistem olarak tanımlanmaktadır.

Kullanıcı: Okullarda bir bilgi yönetim sistemi olarak kullanılan DYS'yi farklı roller çerçevesinde kullanan ve araştırmada katılımcı olarak yer alan kişilerdir.

Kullanıcı Profili: Okullarda, bilgi yönetim sistemi olarak kullanılan DYS'yi farklı roller çerçevesinde kullanan kullanıcıların belirli özelliklerine göre sınıflandırılması sonucu araştırma sonucunda ortaya çıkan kullanıcı tipleridir. Araştırma kapsamında belirlenen kullanıcı profilleri, DYS'yi kullanan kullanıcıları içermektedir.

KurumNet: DYS'nin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılmasına başlanmadan önce okullarda okul yöneticileri tarafından yazışma ve evrak gönderiminde kullanılan dijital bir uygulamadır.

MEBBİS: Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurum ve personellerin kullandığı Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri'nin kısaltmasıdır.

e-imza: Bir elektronik veriye eklenen ya da elektronik veri ile arasında mantıksal yönden bir bağ bulunan, kullanıcının kimliğini doğrulamaya yarayan elektronik veridir.

Desimal Dosya Sistemi: Kurumdaki işlemlerin on ana başlık altında sınıflandırılarak bu başlıkların kendi arasında yine onlu sistemle alt başlıklara ayrılması temeline dayanan dosyalama sistemidir.

Kamu Sm: Elektronik sertifika hizmetleri ve e-imza işlemlerinin gerçekleştirildiği Kamu Sertifikasyon Merkezi'nin kısaltmasıdır.

udf Dosya Formatı: Universal Disk Format (udf), Türkçe karşılığı ile Evrensel Disk Biçimi; bazı optik medya sürücülerinde bulunan dosyaların tanımlanmasını sağlayan, DYS'de yazışma işlemlerinde kelime işlemci olarak kullanılan bir dosya formatıdır.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde yönetim kavramı ana başlığı altında eğitim yönetimi ve okul yönetimi kavramlarına ve yönetici kavramı ana başlığı altında eğitim yöneticisi ve okul yöneticisi kavramlarına, Millî Eğitim Bakanlığı'nda resmi yazışma işlemlerinin tarihçesine, Doküman Yönetim Sistemi kavramı ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. YÖNETİM KAVRAMI

İnsanlar her ortamda ve koşulda hedeflerine ulaşabilmek için birbirlerinden yardım almaya ihtiyaç duymuşlardır. Bu yüzden insanların tek başına gerçekleştirmekte zorlandıkları hedefleri gerçekleştirebilmek için birbirlerinin iş birliğine gerek duymaları yönetme ve yönetilme kavramlarını ortaya çıkarmıştır. Yönetim aracılığıyla oluşan iş birliği, iş bölümü ve planlamalarla birlikte insanlar bireysel olarak ulaşamayacakları hedefleri gruplar halinde gerçekleştirebilmişlerdir. Bu nedenledir ki yönetimin tarihi çok eskiye dayanır, yani insanlığın varoluşu yönetim biliminin doğuşunu sağlamıştır (Acar, 2019).

Yönetim insanlık tarihi kadar eski ve köklüdür. Tarihi süreç içerisinde insanlar hem yönetmiş hem de yönetilmiştir. Yönetenler ve yönetilenler birbirleri için pek çok efsane ortaya koymuş ve yaşatmıştır. Bunların bazıları ayıklanmış bazıları ise hâlâ anlatılmaktadır. Kitabı olmadığı savunulan yönetim alanında ilk kitaplar çok eskiden yazılmıştır. Eski kitaplarda hükümdar ve devlet yöneticilerine işlerin nasıl yürütüleceği konusunda nasihatler verilmiştir (Bursalıoğlu, 2015).

Eryılmaz (2003), yönetimi, geniş anlamda, başkalarını sevk ve idare etme faaliyeti veya süreci olarak kabul ederek madde ve insan kaynaklarının, belirli bir hedefi gerçekleştirilmek için düzenlenme ve kullanma etkinlikleri olarak tanımlamaktadır. Yönetim ile insan kavramı birbirini tamamlayan parçalardır. İnsanın bulunduğu her yerde örgüt, örgütün bulunduğu her yerde yönetim vardır. Yönetim, bir örgütte belirlenen amaçlara ulaşmada örgütte var olan beşerî ve maddi kaynakları etkili ve verimli kullanmak için karar almak, planlamak, örgütlemek, uyum ve iletişim içinde olmak, etkilemek ve denetim görevini üstlenmektir (Kavalcılar ve Ünal, 2005).

Yönetim, çeşitli bilim dalları tarafından geliştirilen analitik yaklaşımların bir araya getirilmesini ve gerçekleştirilmesine olanak tanır. Bu sebeple yönetimle ilgili bir tanım

ortaya koymak, alanla ilgili çeşitli bilim dallarındaki tanımların çatısı altında toplanmayı gerektirecektir (Taymaz, 2003).

2.1.1.Eğitim Yönetimi

Yönetim bilimi toplumda ortaya çıkan hızlı değişimler sonucunda birbirinden farklı alanlara ayrılmıştır. Bu alanlardan biri de eğitim yönetimidir. Eğitim yönetimi insanların eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan, eğitim örgütünü önceden belirlenmiş amaçlara ulaştırmak için etkili şekilde işletme ve geliştirme sürecidir (Başaran, 2000). Çelik (2002)ise eğitim yönetimini; bireyin davranışlarında istenilen davranış değişikliğini sağlamak için insan gücünü, maddi ve manevi kaynakları işleme süreci olarak tanımlamıştır.

Eğitim yönetimi bir toplumdaki eğitim sisteminin amaç, yapı ve görevlerini gözden geçirerek varsa eğitim sisteminin felsefesine ilişkin değerlendirmelerde bulunur. Bu değerlendirmeler kapsamında eğitim yöneticisinin davranış biçimlerine ışık tutar. Böylece ortaya koyduğu değer ve kavramlar, süreçlerin çevre ve okul düzeyinde uygulanmasını okul yöneticisine ve onun okul yönetimi hakkındaki bilgi ve deneyimlerine bırakır. Bu ise bir noktadan sonra okul yöneticisinin kendi yetki ve görev alanları olmalıdır (Bursalıoğlu, 2015).

2.1.2.Okul Yönetimi

Toplumsal yaşamın gereklerinden biri olan yönetim insanlığın tarihi kadar eski bir kavramdır. Bu yüzden sosyal yaşamda meydana gelen gelişmeler eğitimi de etkisi altına almıştır. Bu değişme ve gelişmelerden okullar da etkilenmiş, eğitimde kalitenin yükseltilmesi için yönetim alanında ortaya çıkan gelişmeler eğitim örgütlerine de uyarlanmıştır (Summak ve Karadağ, 2009).

Literatür incelendiğinde, eğitim yönetimi ve okul yönetimi kavramları birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Oysaki eğitim yönetimi kavramı, okul yönetimi kavramını içine alan daha kapsamlı bir kavram olup disiplinler arası ve tüm değişim ve gelişimlerden, yeniliklerden etkilenen bir bilimdir. Okul yönetimi ise eğitim yönetiminin bir alt uygulama alanı olup okul yönetimini kapsar (Şişman, 2012).

Okul, bireyi kabiliyetleri doğrultusunda toplumun ihtiyaç ve beklentilerine göre insan yetiştiren, devlet denetiminde bulunan özel ve resmî kurumlardır. Okul, her türlü eğitim ve öğretimin düzenli, sistemli bir şekilde, uzman kişiler tarafından belirlenen yöntemlerle, istenilen hedefler doğrultusunda gerçekleştirildiği kurumdur. Okul bunları

gerçekleştirdiğinden büyük bir öneme sahiptir. Anaokulundan, üniversiteye kadar özel ve resmi tüm eğitim kurumları okul kavramıyla anılabilir (Urlu, 2002).

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin en somut olarak uygulandığı alanlardan biridir. Okulun tüm paydaşları, yönetim kapsamı içinde tasarlanan amaçları gerçekleştirmek için karşılıklı anlayış, belirli ilke ve iş birliği içinde çalışır. Karar alma, planlama, örgütleme, iletişim, koordinasyon ve değerlendirmede yeni yöntemler geliştirmek okulun verimli şekilde çalışabilmesi için gerekli unsurlardır (Ada ve Baysal, 2010).

2.2. YÖNETİCİ KAVRAMI

Yönetici, belli bir amaç için bir araya gelen insanları hedeflere ulaşmak için ahenkli bir şekilde ve iş birliği içinde etkili ve verimli olarak yönetmek sorumluluğunda ve zorunda olan kimsedir (Erdoğan, 2000). Yönetici birbirinden farklı görüşleri kendi bilgi ve tecrübeleriyle harmanlayarak birleştiren ve ulaştığı sonuçları özel sorunları çözüme kavuşturmak için uygulamaya geçen insandır (Taymaz, 2003).

Yönetici, belli bir zamanda ve sürekli değişen çevre koşullarında, belli bir amacı gerçekleştirmek için maddi ve beşerî kaynakları birleştirerek uyumlu hale getiren ve çalıştıran bir kimsedir (Eren, 2009).

2.2.1. Eğitim Yöneticisi

Millî Eğitim Bakanlığı'nın merkez ve taşra teşkilatlarında görev yapan yöneticiler, eğitim yöneticisi olarak nitelendirilebilirler (Taymaz, 2003). Ülkemizde başta okullar olmak üzere eğitim kurumlarının tamamındaki yöneticilere "eğitim yöneticisi" adı verilmektedir. Eğitim yöneticisi, kurumun eğitim boyutundaki amaçlarını gerçekleştirmek için faaliyetleri önceden belirleyerek, insan ve fiziki kaynakları uyum içerisinde kullanarak harekete geçiren ve daha sonra da denetimini sağlayan bir alan uzmanı kişidir (Kepenekçi, 2011).

Eğitim yöneticisi, çeşitli kademelerdeki eğitim kurumlarında, eğitimle ilgili iş ve işlemlerin idaresini sağlama becerisine sahip, kuramsal alana hâkim ve uygulama yaparak yetişmiş uzman bir kişidir (Türk, 2002).

Eğitim yöneticisi, hem öğrencilerin en iyi biçimde yetiştirilmesini hem de öğretmenlerin yüksek verimle görevlerini yapması ve yetiştirilmesi için uygun ortamı sağlayan kişidir (Çelik, 2002).

2.2.2. Okul Yöneticisi

Okul yöneticisi; eğitim kurumunun amaçlarını gerçekleştirmek için içinde bulunduğu eğitim kurumunun yapısını ve işleyişini kullanan kişidir (Aydın, 1994). Okul yöneticisi, belli bir hedefe ulaşmak için bir araya gelmiş kişileri hedefe ulaştıran, iş birliği ve uyum içerisinde, etkili ve verimli çalışmayı devam ettirecek biçimde yönetme bilincinde olan kişidir (Erdoğan, 2004).

Okul yöneticisi; okulun belirlenen hedeflerine ulaşmasında, beşerî ve maddi imkânları kullanarak davranış ve eğitim liderliğinin yanı sıra okulu en iyi bir şekilde yöneten kişidir (Hunt, 2012).

Okul yöneticileri her şeyi önceden bilen ve öğretmenleri sürekli denetleyen değil, tam tersine öğrenim süreçlerini başlatan, öğretmenlerin bilinmeyen özelliklerini ortaya çıkaran, öğretmenlere yol gösteren, öğretmenlerle beraber öğrenen ve öğretmenlerin okulun hedefleri doğrultusunda öğretmenlerin yaratıcı düşüncelerini destekleyen kişidir. Okulda, okul müdürüne yardımcı olan müdür yardımcıları ile yönetim işinden sorumlu olan personellerin oluşturduğu gruba okul yönetimi adı verilir. Okul yönetimlerinin görevleri okuldan okula farklılık göstermektedir. Okul yönetimleri birbirleriyle benzer olarak mevzuat, yönetim işleri, bürokrasi işlemleri ve eğitim-öğretim işleriyle uğraşırlar. Okul yönetimlerinin bu görev alanları okul yöneticiliği kavramının doğmasında etkili olmuştur (Erdoğan, 2004).

2.2.3.Okul Yöneticisinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Okul yöneticilerinin görev, yetki ve sorumlulukları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve/veya yürütülen mevzuat çerçevesinde tanımlanmıştır. Bu mevzuatlarda okul yöneticileri okul müdürü, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcısı olarak kategorize edilmiş, görev, yetki ve sorumluluklarda buna uygun olarak dağıtılmıştır. Farklı mevzuat hükümlerinde ayrıntılı olarak maddeler halinde sıralanmış olsa da en genel ifadeler ile okul yöneticilerinin görev, yetki ve sorumlulukları İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde belirtilmektedir.

Buna göre okul müdürü ders okutmanın yanında mevzuat hükümlerine uygun olarak görevini yürütmeye, okulu düzene koymaya ve denetlemeye yetkili olup okulun geliştirilmesinden, değerlendirilmesinden ve yönetilmesinden sorumludur. Müdür başyardımcısı ve müdür yardımcısı ise müdürün olmadığı zamanlarda müdürlüğe vekâlet ederler; okulun her türlü eğitim-öğretim, yazışma, yönetim, öğrenci, personel, bursluluk,

güvenlik, bakım, bursluluk, nöbet, düzen, temizlik, barınma, halkla ilişkiler gibi işlerinin yerine getirilmesinde müdüre karşı sorumludurlar (MEB, 2014).

2.3.OKUL YÖNETİM SÜREÇLERİ VE BİLGİ YÖNETİMİ

Okul süreçleri, okul yönetim süreçleri ve eğitim-öğretim süreçleri olarak iki ana başlıkta incelenmektedir. Okul yönetim süreçleri karar verme, örgütleme, planlama, okul bütçesini oluşturma, kontrol ve değerlendirme gibi yönetimle ilgili süreçleri içermektedir (Şişman ve Taşdemir, 2008). Bilgi yönetimi ise temel olarak, sürekli değişen ve artan bilgi kapasitesini güncelleyen, gerekli olan bilgiye ulaşmak için işlemleri tanımlayan, bilginin tüm çalışanlarla paylaşılmasını sağlayan ve bilgiyi ulaşılabilir kılan bir disiplindir (Harrisons ve Kessels, 2004).

2.3.1. Okul Yönetim Süreçleri

Okul yönetim süreçlerinden karar verme, yönetimde diğer süreç unsurlarını bağlayan, koordine eden ve diğer süreçlerin dinamikliğini sağlayan bir unsur olması açısından önemlidir. Karar verme süreci örgütte değişiklik yapmak, çatışmaları çözmek ve tüm örgüt çalışanlarını etkilemek amacıyla kullanılmaktadır (Semerci, 2000). Karar verme süreci belirli aşamaların belli bir sıraya uygun olarak tamamlanması ile oluşturulmaktadır. Karar verme süreci problemi ve şansı tanımlama, amacı belirleme, alternatif ve seçenekleri oluşturma ve değerlendirme, karar verme, kararı uygulama ve kararı gözden geçirip değerlendirme basamaklarından meydana gelmektedir (Kıral, 2015).

Okul yönetim süreçlerinden bir diğeri olan örgütleme ise bir amacı gerçekleştirmek, bir işi yapabilecek bireyleri belirlemek, üretim için gerekli araç-gereç ile yöntemleri belirlemek ve amaca ulaştıracak yapıyı kurmak için yapılacakları belirleme sürecidir (Buluç, 1996).

Planlama, okulun eğitimsel, örgütsel ve yönetsel hedeflerine ulaşması için gerekli girdilerin sağlanması ve kullanılması stratejilerinin kararlaştırılması sürecidir (Başaran ve Çınkır, 2011). Ayrıca planlama, geleceği düşünme, geleceğe bakma ve olası seçenekleri saptama sürecidir (Memduhoğlu ve Uçar, 2012).

Okul bütçesini oluşturma, okulun kendi kaynaklarını oluşturma hedeflerine ulaşmada kaynakların etkili bir şekilde yönetimini, buna uygun planlamayı ve çeşitli uygulamaları içerir (Karakütük, Özdoğan Özbal ve Ulutaş, 2019). Okul temelli bütçelemelerde açıkça tanımlanmış okul hedefleri, güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesi,

uygulama için gerekli olan süreçleri geliştirme ile iş birliğine dayalı planlama, izleme sistemi ve farklı bütçe geliştirme süreçlerine gereksinim vardır (Poston, 2011).

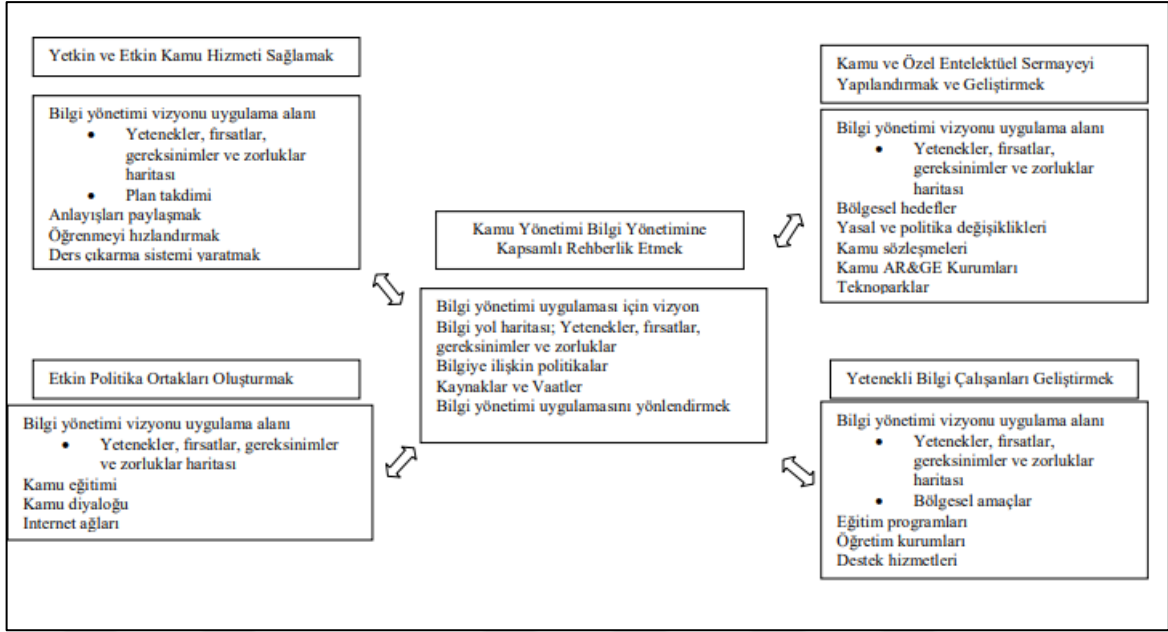
Denetim, diğer bir söylemle kontrol, örgütsel eylemlerin belirlenen amaçlar doğrultusunda, belirlenen ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması sürecidir (Söğüt, 2020). Kontrolün amacı, yönetim süreçleri de dâhil olmak üzere okulun tüm bileşenleri, belirli aralıklarla bütün boyutlarıyla kontrol edilir, analizler yapılır ve analiz sonuçlarına göre düzenlemeler yapılarak, okul çalışanlarına gerekli destek verilir (Gündüz, 2012). Değerlendirme ise sistemi yavaşlatan, enerjisini düşüren mekanizmaların tespit edilmesi ve sistemin işleyişine katkı sağlar hale getirilmesine uygun yapılar haline dönüştürülmesidir (Erdoğan, 2014).

2.3.2. Bilgi Yönetimi

Bilgi yönetimi farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Bilgi yönetimi verimliliği artırmak adına örgüt içinde bilginin elde edilmesi, kullanımı ve aktarımına yönelik stratejiler geliştirmeyi amaçlamaktadır (Doğan ve Altunoğlu, 2014). Başka bir tanıma göre; örgütte bilgiyi oluşturma, kodlama, transfer etme ve doğru biçimde, doğru kişiye, doğru anda ve doğru bilgiyi almak için açık ve örtük bilgiyi uygulamaktır (Arkam, Mehmood ve Khan, 2015).

Bilgi yönetimi değer yaratıcı bilginin üretilmesi, paylaşılması, geliştirilmesi, tutulması ve nihayetinde kullanılması ile ilgilidir. Bilgi yönetimi sayesinde veriler, bilgiye ve bilgi birikimine dönüştürülmektedir. Bu yüzden birey, grup ve örgütlerde bilgi yönetiminin yerinin belirlenmesi oldukça önemlidir (Gümüştekin, 2004). Bilgi yönetiminin örgütlerdeki yeri ve önemi örgütlerdeki yönetim kültürüyle yakından ilişkilidir. Bir organizasyonda hâkim olan kültür, değişimi olumlu ya da olumsuz etkileyebileceği gibi organizasyonda çalışanları yöneten liderler çeşitli uygulamaların başarısında oldukça önemli rol oynamaktadır. Başarılı bir bilgi yönetimi, liderlik ve kültüre bağlı olmasının yanı sıra teknoloji kullanımına da bağlı olan bir husustur (Atılğan, 2009).

Günümüzde bilgi yönetiminin özgünlüğünü sadece yeni araç ve yöntemlerle bilginin toplanması sağlamaz. Buna ek olarak, bilgi yönetiminin özgünlüğünü örgütsel yapı ve süreçlerin farklı bir gözle yeniden tasarlanmasına yol açacak şekilde bilginin üretken kılınmasından sağlamaktadır. İlk olarak özel sektörde uygulanan bilgi yönetimi, çok geçmeden kamu yönetiminde de önemli bir yer edinmeye başlamıştır (Yıldırım, 2010). Kamu yönetiminde bilgi yönetimi uygulamalarının öğeleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 2.1. Kamu Yönetiminde Bilgi Yönetimi Uygulamasının Öğeleri (Kaynak: Wiig, s.229; Akt. Yıldırım, 2010)

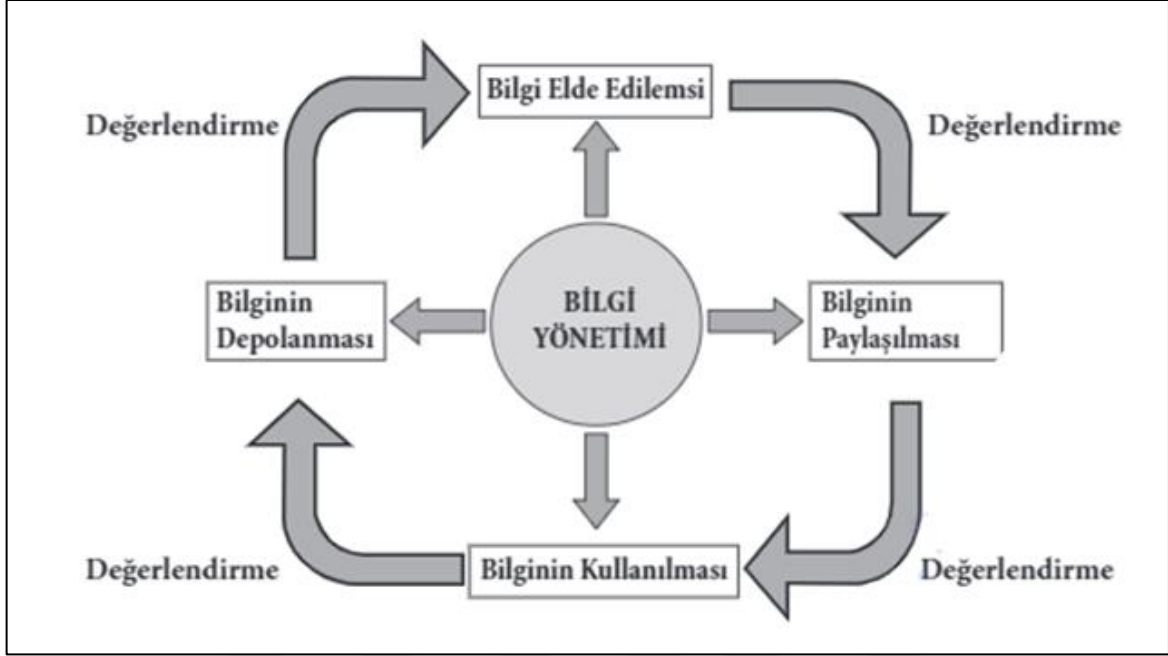
Şekil 2.1’de görüldüğü gibi, kamu yönetiminde bilgi yönetiminin öğeleri; bilgi yönetiminde kapsamlı rehberlik etmek, kamu ve özel entelektüel sermayeyi yapılandırmak ve geliştirmek, yetenekli bilgi çalışanları geliştirmek, yetkin ve etkin kamu yönetimi sağlamak ve son olarak etkin politika ortakları oluşturmaktır.

Bilgi yönetimindeki amaç, bir sürece gerekeni yakalamak ve bilgi çalışanlarının bu bilgiyi paylaşımlarına destek olmaktır. Bu yönüyle düşünüldüğünde, bir örgüt bilgiyi elde edebilir ve yayabilirse oldukça önemli faydalar sağlayabilir (Daghfous, 2003). Toplumsal bir örgüt, bilgi yönetimi ile ilgili temel ilkeleri karşılamak zorundadır. Bilgi yönetiminin temel ilkeler şu şekilde sıralanabilir (Barutçugil, 2002, s. 85):

- Bilgi yönetimi sürekli devam eden bir süreçtir.
- Bilgi yönetimi pahalıdır.
- Etkili bilgi yönetimi, insan ve teknolojinin ortak çözümlerini gerektirir.
- Bilgi yönetiminin başarısı için güven ve inanç gerekir.
- Bilgi yönetimi, bilgi takımları, çalışanları ve yöneticileri gerektirir.
- Bilgi yönetimi, bilgi iş süreçlerinin iyileştirilmesi anlamına gelir.
- Bilgiyi paylaşmak ve kullanmak genellikle doğal olmayan eylemlerdir.
- Bilgi yönetimi, modellerden ve hiyerarşik yapıdan çok, bilgi haritalarından ve bilgi piyasalarından yararlanır.
- Bilgi yönetimi uzun bir süreçtir. Sadece bilginin farkında olmak ve bilgiye

ulaşmak yeterli değildir.

Bilgi yönetimi bir süreçtir. Bu süreci oluşturan ögeler, bilgi yönetiminin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bilgi yönetiminin temel süreçleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 2.2. Bilgi Yönetim Süreçleri (Toytok, 2020)

Şekil 2.2’de gösterildiği gibi, eğitimde bilgi yönetim süreçleri; *bilgiyi elde etme*, *bilginin paylaşılması*, *bilginin kullanılması* ve *bilginin depolanması* kategorilerinden oluşmaktadır. Her sürecin değerlendirilmesi ile şekillenen bilgi yönetim süreçleri, bilgiye ulaşma süreciyle başlamaktadır. Ardından bilginin paylaşılarak kullanılmasını ve nihayetinde depolanmasını öngörmektedir.

Bilgi yönetimi, belirli süreçleri içeren bir yönetim stratejisidir. Bilginin elde edilmesi, paylaşılması, kullanılması ve depolanması süreçlerinin bir bütünüdür. Bilginin elde edilmesinde yöneticiler seçici olmalı, örgüt içi analiz yaparak, üstün ve zayıf yönlerini tespit etmeli, hangi alanlarda ne tür bilgilere ihtiyaç duyduğunu açıkça ortaya koymalı, sonra da detaylı dış çevre analizi yaparak söz konusu bilginin en uygun şekilde nereden ve nasıl elde edileceğine karar vermelidir (Zaim, 2005). Bilginin paylaşımı ise birçok yolla yapılabilir. Elde edilen bilgi yazılı bir şekilde kâğıt ortamında, faks, mail, kısa mesaj gibi teknolojik unsurlar yardımıyla, posta veya telefon gibi klasik yöntemler ile de yapılabilir. Burada önemli olan bilginin hangi araçlarla paylaşılmış olmasından

ziyade bilgi paylaşımının gerçekleşmiş olmasıdır. Bilgi yönetimin amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Çapar, 2003, s.417):

- Örgüt içerisinde yeni bilginin üretilmesi,
- Dış kaynaklardaki değerli bilginin örgüte kazandırılması,
- Örgütsel kararlarda ulaşılabilir bilginin kullanılması,
- Bilginin dokümanlar, veri tabanları ve yazılımlar aracılığı ile (yani mevcut örgütsel bilgi varlıkları ile) sunulması,
- Toplumsal kültür ve özendiricileri ile bilginin büyümesini kolaylaştırması (daha makro düzeyde),
- Örgütün birimleri içerisinde oluşan bilginin veya başka örgütlerdeki benzer birimlerin, birimler arası transferinin gerçekleştirilmesi,
- Örgütsel bilginin kıymetlendirilerek entelektüel sermayeye çevrilmesi ve bilgi yönetimi sayesinde ölçülmesi.

Bilginin kullanılması aşamasında, bilgi organizasyona değer katar ve böylelikle bilgi yönetimi nihai amacına ulaşmış olur (Memişoğlu ve Özsarıkamış, 2009). Ayrıca bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi süreci bilgi yönetiminin sonuçlarının ölçülmesi bakımından da önemli bir yere sahiptir (Zaim, 2005). Örgütler öğrendiklerini, ürettiği bilgileri tekrar kullanmak ya da yeniden bilgi üretiminin girdisi olarak kullanmak için saklarlar. Bilgi, arşivlerde ya da bilgisayarlarda dosyalanarak saklanır (Çınar, 2002).

2.4. OKUL YÖNETİMİNDE BİLGİ YÖNETİMİ ve DYS

Bilgi yönetimi, okul yönetiminde okulların hedeflerine hizmet etmek için sunulan bilgi ve maddi kaynaklardan yararlanırken insan kaynağının yanı sıra teknolojiyle de doğrudan bir ilişkiye sahip etkinliklerin bütünüdür (Gümüştekin, 2004). Bununla birlikte örgütlerin her geçen gün büyümesi ve ihtiyaçlarının artması, üst düzey bir bilgi aktarım ve paylaşım mekanizması olmadan yönetilmelerini güç hâle getirmektedir (Çınar, 1997). Bu sebeple Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hayata geçirilen Doküman Yönetim Sistemine, okullarda bilginin yönetilmesini, aktarılmasını ve kısa sürede paylaşılmasını sağlamada ihtiyaç duyulmuştur.

2.4.1. Doküman Yönetim Sisteminin Okullarda Kullanımı

Teknolojide yaşanan baş döndüren gelişmelerin etkileri tüm sektör ve alanlarda olduğu gibi eğitim alanında görülmektedir. Özellikle bilgisayar ve internet teknolojilerinin günümüzde büyük bir alanda etkin ve vazgeçilmez olması, yapılan iş ve işlemlerin de bu teknolojiye entegre olmasını hem zorunlu hale getirmiş hem de kolaylaştırmıştır.

Günümüzde kamu kurum ve kuruluşların bürokratik bir zorunluluk olan resmi yazışmaları da artık bilgisayar ve internet teknolojileri üzerinden yürütülmektedir. Bilgi ve belge yönetiminin tüm süreçleri günümüz teknolojisine uygun olarak yapılmaktadır. Bu amaçla kurulan ulusal veya yerel alt yapılar üzerinden uygulamaya konulan birçok program ve uygulamalar bilgi ve belge yönetim süreçlerinin sağlıklı ve verimli çalışmasına hizmet etmektedir.

Kamuya bağlı olan en büyük kurumların başında yer alan Millî Eğitim Bakanlığında, devletin resmi dili olarak nitelendirilen yazışmalarda büyük öneme sahiptir. Bilgi ve belge yönetimi unsuru olan resmi yazışmalar, resmî kurumların iş ve işlemlerinin sağlıklı yürümesi, daha etkin ve hızlı hizmet sunması, genel yönetim ve denetim süreçlerinin mevzuata uygun yürütülmesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca, bürokratik yapılar olarak okullar da (Hoy, 2003) görevli okul yöneticileri de görevlerini mevcut bürokrasi dikkate alarak yapmak zorundadırlar. Mises'e göre (2007), bürokrasi, üst makamlar tarafından belirlenmiş kurallara ve düzenlemelere uymak ve uygulamakla sınırlı bir yönetim tarzıdır.

Resmi yazışmaların uygulanma biçimlerine bakıldığında, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında ve taşra teşkilatındaki resmi yazışmaların diğer kamu kurum ve kuruluşlarında olduğu gibi kâğıt üzerinde ve ıslak imzalı yöntemlerle yapılmaya başlandığı görülmektedir. Yazışmaların birimler arası aktarımında da ya personellerden ya da posta hizmetlerinden yararlanıldığı görülmektedir. Teknolojik gelişmelere paralel olarak da bilgisayar ve internet teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla beraberde yazışma programlarının bu amaçla kullanıldığı görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki okullarda resmi yazışma amaçlı kullanılan uygulamalardan biri ve en yaygını da Kurum Net uygulaması olmuştur. KurumNet, kuruluşların birbirleriyle olan iletişimini hızlandırıp arşivlemelerini sağlayan, resmi yazı gibi evrak akışını kolaylaştıran bir programdır. 15 Ocak 2004 tarihinde çıkarılan 5070 sayılı “Elektronik İmza Kanunu” ile güvenli çevrimiçi iletişimin önünü açan KurumNet kullanılmaya başlanmıştır (Çekiç ve Kuşçu, 2017). Uygulamanın özel bir şirkete ait yazılım olması, okulların kullanımları için belli bir ücret ödemeleri, güvenliğe ilişkin soru işaretlerinin olması, Türkiye genelinde geniş bir ağ ve altyapıya sahip olmaması, evrak eklerinin eklenmesindeki zorluklar, arşivleme ve paylaşım sorunları gibi nedenler uygulamanın kullanımının kısa bir süre içerisinde terk edilmesi ile sonuçlanmıştır. Yaklaşık on yıl Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlara hizmet etmiş olan bu uygulama bazı dezavantajları nedeniyle yerini daha güvenli olan bir sistem olan DYS'ye bırakmıştır.

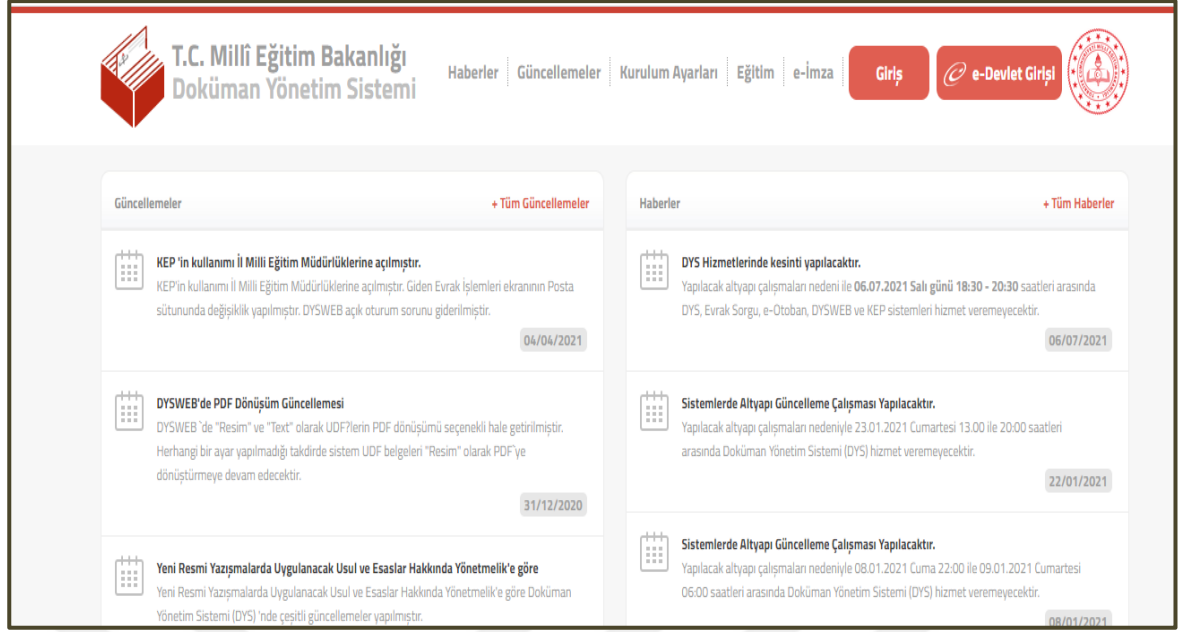
Doküman Yönetim Sistemi (DYS), sistemsal olarak belli bileşenleri bünyesinde barındıran bir uygulamadır. Bu bileşenler, MEB Bilgi İşlem, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve TÜBİTAK'tır. 2012 yılında tüm bakanlık birimlerinde e-imzalı olarak başlatılan DYS, 2013 yılında 81 ilin Millî Eğitim müdürlüklerinde, 2014 yılında ise tüm İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde kullanılmaya başlanmıştır. 2015 yılında tüm yurtdışı teşkilatında faaliyete geçirilmiş, ayrıca aynı yıl İçişleri Bakanlığı ile e-otoban entegrasyonu tamamlanmıştır. E-otoban sistemi ile valilik, kaymakamlık ve millî eğitim entegrasyonu sağlanmıştır. 2016 yılında pilot uygulama ile DYS'nin okullarda kullanımına başlanmış olup, 2017 yılı itibariyle tüm okul ve kurumlarda DYS sistemine geçiş tamamlanmıştır (MEB, 2015).

DYS, MEB interneti içerisinde çalışan ve paket program ile yüklemesi yapılan elektronik bir program bütünüdür. DYS'yi kullanacak okul ve kurum yetkilileri il veya ilçe DYS koordinatörleri tarafından sisteme tanımlanmaktadır (MEB, 2012). DYS üzerinden tüm yazışmalar TÜBİTAK tarafından düzenlenen elektronik imza ile yapılmaktadır. Elektronik imza başvuruları sistem üzerinden <https://kamusm.bilgem.tubitak.gov.tr/> internet adresi üzerinden yapılmakta ve hazırlanan imzalar kullanıcıların adreslerine posta ile gönderilmektedir. 2004 yılında yürürlüğe giren 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ile beraber ıslak imzaya alternatif olarak aynı yasal geçerliliğe sahip güvenli elektronik imza hayatımıza girmiştir. Kanunda (2004) e-imza, “Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veri” olarak tanımlanmıştır (md.3/b).

DYS çok fazla avantajı ve kolaylığı beraberinde getiren bir sistem olmuştur. DYS ile iş akışı ve süreç yönetimi hızlanmıştır. Belgelerin bilgisayar ortamında hazırlanmasıyla kırtasiye, emek ve maliyetten tasarruf edilmiştir. Evraklar doğru zamanda doğru adreslere ulaştırılmıştır. Yıllık ortalama 12 milyon yazışmanın yapıldığı MEB’de artan maliyetler bu yolla azaltılmıştır. Belgeler güvenli ortamda saklanmış ve belgeler erişim kolaylaştırılmıştır (MEB, 2015).

2.4.2. Doküman Yönetim Sisteminin Menü ve Alt Menüleri

DYS uygulamasına giriş ilk olarak internet tarayıcısı üzerinden adres çubuğuna internet adresi ya da arama motoruna ilgili arama sözcükleri yazılarak DYS web sitesine erişim sağlanarak yapılmaktadır.

Resim 2.1. Doküman Yönetim Sistemi Giriş Ara Yüzü

Resim 2.1’de DYS sistemine giriş için ilk basamak olan http://dys.meb.gov.tr/MEBDYSWeb/app_launcher.jsp internet adresi üzerinden açılan giriş ekranı yer almaktadır. MEB interneti kurulu olan bir bilgisayar ile kullanıcının MEBBİS şifresi veya e-devlet şifresi ile giriş yapılmaktadır. Kullanıcı adı ve şifre ile giriş işleminin ardından sistem daha önceden bilgisayarlara paket program ile yüklenmesi gereken harici bir uygulama içerisinde açılmaktadır. Paket programın içeriği DYS programı, java uygulaması, e-imza uygulamaları, MEB sertifikaları, yazışma için gerekli udf dosya sistemi uygulaması ve yardımcı diğer programlardan oluşmaktadır.

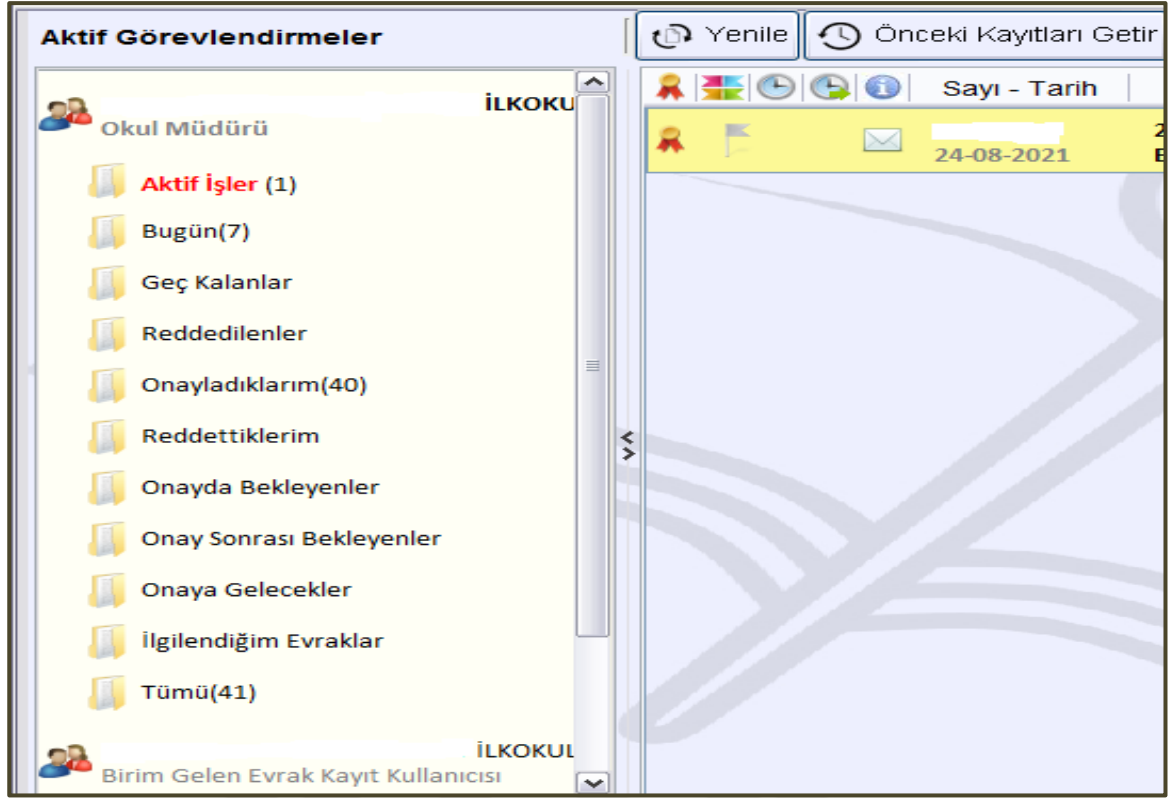
Harici bir uygulama yardımıyla açılan DYS, aktif görevlendirme ekranı ile kullanıcılarını karşılamaktadır.

Resim 2.2. Dokuman Yönetim Sistemi Aktif Görevlendirme Alanı

DYS sistemine girildiğinde ilk olarak Resim 2.2’de verilen aktif görevlendirme alanı ile karşılaşılmaktadır. Bu alan, okul ve kurum yetkilisine tanımlanmış ve kişilerin yetkilerini içeren bir alandır. Burada ekranın sol bölümünde yetkiliye tanımlanmış farklı roller yer almaktadır. Okul veya kurumlar için yetkiliye tanımlanmış genel roller, okul müdürü/müdür başyardımcısı/müdür yardımcısı rolü, birim gelen evrak kayıt kullanıcısı rolü, DYS yönetici rolü, yetkili personel gelen evrak kullanıcısı rolleridir. DYS üzerinden gerekli işlemlerin yapılabilmesi için bu rollerden uygun olanı kullanıcı tarafından seçilmelidir.

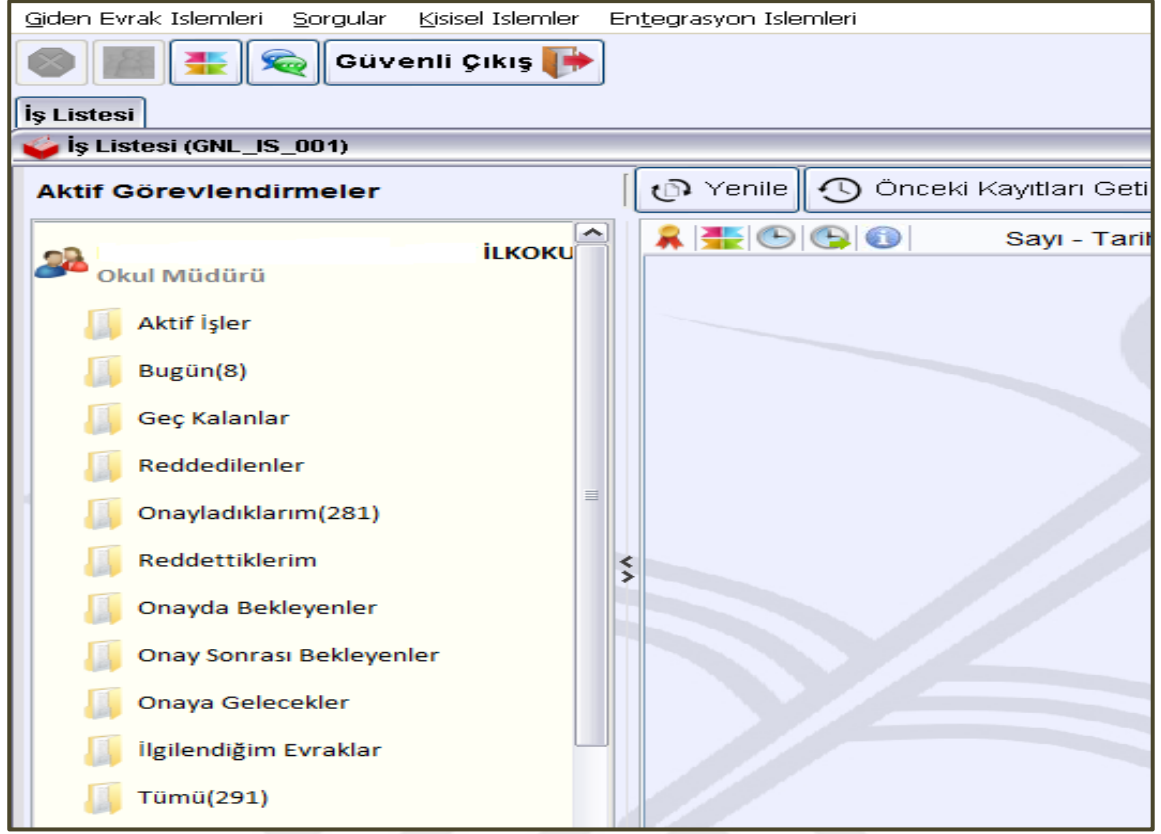
DYS üzerinden en çok işlem yapılan rol olan okul müdürü rolü seçildiğinde çeşitli alt menüler Resim 2.3’te görüldüğü gibi rolün hemen alt kısmında sıralanmaktadır.

Resim 2.3. Dokuman Yönetim Sistemi Seçilen Rol Ana Ekranı

Resim 2.3'te seçilen okul müdürü rolü menüsü, aktif işler, bugün gelen evraklar, geç kalanlar, reddedilenler, onaylananlar, onayda ya da onay sonrası bekleyen yazılar, onaya gelecekler, kullanıcının ilgilendiği evraklar ve tüm evrakları içeren alt menülerden meydana gelmektedir. Buradaki tüm alt menüler yazışmaların, evrak ve belgelerin arşivlendiği, takip edildiği ve yönetildiği menülerdir.

Okul müdürü rolü ekranında, alt menülerin yanı sıra ekranın en üst kısmında soldan sağa doğru yatay bir şekilde sıralanmış giden evrak işlemleri, sorgular, kişisel işlemler ve entegrasyon işlemlerine ait farklı işlem menüleri de karşımıza çıkmaktadır.

Resim 2.4. Okul Müdürü Rolü Yetki Menüsü

Resim 2.4'te görüldüğü gibi okul müdürü rolü üzerinden işlem yapılırken en üst kısımda yer alan giden evrak işlemleri menüsünden giden evrak oluşturma ve iş akışı başlatma, evrak onay işlemleri ve iş akışı düzenleme işlemleri yapılmaktadır. Bu kısım yeni bir resmi yazı oluşturma, onaylama ve paylaşma için kullanılan kısımdır. Sorgular menüsünden geçmiş evrak işlemlerine ve arşivlemeye ilişkin özel sorgulamaların yapıldığı bir menüdür. Kişisel işlemler menüsü personel bilgilerinin ve yazışmanın yapıldığı kelime işlemci sistemi ile ilgili ayarların olduğu bölümdür. Entegrasyonda ise sisteme tanımlı entegrasyon hizmetleri görülmektedir.

Resmî yazışma işlemlerinde DYS'de en çok kullanılan bölümlerin başında evrak oluşturma gelmektedir.

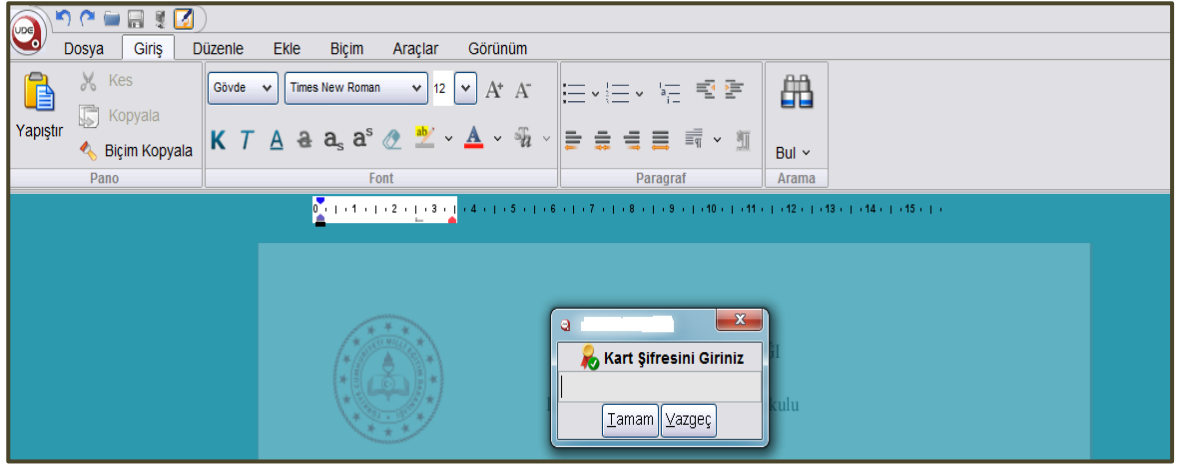
Resim 2.5. Evrak Oluşturma Menüsü

Resim 2.5'te görüldüğü gibi DYS'de yeni bir evrak oluşturma işlemi giden evrak oluşturma kısmından yapılmakta ve sisteme tanımlı kelime işlemci üzerinden yazışma yapılmaktadır. Burada evrak oluşturulduktan sonra desimal dosya sistemi, evrakın türü ve tipi, dağıtım listesi, detaylar, ek listesi ve onaylayacak kişiler manuel olarak girilmekte ve evrak onaya sunulmaktadır. Onay sonrası evrakı yazan kişi tarafından kontrol edilip gönderimi sağlanmaktadır. Evrak oluşturma menüsünden şablon yazışma ya da olur yazısı olarak seçildikten sonra kelime işlemciye giriş yapılmaktadır.

Resim 2.6. Kelime İşlemci Menüsü

Resim 2.6’da kullanıcıların karşısına çıkan kelime işlemci programı udf dosya sistemi uzantısına sahip bir programdır. Kelime işlemci açıldığında kurum kimliği evrakın üst-orta kısmına otomatik olarak yerleşmektedir. Resmî yazı bu kısımda oluşturulmakta, oluşturulan yazının biçimi bu bölümde düzenlenmektedir. Yazının içeriği ile ilgili işlemler tamamlandıktan sonra ekranın sol üst kısmında bulunan “İmzala” butonu ile e-imza işlemi bu sayfadan yürütülmektedir.

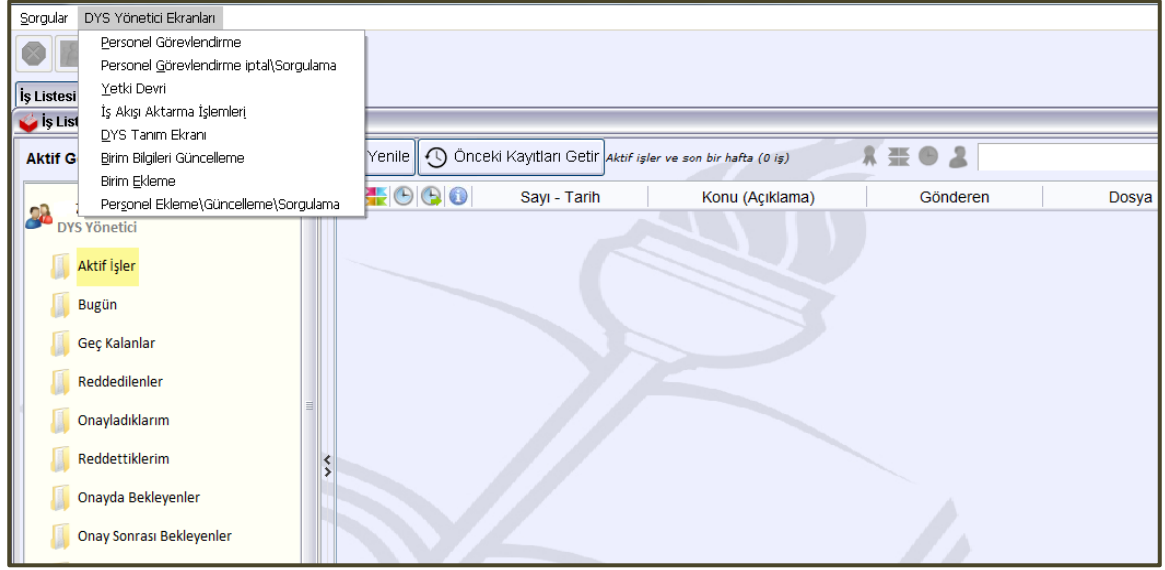
“İmzala” butonu seçildiğinde e-imza onay ekranı Resim 2.7’deki şekilde açılmaktadır.

Resim 2.7. E-İmza Onay Alanı

Resim 2.7’de açılan e-imza onay ekranı üzerinden bilgisayarın USB girişinde bağlı olan e-imza donanımı içerisindeki akıllı kartın şifresi girilerek imzalama işlemi gerçekleştirilmektedir. İmzalanan evrak Resim 2.5’teki ilgili bölümler doldurularak kayıt işlemi gerçekleştirilmektedir. Kayıt işleminin ardından aktif işler menüsünden evrak kontrol edilerek onaylanmakta, ardından ilgili birime gönderilmektedir.

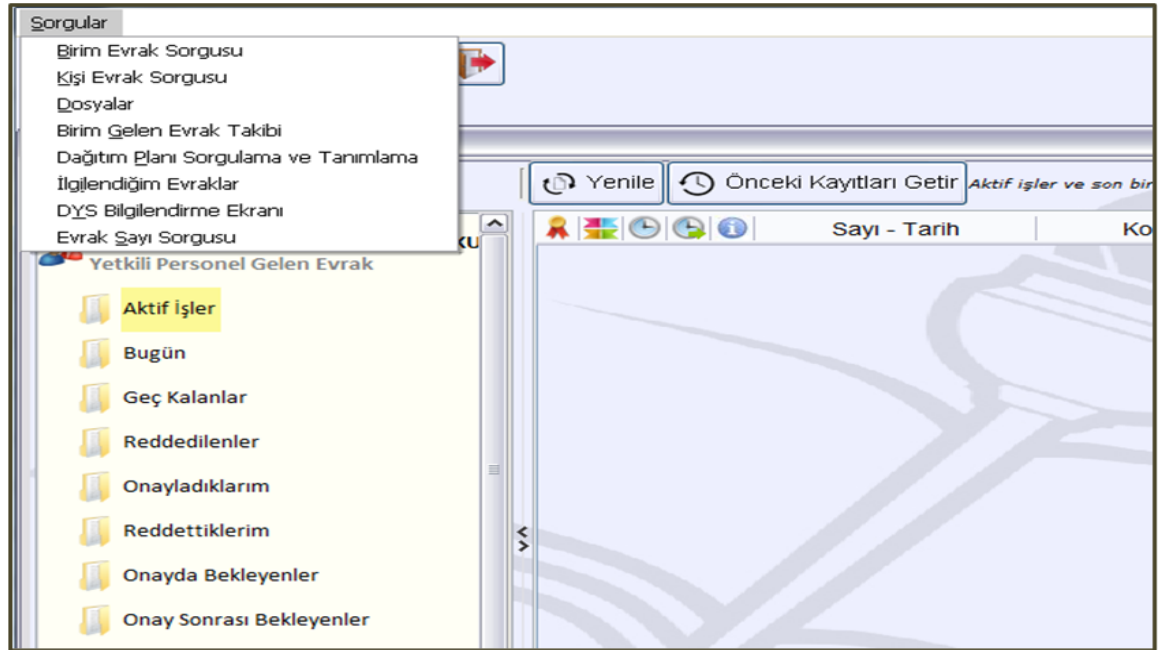
DYS açılış ekranında yer alan rollerden DYS yönetici rolü seçildiğinde Resim 2.8’deki şekilde ekranla karşılaşılmaktadır.

Resim 2.8. DYS Yönetici Rolü

Resim 2.8’de DYS yönetici ekranından genel olarak kuruma ilişkin yetkilendirme, iş devri, birim tanımlama-çıkarma ve personel görevlendirme ile ilgili yapılabilecek işlemler yer almaktadır. Yine istatistiki verilere bu menü altındaki sorgular kısmından ulaşılmaktadır.

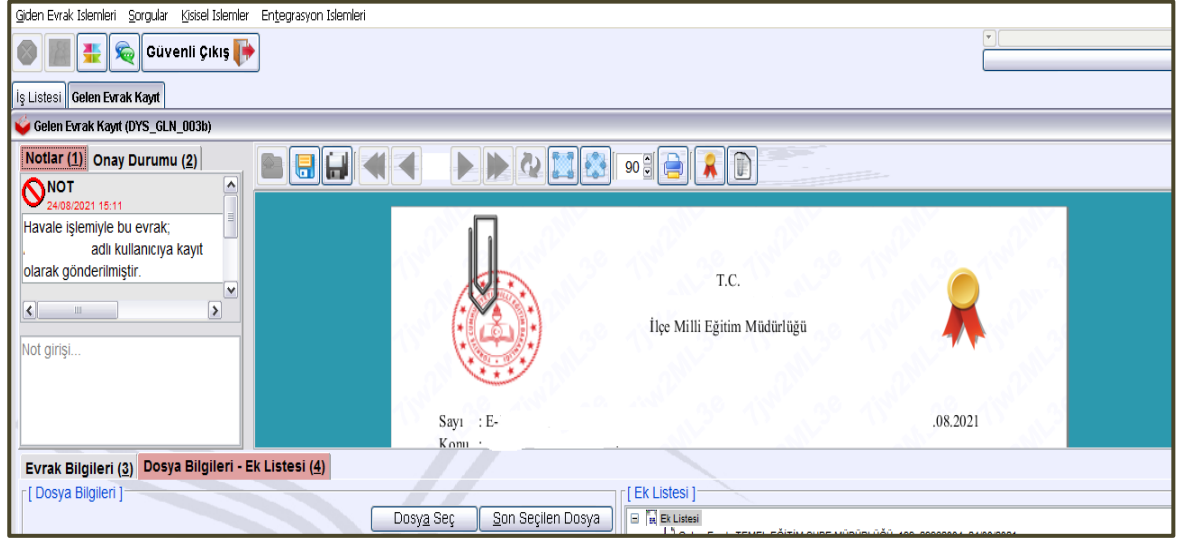
Birim gelen evrak ve yetkili personel gelen evrak rolleri seçildiğinde Resim 2.9’da gösterilen ekran kullanıcıları karşılamaktadır.

Resim 2.9. Gelen Evraklara İlişkin Kayıt Kullanıcı Roller

Birim gelen evrak ve yetkili personel gelen evrak alt menüleri ise gönderilmiş ve henüz işlem aşamasında olan evrakların takibinin yapıldığı, evraklara ilişkin yapılması gereken değişikliklerin yapılabildiği, arşivin kontrol edildiği ve genel anlamda tüm evrakların yazışma süreçlerinin denetlendiği kısımdır.

DYS’de evrak oluşturma bölümünden sonra en çok kullanılan bölümlerden biri olan gelen evrak kayıt ekranı Resim 2.10’da gösterilmektedir.

Resim 2.10. Gelen Evrak Kayıt Ekranı

Resim 2.10’da gösterilen farklı kurum ya da makamlardan gelen yazıların ilk olarak düştüğü kısım gelen evrak birimi ekranıdır. Bu aşamada yazı kurumun yetkilisine gelmekte ve kurum yetkilisi evrakı görevli personele bu kısımdan havale etmektedir. Yetkili evrakla ilgili yapılacak işlemi notlar kısmından belirlemekte ve alt birim ya da personele bu şekilde talimat vermektedir. Gelen evrakla ilgili kaydetme ya da cevap yazma işlemi yine bu ekran üzerinden gerçekleştirilmektedir.

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

DYS ile ilgili alan yazında araştırma makaleleri ve lisansüstü tez çalışmaları yapılmaktadır. Yapılan çalışmaları 2017 yılı öncesi ve sonrası şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Çünkü DYS, 2017 yılından itibaren tüm okullarda uygulanmaya başlanmıştır. Dolayısıyla 2017 yılı öncesi çalışmalar, bilgi yönetim sistemlerinin eğitimde kullanımı çerçevesinde yapılan çalışmaları oluşturmaktadır. Buna karşın, 2017 yılından itibaren yapılan çalışmalar ise doğrudan DYS’nin okul yönetiminde kullanımına yönelik

çalışmalardır. Her iki yaklaşımda da yapılan çalışmaların DYS'nin okul yönetimindeki yeri ve önemini konu edinmesi açısından alan yazında önemli olduğu söylenebilir.

DYS'nin okullarda yaygın olarak kullanılmaya başlamasından önceki süreçte yani 2017 yılından önce yapılan çalışmalardan biri Çınar (2002) tarafından yapılan “*Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri: Malatya İli Örneği*” isimli çalışmadır. Bilgi yönetiminin; bilginin elde edilmesi, paylaşılması, kullanılması ve depolanması olarak dört boyutta açıklandığı bu araştırmada, tarama modelinde Malatya ili genelindeki milli eğitim yöneticilerinin bilgi yönetimindeki yeterlik düzeyleri araştırılmıştır. Araştırma kapsamında yöneticilerin yeterlik düzeylerinin saptanması için, araştırmacı tarafından geliştirilen “Bilgi Yönetimi Yeterlik Ölçeği” (BYYÖ) kullanılmıştır. Bu sayede, yöneticilerin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri belirlenmiştir. Daha sonra geliştirilen ölçek, eğitim yöneticileriyle yakın çalışma ilişkisi içinde olan ilköğretim müfettişleri ve okul müdürlerine de uygulanmış ve onlardan da milli eğitim yöneticilerini değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda milli eğitim müdürlerinin bilginin elde edilmesi ve depolanması alt boyutunda kendilerini "üst düzeyde yeterli", bilgiyi paylaşmada "en üst düzeyde yeterli", ancak bilgiyi kullanma boyutunda "orta düzeyde yeterli" olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Okul Müdürlerinin bütün boyutlarda milli eğitim müdürlerini "orta düzeyde yeterli" olarak değerlendirirken, ilköğretim müfettişleri ise milli eğitim müdürlerini bilgi elde etme ve paylaşma boyutunda "orta düzeyde yeterli" olarak, bilgiyi kullanma ve depolama boyutunda ise "alt düzeyde yeterli" olarak değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ayral (2007) tarafından yapılan “*Okulda Bilgi Yönetimi Model Önerisi Kapsamında Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Ankara İli Okullarının Değerlendirilmesi*” isimli doktora çalışmasında, ilk olarak eğitim örgütlerinin, işlerini yaparken teknolojinin kritik bir role sahip olmadığı üzerinde durulmuş ardından, okullardaki eğitim işinin içeriği incelenerek, uygulayıcılara ışık tutabileceği düşünülen bir bilgi yönetimi modeli önerisi sunulmuştur. Ankara'daki okullarda yapılan araştırma kapsamında, önerilen modelin boyutlarının birbirleriyle ve modelin geneliyle olan ilişkilerinde, bilginin paylaşılması ve okulun ortam özellikleri gibi sosyal içerikli boyutlarının; veri kaynakları, enformasyona ve bilgiye geçiş gibi teknik boyutlarına göre, modelle olan ilişkilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ayral (2007) tarafından yapılan çalışmada, eğitim kurumlarında kullanılmak üzere bir bilgi yönetimi modeli ortaya konulmuştur. Bilgiyi süreç olarak ele alan bu modele ilişkin çalışmada, beş boyut belirlenmiştir. Bu boyutlar; “okulun veri kaynakları”, “veriler

üzerinde yapılan işlemler”, “enformasyondan bilgiye geçiş”, “bilginin paylaşımı” ve “okuldaki bilgi ortamı özellikleri” boyutlarıdır. Araştırma kapsamında, bilgi yönetimi modelinin ilk iki boyutunun daha çok “teknik” bir özellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın diğer boyutlarının ise insanın ilişkilerine dayanan “sosyal” içerikli boyutlar olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, bilgiyi üretmek ve yönetmek işinin teknik yönünün yanı sıra, daha önemli olan sosyal içerikli bir konu olarak ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

Özkan (2009) tarafından yapılan “*Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemlerinin Türk Eğitim Sistemine Katkılarına Yönelik Yönetici Görüşleri*” isimli yüksek lisans çalışmasında, Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri’nin (MEBBİS) Türk eğitim sistemine olan katkılarını yönetici görüşleriyle ortaya konulmuştur. MEBBİS’in içerisinden yaygın olarak kullanılan e-okul, OGES ve İLSİS modülleri araştırma kapsamında ele alınmıştır. Mersin ili merkez ilçelerinde görev yapan okul yöneticileriyle yapılan araştırmada, her modülün katkılarını belirleyeme yönelik ölçek maddeleri oluşturulmuştur. Daha sonra, hazırlanan ölçeğin birinci bölümü yöneticilere ait kişisel bilgilerden, ikinci bölümü yaygın olarak kullanılan modüllerin katkılarına yönelik maddelerden oluşacak şekilde belirlenmiştir. Bilgisayar kullanma sıklığı ve internete girme sıklığı değişkenlerine göre MEBBİS’in katkılarına yönelik yönetici görüşleri arasında her üç boyutta da anlamlı bir fark çıkmıştır. Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan yöneticilerin MEBBİS’in Türk eğitim sistemine katkılarına yönelik algıları yüksek olduğu ve bilgisayar kullanma ve internete girme sıklığı arttıkça yöneticilerin MEBBİS’in katkılarına yönelik inançlarının da arttığı belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırma sonucunda, özellikle yaş, bilgisayar kullanma sıklığı ve internete girme sıklığına göre yönetici algılarının anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Işık (2009) tarafından hazırlanan “*Okul Yönetiminde Kullanılan Çevrimiçi Uygulamalara Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri*” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, Sakarya ili merkez ve ilçelerindeki ilköğretim okullarındaki yönetici ve öğretmenlerin okul yönetiminde kullanılan çevrimiçi yönetim uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, çevrimiçi okul yönetim uygulamalarının; okulun kırtasiye masraflarını azalttığı, çevrimiçi okul yönetim uygulamaları öğrenci işlemlerinin yapılmasında ve takibinde kolaylık sağladığı, öğretmenlerin yönetime daha aktif katılımını sağladığı ve okullarda bulunan teknolojilerin çevrimiçi okul yönetim uygulamalarını kullanmak için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çevrimiçi okul yönetim uygulamalarının öğrenci, öğretmen, veli ve yönetici

arasındaki etkileşimleri arttırdığı ve öğretmenlerin öğrencilerle ilgili bazı bilgilerin girişlerinin fazla olduğu yönünde görüş belirttikleri sonuçlarına ulaşmıştır.

Kocadağ (2010) tarafından yapılan “*İlköğretim Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterlilikleri*” isimli genel tarama modeli çalışmasında, Kocaeli ve ilçelerinde görev yapan okul müdürleri ve müdür yardımcılarının görev yaptıkları eğitim örgütlerinde, bilgi yönetiminin bilginin edinilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanmasına yönelik kendilerini nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda; yöneticilerin, bilginin paylaşılması özelliğine yüksek düzeyde katıldıklarını, müdürlerin bilginin depolanması, bilginin elde edilmesi özelliğine yüksek düzeyde, bilginin kullanılması özelliğine ortalama düzeyde katıldıklarını tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında, okul yöneticileri içinde müdür pozisyonunda olanların bilginin elde edilmesi alt boyutunda ve toplam bilgi yönetimindeki yetkinlikleri, müdür yardımcısı pozisyonundaki meslektaşlarından anlamlı derecede daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul yöneticilerinin DYS hakkındaki görüşlerinin belirlenmesine yönelik 2017 yılından sonra yapılan tez çalışmalarından ilki, Güler (2019) tarafından yapılan “*MEB Yönetim Bilgi Sistemi Olarak Doküman Yönetim Sistemi (DYS) Uygulamalarının Değerlendirilmesi*” isimli çalışmadır. Elâzığ ili merkez ilköğretim okullarındaki yöneticilerin Doküman Yönetim Sistemine ilişkin görüşlerini belirlemek ve sistemin bir değerlendirmesini yapmak amacıyla yapılan çalışmada, veri toplama aracı olarak "Doküman Yönetim Sistemine İlişkin Görüşler Anketi" kullanılmıştır. Ankette katılımcıların Cinsiyet, Eğitim Durumu, Kıdem, Mesleki Görev gibi bilgilerinin istendiği bir kişisel bilgi formu ile toplamda 26 maddeden oluşan görüş formu yer almaktadır. Araştırma sonucunda, DYS'nin bir yönetim bilgi sistemi olarak kullanılabileceği bununla birlikte, sisteminin uygulama kolaylığı açısından daha kullanışlı hale getirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan anketteki görüşlere en yüksek oranda katılım düzeyi, “doküman yönetim sistemini faydalı buluyorum” şeklindeki madde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, sistemin faydalı olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda, DYS'nin kullanımında Millî Eğitim Bakanlığı web hattının şart olması, sistemin bir sınırlılığı olarak görülmüştür. Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri, DYS'nin ülke ekonomisine katkı sağlayacağına tamamen katıldıklarını göstermektedir. DYS'nin avantajlarıyla ilgili olarak araştırmada; DYS'nin kırtasiyeciliği azaltma, zamandan tasarruf sağlama ve yöneticilerin okul ile ilgili işlerini kolaylaştırma

konularında önemli avantajları olduğu belirlenmiş ve yeni göreve başlayan yöneticilere DYS'nin kullanımı hakkında hizmet içi eğitimler verilmesi gerektiği önerilmiştir.

DYS'nin kullanımı ile ilgili yayımlanan makaleler incelendiğinde; bir makalede eğitim bürokrasisinde yeni bir uygulama olarak DYS ile ilgili genel bilgilerin verildiği ve okul yöneticilerinin görüşlerinin alındığı, diğer çalışmada ise DYS ile ilgili okul müdürlerinin görüşlerinin incelendiği görülmektedir.

Altınok ve Duran (2018) tarafından yapılan çalışmada, farklı okul kademelerinde görev yapan okul yöneticilerinin DYS hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesinin amaçlandığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmanın örneklemini Amasya ilinde görev yapmakta olan 23 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışmanın sonucunda; yöneticilerin temel olarak resmi yazışmalar için ve gelen ve giden evrak takibi amacı ile DYS'yi kullandıkları, DYS kullanımına yönelik verilen eğitimlerin sayısının ve niteliğinin az olduğu, geçmişe dönük belge taraması yapmanın zor olduğu, sistem metin editörünün yetersiz olduğu, ara yüzünün pratik olmadığı; bununla birlikte DYS'nin yöneticilere en çok zaman ve kırtasiye malzemesi kullanımı olmadığından maddi açıdan tasarruf sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yıldırım, Yılmaz ve Balıkcı (2018) tarafından yapılan çalışmada ise DYS'nin eğitim yönetimini, okul yönetimini, yöneticileri ve bürokratik yapıyı okul yöneticilerinin bakış açılarından hareketle nasıl etkilediği ve DYS'nin okul idarecileri tarafından nasıl görüldüğü araştırılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Konya ili merkez ilçelerinde (Karatay, Meram, Selçuklu) görev yapmakta olan 5 okul müdürü 5 müdür yardımcısı oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, DYS'nin okul yöneticileri tarafından çok faydalı bir sistem olarak görüldüğü ama geliştirilmesi gereken kısımlarının olduğu, resmi yazışma ile ilgili iş ve işlemleri hızlandırdığı, resmi yazışmadaki bürokrasiyi azalttığı, şeffaflığı ve güvenilirliği artırdığı, kâğıt tasarrufu yönüyle ekonomik olduğu, DYS ile ilgili verilen başlangıç eğitiminin yetersiz olduğu, sınıf içine (öğretime) doğrudan olmasa da dolaylı etkilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

DYS'nin kullanımı ile ilgili yazılan tezler incelendiğinde ise bir yüksek lisans tez çalışmasında okul yöneticilerinin DYS hakkında görüşlerinin tespit edildiği, diğer yüksek lisans tez çalışmasında ise DYS ile ilgili okul müdürlerinin görüşlerinin incelenerek DYS uygulamasının değerlendirildiği görülmektedir.

Altıntaş (2019) yaptığı çalışmada okul yöneticilerinin DYS hakkındaki görüşlerini belirlemeyi, bu görüşleri bilgisayar kullanma becerileri ve bilgisayara yönelik tutumlar çerçevesinde incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın katılımcıları Balıkesir iline bağlı

Bandırma, Gönen, Manyas ve Erdek ilçelerinde görev yapan okul yöneticileridir. Karma araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada nicel verilerin analizi sonucunda okul yöneticilerinin bilgisayar kullanma becerileri ve bilgisayara yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Alt boyutlarda mevcut olanaklar boyutunda orta düzey bir değer elde edilmiştir; okullardaki kullanım düzeyi boyutunda düşük bir değer elde edilmiş olup, bilgisayar kullanma becerileri boyutunda ise yüksek bir değer elde edilmiştir. Nitel araştırma sonucunda ise okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun DYS hakkında olumlu görüşlere sahip olduğu görülmüştür. Sistemin güvenliği, hızı ve birçok konuda tasarruf sağlaması gibi olumlu yönlerine değinilmiştir. Bunun yanı sıra özellikle de geçmişe dönük evrak sorgu kısmı konusunda sorunla karşılaşıldığı görülmüştür.

Güler (2019) tarafından yapılan araştırmada ise Elâzığ ili merkez ilköğretim okullarındaki okul yöneticilerinin DYS'ye ilişkin görüşlerini tespit etmek ve sistemin bir değerlendirmesini yapmak amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin mesleki görevlerinin, kıdemlerinin, eğitim durumlarının ve cinsiyetlerinin DYS ile ilgili görüşlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma ile DYS'nin kırtasiyeciliği azalttığı, okul yöneticilerine zamandan tasarruf sağladığı ve yöneticilerin okul ile ilgili işlerini kolaylaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri toplama aracının geliştirilmesi süreci ile verilerin analizine ilişkin bilgiler verilmektedir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılmış bir araştırmadır. Nitel araştırmaların en belirgin özelliklerinden biri de olgu ya da davranışlar üzerine gerçek ve doğal ortamlarına yoğunlaşarak araştırma yapmaktır (Büyüköztürk vd., 2016). Nitel araştırmalar, bireylerin iç görülerini elde etmede ve deneyimlerini ortaya çıkarmada son derece yararlıdır (Leech ve Onwuegbuzie, 2007).

Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji Türkçede olgubilim olarak da adlandırılmakta ve kişilerin bakış açılarından yola çıkarak, onların algı ve deneyimlerini ön plana çıkarmayı hedefleyen bir desen olarak karşımıza çıkmaktadır (Ersoy, 2017). Farkında olup da ayrıntılarını bilmediğimiz olgulara odaklanan olgubilim deseni, bireylerin bir görüşlerini, düşüncelerini, yaşantılarını ve bunlara yükledikleri anlamları ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ayrıca fenomenolojik yaklaşım, özlerin betimlenmesi ve algılamının incelenmesini temel almaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2018).

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında, Nevşehir iline bağlı Kozaklı ilçesi genelinde yer alan farklı kademelerdeki okul ile kurumlarda görev yapan 11 okul müdürü, 13 müdür yardımcısı ve 1 müdür yetkili öğretmen olmak üzere toplam 25 okul yöneticisi oluşturmaktadır.

Görüşme yapılan çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış, araştırmacı tarafından daha önceden kriter olarak belirlenen ölçütleri karşılayan tüm durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada, resmi bir okulda yönetici olarak en az bir yıldır süreyle görev yapıyor olmak temel ölçüt olarak araştırmacı tarafından belirlenmiştir.

Kriter olarak belirlenen ölçütleri karşılayan 11'okul müdürü ve 1'i müdür baş yardımcısı, 12'si müdür yardımcısı ve 1'i de müdür yetkili öğretmen olmak üzere

toplamda 25 okul yöneticisi görüşme yapılmasını kabul etmiştir. Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 3.1’de gösterilmiştir. Okul yöneticileri çalışmada “OY” şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 3.1. Çalışma Grubuna Ait Özellikler

Yöneticiler	Yöneticilik Görevi	Okul Türü	Cinsiyet	Yöneticilik Kıdemi
OY-1	Okul Müdürü	İlkokul	Erkek	5-8 Yıl
OY-2	Okul Müdürü	Lise ve Dengi	Erkek	13-16 Yıl
OY-3	Okul Müdürü	İlkokul	Erkek	21 ve Üzeri Yıl
OY-4	Okul Müdürü	Ortaokul	Erkek	17-20 Yıl
OY-5	Okul Müdürü	İlkokul	Erkek	9-12 Yıl
OY-6	Kurum Müdürü	HEM	Erkek	13-16 Yıl
OY-7	Okul Müdürü	Lise ve Dengi	Erkek	9-12 Yıl
OY-8	Okul Müdürü	Ortaokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-9	Okul Müdürü	Ortaokul	Erkek	9-12 Yıl
OY-10	Okul Müdürü	Anaokulu	Erkek	1-4 Yıl
OY-11	Okul Müdürü	Ortaokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-12	Müdür Baş Yrd.	Lise ve Dengi	Kadın	9-12 Yıl
OY-13	Müdür Yardımcısı	Lise ve Dengi	Erkek	9-12 Yıl
OY-14	Müdür Yardımcısı	Lise ve Dengi	Erkek	1-4 Yıl
OY-15	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-16	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-17	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	Erkek	5-8 Yıl
OY-18	Müdür Yardımcısı	İlkokul	Erkek	17-20 Yıl
OY-19	Müdür Yardımcısı	İlkokul	Erkek	5-8 Yıl
OY-20	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	Kadın	1-4 Yıl
OY-21	Müdür Yardımcısı	Lise ve Dengi	Erkek	1-4 Yıl
OY-22	Müdür Yardımcısı	İlkokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-23	Müdür Yardımcısı	Lise ve Dengi	Erkek	13-16 Yıl
OY-24	Müdür Yardımcısı	İlkokul	Erkek	1-4 Yıl
OY-25	MYÖ	İlkokul	Erkek	1-4 Yıl

Çalışma grubunun özellikleri Tablo 3.1’de verilmiştir. Çalışmaya toplam 25 okul yöneticisi katılmıştır. Katılımcıların 11’i okul müdürü, 1’i müdür başyardımcısı, 12’si müdür yardımcısı, 1’i müdür yetkili öğretmen olan okul yöneticilerinden oluşmaktadır. Katılımcıların 7’si lise ve dengi okullarda, 8’i ortaokullarda, 8’i ilkokullarda, 1’i

anaokulunda, 1'i ise halk eğitimi merkezinde görev yapmaktadır. Yine katılımcıların 23'ü erkek, 2'si kadın yöneticilerden oluşmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Bu çalışmada, okul yöneticilerinin doküman yönetim sistemi ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sabit seçenekli cevaplamanın yanında belli bir alanda derinlemesine inceleme yapılmasını da sağlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2016).

Nitel araştırmalarda kullanılan görüşmelerin en güçlü yanı, araştırmacılara göremedikleri hakkında bilgi sağlama, gördükleri hakkında ise alternatif açıklamalar yapma imkânı tanınmasıdır (Glesne, 2014). Eğitim yönetiminde kullanılan DYS gibi bir bilgi yönetim sisteminin hem “teknolojik bir sistem” olması hem de “yönetim süreçlerini” içermesi açısından bu sistemin kullanımında, neler yaşandığının belirlenmesi ve çok yönlü bakış açılarının ortaya çıkartılması gerekmektedir. Bu gerekçelerden hareketle bu araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır (Bkz. Ek-1).

3.3.1. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Görüşmelerde, geçerlik ve güvenirliliğin sağlanması sürecinde; formun kapsam geçerliğinin sağlanması için uzman görüşleri alınmalı, iç geçerlik için veri toplama, analiz ve tartışma kısımlarında ayrıntılara yer verilmeli ve güvenirliliği için asıl çalışma öncesi pilot uygulama yapılmalıdır (Cansız Aktaş, 2015).

Görüşme formunun hazırlanma sürecinde geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları da yapılmıştır. Bu bağlamda, öncelikle literatür taraması yapılmış ve özellikle doküman yönetim sistemi ile ilgili kılavuz ve sistemin kendisi incelenmiş ve elde edilen bilgiler doğrultusunda açık uçlu sorular hazırlanmıştır.

İç geçerlik açısından, hazırlanan sorular ile ilgili olarak, 2 Eğitim Yönetimi, 2 Ölçme ve Değerlendirme, 2 Eğitim Programları ve Öğretim alan uzmanı olmak üzere toplamda 6 akademisyenin görüşleri alınmış ve alınan görüşler doğrultusunda gerekli düzenleme ve düzeltmeler yapılmıştır. En başta 8 soru olarak hazırlanmış görüşme formu, 6 uzmandan 4'ünün ortak görüşü doğrultusunda 6 soru olarak revize edilmiş ve hazırlanan bu taslak formdan 1 soru yine 6 uzmandan 5'inin ortak görüşü doğrultusunda çıkarılmıştır.

Kapsam geçerliliğinin sağlanması için uzman görüşleri alınan görüşme formu Türkçe öğretimi alan uzmanı iki akademisyenin de dil açısından görüşleri alınarak forma son şekli verilmiş ve araştırma grubu dışında yer alan 4 okul yöneticisine ön uygulama

yapılmıştır. Ön uygulama sonuçlarına göre, hazırlanan soruların katılımcılar tarafından anlaşıldığı belirlenmiştir.

Araştırma, bilimsel araştırmalar etiği açısından Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından yapılan değerlendirmede 27.05.2021 tarih ve 2021/3/17 nolu karar ile kabul edilmiş olup etik kurul değerlendirme ve karar formu EK-4’te sunulmuştur.

3.3.2. Görüşme Formunun Yapısı

Görüşme formu kişisel bilgiler ve görüşme sorularının yer aldığı iki temel bölümden oluşmaktadır. Kişisel bilgiler kısmında cinsiyet, görev yapılan okul türü, yöneticilik kıdemi ve yöneticilik görevi başlıklarında demografik özellikleri tespit edici dört soru yer almaktadır.

Görüşme soruları kısmında ise, görüşme esnasında katılımcıya yöneltilecek, doküman yönetim sistemi ile ilgili okul yöneticilerinin görüşlerini ortaya çıkartacak 5 soru yer almaktadır. Bazı soruların altlarında anlamayı kolaylaştıracak alternatif sorulara yer verilmiş ve yine bazı sorularda ayrıntıya inebilmek ve konuyu derinlemesine inceleyebilmek maksadıyla sonda sorular kullanılmıştır. Görüşme formunun bir örneği EK-1’de sunulmuştur.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada kullanılan veriler Nevşehir iline bağlı Kozaklı ilçesinde toplam 17 gün süren çalışma sonucunda toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular, Tablo 3.1’de gösterilen okul yöneticilerine sözel olarak yöneltilmiştir.

Görüşmeler, görüşmecilerin istedikleri saatlerde ve günlerde yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Görüşmeye katılan her okul yöneticisinden izin verdiklerine dair imzalı belge alınmış ve sorulara verdikleri yanıtlar yine kendi izinleri doğrultusunda ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. İzin belgesinin bir örneği EK-2’ de sunulmuştur.

Görüşmeler 20 – 60 dakika arasında değişen zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde her bir okul yöneticisine kod verilmiştir. Okul yöneticileri OY1 ile OY25 arası numaralarla kodlanmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Bu araştırmada toplanan veriler nitel veri analiz tekniklerinden biri olan betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz sürecinde veriler, belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanır. Veriler temalara göre düzenlenebileceği gibi görüşme

sürecindeki soru ve boyutlarda dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde görüşülen kişilerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde aktarmak için doğrudan alıntılara sıkça yer verilir. Bu analizin amacı, bulguların düzenli ve yorumlanmış şekliyle okuyucuya sunulmasıdır. Daha sonra yapılan betimlemeler açıklanır, yorumlanır, neden sonuç ilişkisi kurulur ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmaya katılan görüşmecilerin ses kayıtları öncelikli olarak bilgisayarda Microsoft Office Word 2007 programı aracılığı ile yazıya aktarılmıştır. Her bir okul yöneticisinin vermiş olduğu cevaplar her sorunun kendi kategorisi içinde sistematik ve açık bir şekilde betimlenmiş ve verilen cevaplar önceden belirlenen temalar altında toplanmıştır. Yazılı hale getirilen veriler, araştırmanın alt problemleri sırasına göre araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Daha sonra iki kodlayıcı tarafından veriler yeniden kodlanmış ve güvenirlik hesaplaması yapılmıştır. Bilindiği üzere kodlayıcılar arası görüş birliği sağlanması, nitel araştırmaların güvenirliğini artırmaktadır (Creswell, 2013; Fraenkel ve Wallen, 2008). Kodlayıcılar arası görüş birliği hesaplamasında $[\text{görüş birliği} / (\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}) * 100]$ formülü ile elde edilen değerin en az %80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu araştırma kapsamında yapılan kodlamalarda %100 benzerlik oranı elde edilmiştir.

Bulguların sunumu aşamasında görüşlerin kaç kez tekrarlandığı frekanslarla belirtilerek ilgili kategoriler altına yazılmıştır. Görüşme yapılan okul yöneticilerinin sorulara vermiş oldukları ilgi çekici ve çarpıcı cevaplar aynen alınarak, verilen kodla bulgular kısmında gösterilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Okul yöneticilerinin Doküman Yönetim Sistemine ilişkin görüşleri, alt problemler bazında analiz edilerek belirlenmiştir. Bu bölümde, okul yöneticilerinin Doküman Yönetim Sistemine ilişkin görüşlerine ait bulgular alt problemler çerçevesinde sırasıyla sunulmuştur. Alt problemler çerçevesinde belirlenen bulguların sunulmasından önce araştırma sonucunda ortaya çıkan bulguların genel çerçevesi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşler	• Yeterli bir sistem olması • Herkese hitap etmeyen bir sistem olması • Yetersiz bir sistem olması • Karmaşık bir sistem olması
Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşler	• Tek bir avantaja odaklanılması • Çoklu avantajlarının vurgulanması
Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşanan sorunlar	• Dış kaynaklı sorunlar • Kişisel özelliklere dayalı sorunlar • Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar • Dış kaynaklı sorunlar + Kişisel özelliklere dayalı sorunlar • Dış kaynaklı sorunlar + Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar
Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gereken görüşler	• Yazılıma yönelik iyileştirmeler • Kullanıma yönelik iyileştirmeler • Geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması
Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşler	• Kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği • Bireysel çabaların önemi • Kapsamlı eğitimin gerekliliği • Bireysel çabaların önemi+ Kapsamlı eğitimin gerekliliği
Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı profilleri	• İlgili kullanıcı • Deneyimsiz kullanıcı • İlgisiz kullanıcı • Eleştirel kullanıcı • İlgili ve eleştirel kullanıcı

Şekil 4.1. Araştırma Bulgularında Ortaya Çıkan Kategoriler

Şekil 4.1.'de, araştırma sonucunda ele edilen bulguların genel çerçevesi gösterilmiştir. Buna göre araştırma kapsamında, 6 ana kategori doğrultusunda oluşan alt kategorilerin ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. DYS'ye ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri; DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne, etkililiğine, kullanımda yaşanan sorunlara, geliştirilmesi gereken yönler, kullanıcı eğitimlerine ve son olarak kullanıcı profillerine yönelik kategorilerden oluşan görüşlerden oluşmaktadır. Bu doğrultuda alt kategorilere

bakıldığında; DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne yönelik görüşlerin sistemin yeterli olup olmaması açısından, etkililiğine yönelik görüşlerin tekli ve çoklu avantajlarının olması açısından, kullanımda yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerin yaşanan sorunların kaynağına atıfta bulunulması açısından farklılaştığı görülmektedir. Bunlara ek olarak; DYS'nin geliştirilmesi gereken yönleri yönelik katılımcı görüşlerinin yazılımsal ve kullanımsal açıdan, katılımcıların kullanıcı eğitimlerine yönelik görüşlerinin yeterlilik açısından ve kullanıcı profillerine yönelik görüşlerinin ise kullanım açısından sergilenen yaklaşım ve tavırlar açısından farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

DYS'nin kullandığı teknoloji ve platformun ara yüzüne ilişkin ayrıntıları belirlemeye yönelik olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine: “*Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir.

Okul yöneticilerinin DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. *Doküman Yönetim Sisteminin Teknolojisi ve Ara Yüzüne Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri*

Kategoriler	f	Katılımcılar
Yeterli bir sistem olması	14	OY1, OY2, OY6, OY10, OY11, OY13, OY14, OY15, OY16, OY17, OY19, OY21, OY22, OY24
Karmaşık bir sistem olması	7	OY4, OY7, OY12, OY18, OY20, OY23, OY25
Herkese hitap etmeyen bir sistem olması	2	OY3, OY8
Yetersiz bir sistem olması	2	OY5, OY9
Toplam	25	

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne ilişkin görüşleri Tablo 4.1’de gösterilmiştir. Buna göre; DYS'nin teknolojisi ve ara yüzü ile ilgili olarak; “yeterli bir sistem olması” (f:14), “karmaşık bir sistem olması” (f:7), “herkese hitap etmeyen bir sistem olması” (f:2), “yetersiz bir sistem olması” (f:2) şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır.

Katılımcılardan en fazla görüş belirtilen “yeterli bir sistem olması” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-1 kodlu katılımcı DYS’nin ara yüzüne ve kullanışlılığına ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Şunu söyleyebilirim yani Doküman Yönetim Sisteminde menülerin ben yeterli olduğunu düşünüyorum hatta şöyle bir düşüncem var. ...Mesela okul müdürü rolü var orada, ondan sonra müdür yardımcısı vs. farklı farklı roller var. Hatta okul müdürünün birden fazla da ekstra rolü olabiliyor. Okul müdürünün yanında kayıt kontrol yetkilisi olabiliyor, DYS yönetici rolü olabiliyor. Bunlar mesela tek menü üzerinde birleştirilebilir. Yani hepsi birbirine entegre edilebilir. Yani ama menüler genel olarak yeterli diye düşünüyorum. Bu zamana kadar çünkü kullanımımızda herhangi bir şeye ihtiyaç duymadım. Menüler kesinlikle ihtiyaca cevap veriyor diye söyleyebilirim. ...Okuduğumuzda gayet basit sade bir şekilde yazılmış. Neyin nerede olduğu belli, yazı puntoları bana göre iyi ama tabi ki genel bir değerlendirme yapmak da bu konuda pek uygun olmaz. Benim kendi düşüncem bu şekilde. Hem menülerin kullanışlılığı, kolaylığı hem anlaşılabilirliği hem de yazı puntosu gayet iyi...” (OY-1).

Benzer şekilde bir diğer katılımcı ise DYS’nin “yeterli bir sistem olması” kategorisinde DYS’nin kullanışlılığına ilişkin görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Öncelikle DYS’nin okul yöneticileri açısından çok önemli bir uygulama olduğunu belirtmek istiyorum. DYS teknolojisi biz okul yöneticilerinin ihtiyacına yönelik hazırlanmış ve yazışmaların yapılmasına ve koordinasyona olanak sağlamaktadır. Teknolojiyle doğrudan ilgili olduğu tartışmaya kapalı bir konu bence. DYS içerisindeki menüler bizlere kullanım kolaylığı sağlıyor. Menüler kullanımda yeterli ve dizilimi gayet düzgün bir şekilde tasarlanmış. Yani ne nerede, bulamıyorum gibi sorunlara çok fazla rastlayamazsınız. Çünkü her şey ortada, gözünüzün önünde. Birkaç tık ile istediğiniz bölüme kolayca erişme imkânınız var. Oldukça kullanışlı, açık ve anlaşılır. Kullanımı bana çok basit geliyor...” (OY-24).

DYS’nin “karmaşık bir sistem” olduğunu düşünen katılımcılar, DYS’nin menüleri ve sistem yapısının karmaşık olduğunu vurgulamışlardır. Bu doğrultuda görüş belirten OY-4 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...DYS günümüzde kullanılması gereken bir uygulama. Neden diye sorarsanız teknolojinin gerektirdiği bir şey bu. Teknoloji varken bu devirde eskisi gibi kağıtla ya da evrakla bazı bilgilerin elden gönderilmesi yanlış olur diye düşünüyorum. DYS resmi yazışmalar konusunda birçok ihtiyacımıza karşılık veriyor. Ama bununla birlikte kullanırken çok fazla giriş ve seçim gerektirdiği için karışık buluyorum. Menüler aslında diziliş olarak iyi ancak alt basamaklara indiğimizde yazının yazılmasında, onaylanmasında daha açık ve anlaşılır olabilir. DYS ekranı karşımıza geldiğinde bazı ekranlara kolayca ulaşım sağlayabiliyorken bazı işlemler için aradığımı bulamıyorum. Kendi açımdan söylemem gerekirse menülerin karmaşık olması çok zaman kaybı ve stres oluşturuyor. Çoğu zaman Doküman Yönetim Sistemi içinde kaybolup gidiyorum. Elektronik imza da iyi bir şey ama onun kaybolma riski var. Kaybedersek tekrardan başvuru yapmamız gerekiyor ve buna da belli bir ücret ödememiz gerekiyor.”(OY-4).

DYS’nin teknolojisi ve ara yüzüne yönelik katılımcıların öne çıkarttığı diğer bir kategori “herkese hitap etmeyen bir sistem olması” kategorisidir. Bu doğrultuda görüş belirten katılımcılardan biri görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“DYS konusunda çok fazla fikir sahibi değilim açıkçası. Biliyorsun ben 64 yaşımdayım. Yakın bir zamanda da emekliye ayrılmayı düşünüyorum. Yaşım gereği birçok kurumda okul müdürlüğü, ilçe milli eğitim şube müdürlüğü, halk eğitim merkezi müdürlüğü, ilçe milli eğitim müdür vekilliği gibi yöneticilik görevlerinde bulundum. Ama DHS'nin kurumlarımıza geldiği tarih 2017. Bu yüzden DHS ile çok fazla bir geçmişim olmadı. Okuldaki resmi yazışma işleriyle genelde okul müdür yardımcımız ilgileniyor. O yazıyı yazıyor benim onayına gönderiyor. Ben de okuyup imzalayıp tekrar ona gönderiyorum. Şunu söyleyebilirim, teknolojik bir uygulama. Genç yöneticiler için oldukça kullanışlı. Tasarım konusunda bir fikir beyanında bulunamayacağım.” (OY-3).

DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne yönelik katılımcıların öne çıkarttığı son kategori, DHS'nin ara yüz olarak yetersiz olduğunu vurgulayan “yetersiz bir sistem olması” kategorisidir. Bu doğrultuda görüş belirten katılımcılardan biri olan OY-5 kodlu katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Öncelikle şunu söylemeliyim ki tasarım çok vasat. Sistem kullanışlı değil. Menüler yetersiz olduğu gibi aynı zamanda karmaşık geliyor bana. Hangi işlem hangi menünün altında yer alıyor hemen bulamıyoruz. Bazen birçok yere bakmak gerekiyor ki ancak o şekilde bulabiliyoruz. Özellikle evrak ararken birçok yerde giden ya da gelen evrakı sorgulama butonu var. Her sorgu butonunun da görevi farklı gibi duruyor ve bu durum kafa karışıklığı yaratıyor. E-imza süreli oluyor ve süresi bitince yenilemeniz gerekiyor. Burada da bir sürü bürokratik işle uğraşmak zorunda kalıyoruz.” (OY-5).

4.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

DYS'nin etkililiğine ilişkin ayrıntıları belirlemeye yönelik olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine: “Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

Okul yöneticilerinin DHS'nin etkililiğine yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Doküman Yönetim Sisteminin Etkililiğine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri.

Kategoriler	f	Katılımcılar
Çoklu avantajlarının vurgulanması	15	OY1, OY2, OY3, OY6, OY9, OY10, OY16, OY18, OY19, OY20, OY21, OY22, OY23, OY24, OY25
Tek bir avantaja odaklanması	10	OY4, OY5, OY7, OY8, OY11, OY12, OY13, OY14, OY15, OY17
Toplam	25	

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DHS'nin etkililiğine ilişkin görüşleri Tablo 4.2’de gösterilmiştir. Buna göre, DHS'nin etkililiği ile ilgili olarak en fazla “çoklu

avantajlarının vurgulanması” (f:15) daha sonra ise “tek bir avantaja odaklanılması” (f:10) şeklinde kategorilerin yer aldığı görüşler ortaya çıkmıştır. Çoklu avantajlarının vurgulanması kategorisi, katılımcılar DYS’nin birden fazla boyutunu öne çıkararak avantaj olarak ifade ettikleri kategoridir. Buna rağmen, tek bir avantaja odaklanılması kategorisi ise DYS’nin sadece bir boyutunun avantaj olarak öne çıkartılarak vurgulandığı kategori olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların en çok görüş belirttiği “çoklu avantajların vurgulanması” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-2 kodlu katılımcı DYS’nin etkililiğine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“En önemli avantajlarından birisi zamandan tasarruf sağlaması. Eskiden saatler hatta günler süren imza ve onay işlemleri dakikalar içinde tamamlanabiliyor. Diğer bir faydası da kırtasiye masraflarını azaltmış hatta sıfırlamış olması. İmzalama, yazma, klasörleme, arşivleme gibi kırtasiyeye yönelik harcamalar bu sistem sayesinde bitmiş durumda. İsrafi ve gereksiz harcamaları bu yazışma alanında böylece hallettik gibi. Yine bir diğer faydası eskiden desimal dosya dediğimiz arşivleme işleri de artık bu sayede dijital ortama taşınmış oldu. Eskisi gibi dosyaların içinde yazı arama durumumuz kalmadı. Bu sistemle istediğiniz yazıya hemen ulaşıyorsunuz ve hatta yazıların kaybolma, yırtılma, yazılarının silinmesi gibi sıkıntılarda ortadan kalkmış oldu.”(OY-2).

Bir başka katılımcı olan OY-9 ise DYS’nin “çoklu avantajlarının vurgulanması” kategorisinde DYS’nin etkililiğine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“DYS bize evrak takibi olsun, elektronik dosyalama olsun birçok konuda fayda sağlamakta. Evrak getir götür işlerini bitirdi mesela. Bu okullarımızda çok büyük bir sorundu. Personeli evrak için gönderdiğimizde istediğimiz verimi alamıyorduk. DYS ile birlikte bu ortadan kalktı. Kâğıt israfı son buldu. Elektronik bir uygulama olması teknolojiye olan yönelmeyi artırdı. Okul yöneticilerinin teknoloji okuryazarlık oranı arttı bence. Çünkü bir müdür ya da müdür yardımcısı resmi bir yazı yazmak için bilgisayarı kullanmak zorunda. Bilgisayar kullanımında zorlanan yöneticiler bu sayede bilgisayarla olan ilişkilerini geliştirdi diyebilirim. Diğer yazışma yöntemleriyle; elden evrak gönderme hariç pek fark göremiyorum. KurumNet’e benzer bir program biraz daha geliştirilmiş hali.” (OY-9).

DYS’nin etkililiğine ilişkin katılımcıların görüş bildirdiği bir başka kategori olan “tek bir avantaja odaklanılması” kategorisinde görüş bildiren OY-5 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Kırtasiye ve zaman tasarrufu sağlıyor kesinlikle. Bana göre bu sistemin tek faydası da bu zaten. Kâğıt giderimiz gözle görünür derecede azaldı...”(OY-5).

Benzer bir şekilde DYS’nin etkililiğine ilişkin “tek bir avantaja odaklanılması” kategorisinde görüş bildiren OY-8 kodlu katılımcı ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Bu sistemle beraber kurumlar arası yazışmalar hızlandı. Kâğıt israfını büyük oranda engelledi ve ortadan kaldırdı diye düşünüyorum. Teknolojiyle iç içe olan bir uygulama olması da güzel. Benim alanım zaten bilişim teknolojileri. O yüzden DYS

yazışma anlamında teknolojinin sağladığı avantajlarla bize büyük kolaylıklar sağlıyor.” (OY-8).

4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

DYS’nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin ayrıntıları belirlemeye yönelik olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine: “*Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşadığınız sorunlar nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir.

Okul yöneticilerinin DHS’nin kullanımında yaşadıkları sorunlara yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 4.3’te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Doküman Yönetim Sisteminin Kullanımında Yaşanan Sorunlara İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Kategoriler	f	Katılımcılar
Dış kaynaklı sorunlar	12	OY2, OY5, OY6, OY10, OY11, OY12, OY13, OY14, OY15, OY17, OY21, OY25
Dış kaynaklı sorunlar + Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	5	OY1, OY4, OY16, OY18, OY20
Dış kaynaklı sorunlar + Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar	4	OY8, OY19, OY22, OY23
Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	3	OY3, OY7, OY9
Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar	1	OY24
Toplam	25	

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DHS’nin kullanımında yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri Tablo 4.3’te gösterilmiştir. DHS’nin kullanımında kullanıcıların sistem ve kullanıcı dışında yaşadıkları sorunlar, “*dış kaynaklı sorunlar*” kategorisi olarak ortaya çıkmıştır. Bunun dışındaki kategoriler; “*kişisel özelliklere dayalı sorunlar*” ve “*sistem yapısından kaynaklı sorunlar*” olarak ortaya çıkmıştır. Bunlara paralel olarak, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DHS’nin kullanımında yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri, ikili bir kategoride oluşarak da ortaya çıkmıştır. Bu ikili kategoriler; “*dış kaynaklı sorunlar + kişisel özelliklere dayalı sorunlar*” ve “*dış kaynaklı sorunlar + sistemin yapısından kaynaklı sorunlar*” kategorileridir. Burada yer alan görüşler, katılımcıların dış kaynaklarla birlikte kişisel özelliklerden kaynaklı sorunları ve dış

kaynaklı sorunlar ile birlikte sistem yapısından kaynaklı sorunları aynı anda ifade ettikleri kategorilerden oluşmaktadır.

Buna göre DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlar ile ilgili olarak; “dış kaynaklı sorunlar” (f:12), “dış kaynaklı sorunlar + kişisel özelliklere dayalı sorunlar” (f:5), “dış kaynaklı sorunlar + sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” (f:4), “kişisel özelliklere dayalı sorunlar” (f:3), “sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” (f:1) şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır.

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik katılımcılardan en fazla görüş belirtilen “dış kaynaklı sorunlar” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-14 kodlu katılımcı DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Tabi burada bir de elektronik imza konusu var ona da değinmek istiyorum. Sistemin elektronik imzayla birlikte kullanılması biraz dezavantaj yaratabiliyor. Bazen bilgisayarlarımız elektronik imzayı taktığımızda USB girişinden kaynaklı hatalar verebiliyor. Bazen imzayı görmüyor. İmzanın belli bir süreyle sınırlandırılması da sıkıntı yaratıyor elbette bildiğiniz gibi. 3 yıl süreyle bu imzalar kişiye tanımlanıyor. 3 yıl dolduğunda tekrardan başvuru yapmak gerekiyor. Bu da sorun diye düşünüyorum. Tabi internet çağında yaşıyoruz. Cep telefonumuzdan DYS'ye erişmek mümkün değil. Bu da kullanımda bize sıkıntılar çıkarıyor. Yaşadığımız yer ilçe olduğu için zaman zaman elektrik kesintileri, internette bakım çalışmaları oluyor. Bu da bizim Doküman Yönetim sistemine erişmemizi engelliyor.” (OY-14).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik katılımcıların görüş belirttiği bir diğer kategori olan “dış kaynaklı sorunlar + kişisel özelliklere dayalı sorunlar” kategorisine ilişkin OY-18 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...DYS'yi kullanmada bazı sorunlar yaşıyoruz elbette. Bunların bir kısmı benim bazı noktalarda yetersiz olmamdan kaynaklı. Bazı sıkıntılar Kozaklı'da çok sık olan internet ve elektrik sorunlarından kaynaklanıyor. ...Evde ya da başka bir yerden erişimde ya da telefon vb. iletişim araçlarından ulaşımında zorluk çekiliyor. Elektronik imza konusunu daha önce söylemiştim, güzel bir uygulama elektronik imza, fakat şifre kaybedilirse yenisini oluşturmak çok zor. Yeni şifre almak için internet sitesi üzerinden birçok adımı tamamlamak gerekiyor. Bu bence elektronik imza başvurusu yaparken bilgisayar kullanımı açısından uzmanlık istiyor. Elektronik imza yenileme başvurusu yaparken mutlaka birinden yardım almanız gerekiyor. O kısım çok karmaşık bence.” (OY-18).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik katılımcıların en çok görüş belirttiği üçüncü kategori olan “dış kaynaklı sorunlar + sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-22 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Karşılaştığım sorunlardan ilki şu: DYS'yi açmak uzun sürebiliyor. Sisteme girmeye çalışıyoruz, gerekli bilgileri giriyoruz ama sistem bir türlü yüklenmiyor. İlk açılışta bazı butonlara tıklamak gerekiyor. Uyarılara gelen tıklamalar olmasa daha iyi olabilir. Bir de DYS'nin giriş yapıldığında 2 saatlik bir kullanım süresi tanımlanıyor.

2 saatlik süre sona erdiğinde sistem DYS'yi otomatik olarak kapatıyor. Tekrardan giriş yapmak gerekiyor. Bu büyük bir sorun aslında. Çıkış işlemi kullanıcının tercihi bırakılmalı ve yönetici istediği zaman Sistemden Çıkış seçeneğine tıklayarak çıkmalıdır. 2 saatlik süre kısıtlaması olmamalı. Bunun yanı sıra ilçemizde bazen internet sıkıntıları da yaşanabiliyor. İnternetten kaynaklı bağlantı sorunları olduğu zaman mobil cihazlardan girip bakıyoruz gelen yazılara. Ancak herhangi bir işlem yapamıyoruz telefonda. Bu da başlıca bir sorun. Ayrıca donmalar yaşıyor. Hız konusunda yetersiz. Tabi belki de bu kullandığımız bilgisayarın sistem gereksinimleriyle de alakalı olabilir. Bilmiyorum. DYS'nin daha basit bir hale getirilerek sistem gereksinimlerinin düşürülmesi bu sorunların önüne geçebilir.” (OY-22).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin 3 katılımcının görüş belirttiği “kişisel özelliklere dayalı sorunlar” kategorisine yönelik OY-7 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Ayrıca teknolojiyi çok fazla kullanamayanlar için büyük sıkıntılar yaratıyor. Bu sistemi kullanmak için illa ki bilgisayarı kullanmayı bilmeniz gerekiyor. Bu bakımdan ben sorunlar yaşıyorum. Çünkü çok fazla teknolojik ilgilim ve bilgim yok.” (OY-7).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin 3 katılımcının görüş belirttiği “kişisel özelliklere dayalı sorunlar” kategorisine yönelik OY-3 kodlu katılımcı ise görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Benim DYS'yi kullanırken yaşadığım en büyük zorluk kişisel yeterliliğimden kaynaklanıyor. Kendimi yetersiz hissediyorum. Teknolojiyle ilgili bir insan da değilim açıkçası. Az önce de söylediğim gibi 64 yaşımdayım ve 65 olmama birkaç ay kaldı. Yaşım itibarıyla de DYS'yi öğrenip tam anlamıyla kullanmak bana imkânsız geliyor...” (OY-3).

DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin “sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” kategorisinde görüş belirten OY-24 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...udf uzantılı dosyalarla yazışma yapılması okul yöneticilerine dezavantaj sağlamakta. Bu uzantılı dosyaları açmak için ekstra bir programa ihtiyaç var. Çoğu zaman bu uzantıdaki dosyalarla işlem yapmak zorlaşıyor. Bir çizelge eklemek, tablo eklemek bazen oldukça zorluyor bizi...” (OY-24).

4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine ilk olarak: “Doküman Yönetim Sisteminin Kalite ve Verimliliğinin Geliştirilmesi Gerektiğini düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir.

Okul yöneticilerinin DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 4.4'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Doküman Yönetim Sisteminin Kalite ve Verimliliğinin Geliştirilmesine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Kategoriler	f	Katılımcılar
Yazılıma yönelik iyileştirmeler	13	OY1, OY2, OY6, OY8, OY9, OY10, OY13, OY16, OY17, OY18, OY20, OY24, OY25
Kullanıma yönelik iyileştirmeler	11	OY3, OY4, OY5, OY7, OY12, OY14, OY15, OY19, OY21, OY22, OY23
Geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması	1	OY11
Toplam	25	

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşleri Tablo 4.4'te gösterilmiştir. Buna göre; DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesi ile ilgili olarak; “yazılıma yönelik iyileştirmeler” (f:13), “kullanıma yönelik iyileştirmeler” (f:11), “geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması” (f:1) şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır.

DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik katılımcılardan en fazla görüş belirtilen “yazılıma yönelik iyileştirmeler” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-10 kodlu katılımcı DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Bence geliştirilmeli, eksik yanlarına bir çözüm üretilmeli ki yaşanan sıkıntılar en aza indirgensin. Mobil cihazlardan erişim kolaylıkla sağlanabilir hale getirilmeli. Bunun için android bir uygulama geliştirilebilir. Bilgisayardan girişlerde Java altyapısı yerine daha kolay yüklenebilen bir uygulama kullanılabilir. Gelen evraki kaydetme işlemi bir butonla yapılabilir. Kaydetme işlemi birkaç basamaktan geçiyor bu da zaman kaybı olarak düşünülebilir. Buna bir çözüm üretilmesi lazım...” (OY-10).

DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik katılımcılardan en fazla görüş belirtilen “yazılıma yönelik iyileştirmeler” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-13 kodlu bir diğer katılımcı ise DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Tabii ki her dijital sistemde olduğu gibi bu sistemde geliştirilebilir ve geliştirilmelidir zaten. Bence bu açıdan yapılacak en güzel şey tüm ülkedeki okulların birbirine entegre edilmesi ve yazışmaların doğrudan yapılabilir hale getirilmesi olurdu. Bunun yanında program doğrudan MEBBİS benzeri bir kanala uyarlanabilir ve aradan bazı program ve uygulama zorunlulukları da kaldırılmış olur.” (OY-13).

DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik katılımcılardan en çok görüş belirttiği ikinci kategori “kullanıma yönelik iyileştirmeler” kategorisidir. Bu

kategoriye ilişkin görüş belirten katılımcılardan OY-21 kodlu katılımcı DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...DYS içerisinde küçük dokunuşlarla çözülebilecek karmaşıklıklar var mesela. Bunların düzeltilmesi gerekir. Örneğin, aktif işler menüsünde cevap gerektirmeyen bir yazıyı onaylayıp arşive kaydetme işlem basamaklarını gerçekleştirirken, dosyanın desimal numarasına ihtiyaç duyuluyor. Bunu elle kendimiz yazmak zorundayız. Uzun desimal numarasına sahip evrakları kaydederken desimal numarasını unutabiliyoruz. Dolayısıyla bir önceki ekrana dönmek zorunda kalabiliyoruz. Bu çok basit bir butonla çözülebilir mesela. Sistem otomatik bir şekilde yazının desimal numarasını algılayıp bizlere otomatik bir şekilde seçme imkânı sunabilir. Bunlar geliştirilebilir. Kolay olacağını düşünüyorum ben. Bir diğer konu da telefondan DYS'yi açmak. Buna çok ihtiyacımız var bence. Şu an tüm dünyada mobil erişim söz konusu. Hayatın her noktasında, eğlence maçı olsun, iş hayatında olsun neredeyse bu tarz tüm işlemlerimizi mobil araçlardan gerçekleştiriyoruz. DYS'nin de tıpkı bilgisayar üzerinden kullanımı gibi mobil araçlardan da kullanılmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bu açılarından geliştirilebilir DYS.” (OY-21).

DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine yönelik katılımcılardan en az görüş belirttiği kategori “geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması” kategorisidir. Bu kategoriye ilişkin görüş belirten OY-11 kodlu katılımcı DYS'nin kalite ve verimliliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Bence geliştirilecek hiçbir şey yok bu sistemde. Benim çok memnun olduğum ve başarılı bir şekilde kullanmış olduğum bir sistem.” (OY-11).

4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

DYS'nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerine ilk olarak: “*Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir.

Okul yöneticilerinin DYS'nin kullanıcı eğitimlerine yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 4.5'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Doküman Yönetim Sisteminin Kullanıcı Eğitimlerine İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Kategoriler	f	Katılımcılar
Bireysel çabaların önemi	8	OY1, OY10, OY11, OY14, OY15, OY16, OY18, OY21
Kapsamlı eğitimin gerekliliği	8	OY6, OY8, OY9, OY13, OY19, OY22, OY23, OY25
Kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği	6	OY2, OY3, OY5, OY7, OY20, OY24
Bireysel çabaların önemi + Kapsamlı eğitimin gerekliliği	3	OY4, OY12, OY17
Toplam	25	

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS'nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşleri Tablo 4.5'te gösterilmiştir. Buna göre; DYS'nin kullanıcı eğitimleri ile ilgili olarak; “bireysel çabaların önemi” (f:8), “kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:8), “kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği” (f:6), “bireysel çabaların önemi + kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:3) şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır.

DYS'nin kullanıcı eğitimlerine yönelik katılımcılardan en fazla görüş belirtilen iki kategoriden ilki olan “bireysel çabaların önemi” kategorisine ilişkin görüş belirten katılımcılardan OY-1 kodlu katılımcı DYS'nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Sistemi sürekli kullanarak alışıyorsunuz. Onun öncesinde kritik noktalar var ama zamanla kullandıkça öğrenme konusunda eksikler giderilebiliyor. Genç arkadaşlar sistemi kullanmayı daha çabuk öğreniyorlar, bu konuda avantaja sahipler diyebilirim... Günümüzde Youtube ya da başka internet sitelerinde eğitim videoları mevcut. Yeter ki öğrenmeye açık ve istekli olalım. Oralardan da tereddüte düşülen konuları ayrıntılı bir şekilde ders ders ulaşmak mümkün. Bunu da biliyorum farklı bir il milli eğitim müdürlüğünde çalışan bir arkadaş DYS eğitimiyle ilgili 200'e yakın video yüklemiş. Oradan her istediğiniz şeyi bulup öğrenebiliyorsunuz...” (OY-1).

DYS'nin kullanıcı eğitimlerine yönelik katılımcıların en çok görüş belirttiği iki kategoriden ikincisi olan “kapsamlı eğitimin gerekliliği” kategorisine ilişkin OY-19 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Doküman Yönetim Sistemi okullarımızda kullanılmaya başladığında görevde olan okul idarecilerine bir eğitim verildi. Biz de aldık bu eğitimi. Eğitimin kalitesini değerlendirmek şu an için pek doğru olmayabilir. Çünkü yeni bir uygulama ve bilinmeyen, cevap bekleyen birçok soru var ortada. Teorik olarak verilen eğitimler bizlere bir sunum şeklinde gösterildi ve anlatıldı. Fakat burada önemli olan husus bu teorik eğitimin ardından uygulamaya geçilmesi olmalıydı. Uygulama konusunda bizlere verilen eğitimlerin eksik kaldığını düşünüyorum. Eğitimin süresi kısıydı bence daha da uzun bir eğitim verilebilirdi. Bu sorunu okul yöneticileri ben de dâhil kendi kendimize uygulama yaparak aşmaya çalıştık. Eğitimler daha kaliteli hâle getirilmeli ve göreve her yeni başlayan okul yöneticisine uygulamalı ve teorik eğitim eksiksiz bir şekilde verilmeli bence.” (OY-19).

DYS'nin kullanıcı eğitimlerinin konusunda kapsamlı bir eğitimin gerekli olduğunu düşünen katılımcılardan OY-23 kodlu katılımcı ise bu kategoriye yönelik görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Ben DYS ile ilgili bir eğitimden geçmedim. Eğitim alsaydım çok daha iyi olurdu. En azından ilk başlarda yaşadığım o stresi yaşamazdım. Bence yöneticiliğe başlar başlamaz çevrimiçi ya da yüz yüze bir eğitim verilmeli. En azından DYS hakkında bilgi sahibi olarak göreve başlanır ve programa yabancı olmayız...” (OY-23).

DYS'nin kullanıcı eğitimlerine yönelik katılımcıların en çok görüş belirttiği üçüncü kategori olan “kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği” kategorisine ilişkin görüş belirten OY-20 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Bende bir önyargı oluştu. Ama bunu kısa sürede aştım. Kullanıcı eğitimleri bu kadar yetersiz olmasaydı bence daha rahat olabilirdim. Bakanlığımızda maalesef DYS kullanımının eğitimi biraz usta-çırak ilişkisine dayanıyor. Göreve başladım, sağ olsun okul müdürümüz kullanımını anlattı. Yazılara nasıl cevap vermem gerektiğini, bir resmi yazışma işleminin nasıl başlatıldığını ve oradaki tüm sekmeler hakkında beni bilgilendirmeye çalıştı. Bu sistemin kullanımıyla ilgili planlanmış bir eğitim almamış olmamdan dolayı hâlâ eksik olan bir şeyler var diyebilirim Açılacak bir kurs ya da hizmet içi bir eğitime katılarak bu konuda kendimi geliştirmek isterim.” (OY-20).

DYS’nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin 3 katılımcının görüş belirttiği “bireysel çabaların önemi + kapsamlı eğitimin gerekliliği” kategorisine yönelik OY-17 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“DYS’yi kullanma konusunda bir eğitim aldım. Sonrasında kendi kendime kullanarak bunu pekiştirdim. Eğitimden sonra uygulama yapılmazsa unutulup gidiyor. Bunu yaşayan arkadaşlarımız da oldu. Bizlere verilen eğitim kaliteliydi. Bizim beklentilerimizi karşıladı. Zaten bilgisayar kullanmayı biliyoruz, ihtiyacımız olan şey yeni olan bu uygulamanın bizlere tanıtılması ve kullanırken nasıl bir yol izlememiz gerektiği idi. Bunu tam olarak o eğitimden alamasak da genel anlamda DYS’nin kullanımı konusunda bizlere faydalı oldu. Süre olarak yeterliydi ama bir de uygulama eğitimi verilebilirdi.” (OY-17).

4.6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

DYS’nin kullanıcı profilleri DYS’nin kullanımına yönelik sorulan sorular içerisinde, katılımcılarının verdikleri cevaplar çerçevesinde ortaya çıkartılmıştır. Araştırmaya katılan okul yöneticileri özellikle “*Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşleriniz nelerdir?*”, “*Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” ve “*Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmeli midir? Geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsanız buna yönelik görüşleriniz nelerdir?*” soruları içerisinde, kullanıcıların verdikleri cevaplarda genel kullanıcı profillerinin nasıl olduğu belirlenmiştir.

Okul yöneticilerinin kullanıcı profilleri; DYS’yi kullanım açısından okul yöneticilerinin takındıkları tavırları, yaklaşımları, bakış açılarını ve algılarını ortaya koyan görüşleri esas alınarak ortaya çıkartılmıştır. Bu profiller, okul yöneticilerinin sorulara verdikleri cevaplardaki görüşlerinin arka planında yer alan düşünce ve yaklaşımlardan anlaşılmaktadır. Örneğin; okul yöneticileri sorulara cevap verirken DYS’yi tam olarak benimsemediklerini, sistemin kullanımını öğrenmek istemediklerini veya sistemi kullanma açısından bir direnç gösterdiklerini yansıttıkları görüşleriyle “ilgisiz kullanıcı” olarak nitelendirilmiştir.

Okul yöneticilerinin DYS'nin kullanıcı profillerine yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 4.6'da sunulmuştur.

Tablo 4.6. *Doküman Yönetim Sisteminin Kullanıcı Profillerine Yönelik Kategoriler*

Kategoriler	f	Katılımcılar
İlgili kullanıcı	13	OY1, OY2, OY6, OY10, OY13, OY14, OY15, OY16, OY17, OY19, OY21, OY22, OY24
İlgili ve eleştirel kullanıcı	4	OY5, OY9, OY18, OY25
İlgisiz kullanıcı	3	OY3, OY7, OY11
Eleştirel kullanıcı	3	OY8, OY12, OY23
Deneyimsiz kullanıcı	2	OY4, OY20
Toplam	25	

Tablo 4.6'da, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin DYS'ye yönelik kullanıcı profillerine ilişkin görüşleri gösterilmiştir. Buna göre; DYS'nin kullanıcı profilleriyle ilgili olarak; “*ilgili kullanıcı*” (f:13), “*ilgili ve eleştirel kullanıcı*” (f:4), “*ilgisiz kullanıcı*” (f:3), “*eleştirel kullanıcı*” (f:3) ve “*deneyimsiz kullanıcı*” (f:2) şeklinde kategoriler ortaya çıkmıştır.

DYS'nin kullanıcı profilleriyle ilgili olarak, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin 5 farklı özelliğe sahip kullanıcı profili sergiledikleri belirlenmiştir. Bununla ilgili olarak katılımcılarının yarısının “*ilgili kullanıcı*” profilinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu kategorideki kullanıcılar; DYS ile ilgili yöneltilen sorulara kendilerinden emin bir şekilde cevap veren, kullanım açısından sistemin çoğu konusuna hâkim olan, öğrenmeye açık ve istekli bir tavır sergileyen ve kullanım konusunda herhangi bir direnç göstermeyen özelliklere sahiptir. İlgili kullanıcı kategorisinde yer alan OY-1 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Yerleşim düzeni şöyle. Zaten Java altyapısını kullanan bir program. Javayla çalışıyor, Java olmadan çalışmıyor. Yerleşim olarak, menülerin yerleşimi olarak bence iyi... Hatta şunu da söyleyebilirim, mesela bir butona tıkladığımız zaman altlarda açılan alt sekmelerin de gayet kullanışlı olduğunu düşünüyorum. Yani gayet işlevsel, neyin nerede olduğu belli. Zaten belli bir süre sonra alıştığınız zaman zorluk da çekmiyorsunuz. Neyin nerede olduğunu az çok bilip tahmin edebiliyorsunuz. Ona göre kullanabiliyorsunuz...” (OY-1).

İlgili kullanıcı kategorisinde yer alan diğer katılımcılardan bazıları görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Doküman Yönetim Sistemi yeni bir uygulama biliyorsunuz. Yaklaşık 4 yıllık bir geçmişi var. Bakanlığımızın teknolojinin gelişmesiyle birlikte uygulamaya koyduğu, çok yerinde bir karar olduğunu düşündüğüm bir uygulama... Resmi yazıların depolanması, arşivlenmesi gibi detaylar da önemli. Böyle bir avantajı da sunuyor DYS. Ayrıca uzun süre sistemde bekleyen yazılar için sistemin uyarı vermesi de güzel bir husus. Daha önce kullanılan Kurum-Net uygulamasına göre daha kullanışlı. Eski evraklara ulaşmak ve yedeklemek daha kolay...” (OY-19).

“Doküman Yönetim Sistemini beğeniyorum açıkçası. Teknoloji çağında olduğumuz düşünüldüğünde kurumlar arası resmi yazışmaların sistem üzerinden yapılması kolaylık sağlıyor bize. Menüler gayet kullanışlı, istediğimiz işleme çok rahat bir şekilde ulaşıyoruz ve bunu kısa sürede gerçekleştiriyoruz. Zaten sisteme giriş yaptığımızda ana bir ekran çıkıyor karşımıza. Orada nereye gireceksek yazıyor. Alt alta sıralanmış roller var. Oradan hangi rolü seçeceksek seçip giriyoruz ve o rol üzerinden gerekli işlemleri kolayca yapabiliyoruz... Ben her sabah okula gelir gelmez DYS’yi açarım, gelen yazı var mı diye bakarım mesela. Yazı yoksa bir süre DYS’yi kurcalarım. Farklı menülerde neler olduğuna bakarım. Sanırım alıştığım için menüler bana oldukça kullanışlı geliyor. Sistem tasarım olarak da güzel. Göz sağlığını bozmadığını düşünüyorum...” (OY-14).

DYS’nin kullanımı ilgili olarak ikinci olarak en fazla görüş belirtilen “ilgili ve eleştirel kullanıcı” kategorisidir. Bu kategoride yer alan kullanıcılar; DYS ile ilgili yöneltilen sorulara net bir şekilde cevap veren, kullanım açısından sistemin çoğu konusuna hâkim olan, öğrenmeye açık ve istekli bir tavır sergileyen, kullanım konusunda herhangi bir direnç göstermeyen fakat bunun yanı sıra, kullanım ve sistem özellikleri açısından DYS’yi eleştirel bir tavırla değerlendiren özelliklere sahiptir. İlgili ve eleştirel kullanıcı kategorisinde yer alan OY-5 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Öncelikle şunu söylemeliyim ki tasarım çok vasat. Sistem kullanışlı değil. Menüler yetersiz olduğu gibi aynı zamanda karmaşık geliyor bana. Hangi işlem hangi menünün altında yer alıyor hemen bulamıyoruz. Bazen birçok yere bakmak gerekiyor ki ancak o şekilde bulabiliyoruz. Özellikle evrak ararken birçok yerde giden ya da gelen evrakı sorgulama butonu var. Her sorgu butonunun da görevi farklı gibi duruyor ve bu durum kafa karışıklığı yaratıyor. E-imza süreli oluyor ve süresi bitince yenilemeniz gerekiyor. Burada da bir sürü bürokratik işle uğraşmak zorunda kalıyoruz...” (OY-5).

İlgili ve eleştirel kullanıcı kategorisinde yer alan OY-18 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“DYS teknolojiyle birlikte bize sunulan güzel bir imkân bence. Menüler, yazışma yapma konusunda, ne bileyim bir yazıyı kaydetme ya da cevaplama konusunda oldukça yeterli. Kullanışlılık açısından değerlendirecek olursam çok karmaşık olduğu kanaatindeyim. Karmaşık olması zaman zaman sorun yaratmıyor mu tabi ki yaratıyor. Çok fazla sekme var bu da beni DYS’yi kullanma konusunda oldukça zorluyor açıkçası. Tasarımı iyi planlanmış, tasarım konusunda eksikleri var diyemem. Yani bu tür uygulamalarda olması gerektiği gibi bence... Kendi kendimize öğrenmeye çalışıyoruz. Bence hâlâ öğrenmemiz gereken bilmediğimiz pek çok özellik var. Bunu da kendi kendimize öğrenmeye çalışıyoruz, başka kurumlardaki

arkadaşlarla iletişime geçiyoruz. Ya da takıldığımız noktalarda internette bununla ilgili bir çözüm varsa onları araştırıyoruz...” (OY-18).

DYS'nin kullanımı ilgili olarak ortaya çıkan diğer bir kategori “ilgisiz kullanıcı” kategorisidir. Bu kategoride yer alan kullanıcılar DYS ile ilgili yöneltilen sorulara ilgisiz bir tavırla cevap veren, kullanım açısından sistemin çoğu konusunu bilmeyen, öğrenmeye kapalı ve isteksiz bir tavır sergileyen, kullanım konusunda belirli oranda direnç gösteren özelliklere sahiptir. İlgisiz kullanıcı kategorisinde yer alan OY-3 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“DYS konusunda çok fazla fikir sahibi değilim açıkçası. Biliyorsun ben 64 yaşımdayım. Yakın bir zamanda da emekliye ayrılmayı düşünüyorum. Yaşam gereği birçok kurumda okul müdürlüğü, ilçe milli eğitim şube müdürlüğü, halk eğitim merkezi müdürlüğü, ilçe milli eğitim müdür vekilliği gibi yöneticilik görevlerinde bulundum. Ama DYS'nin kurumlarımıza geldiği tarih 2017. Bu yüzden DYS ile çok fazla bir geçmişim olmadı. Okuldaki resmi yazışma işleriyle genelde okul müdür yardımcımız ilgileniyor. O yazıyı yazıyor, benim onayuma gönderiyor. Ben de okuyup imzalayıp tekrar ona gönderiyorum. Şunu söyleyebilirim, teknolojik bir uygulama. Genç yöneticiler için oldukça kullanışlı. Tasarım konusunda bir fikir beyanında bulunamayacağım...” (OY-3).

İlgisiz kullanıcı kategorisinde yer alan OY-7 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“...Üst yazıların gönderilmesinde çok fazla hiyerarşik işlem var. Bu yüzden üst yazıların gönderilmesi çok fazla zaman alıyor. Ayrıca çok fazla teknolojiyi kullanamayanlar için büyük sıkıntılar yaratıyor. Bu sistemi kullanmak için illa ki bilgisayar kullanmayı bilmeniz gerekiyor. Bu bakımdan ben sorunlar yaşıyorum. Çünkü çok fazla teknolojik ilgim ve bilgim yok.” ...” (OY-7).

DYS'nin kullanımı ilgili olarak ortaya çıkan diğer bir kategori “eleştirel kullanıcı” kategorisidir. Bu kategoride yer alan kullanıcılar DYS ile ilgili yöneltilen sorulara eleştirel bir tavırla cevap veren, kullanım açısından sistemin çoğu konusunu olumlu ve olumsuz olarak eleştiren, öğrenmeye açık ve isteksiz bir tavır sergileyen, kullanım konusunda belirli oranda direnç gösteren özelliklere sahiptir. Eleştirel kullanıcı kategorisinde yer alan OY-8 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Sistemin geneli ve özellikle ara yüz başlarda karışık gibi gelse de kullandıkça daha basit hale gelmekte ve gayet işlevsel olmaktadır. Tabi ki bunun sebebi eğitimle alakalı. Başlarda doğru dürüst bir eğitim verilmediğinden kaynaklı memnuniyetsizlikler olabiliyor ama zamanla aşıyor bu durum... Bizde eğitim almadık başlarda. Ben bilişim teknolojileri öğretmeni olmama rağmen yine de eğitim almanın faydalı olacağını düşünüyorum Kendi kendimize öğrenmeyle yetindik ama bu da yeterli olmuyor.” (OY-8).

Eleştirel kullanıcı kategorisinde yer alan OY-23 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Menüler yeterli hatta aşırı derecede ayrıntı içeriyor. Bu da aslında sistemi biraz karmaşık hale getiriyor. Hâliyle sistemin kullanılabilirliğini de olumsuz yönde etkiliyor, diyebilirim... Eskiden gelen bir alışkanlık olsa gerek, DYS üzerinden yazılan resmi yazıların tekrardan yazıcıdan yazdırılıp dosyalanması DYS mantığına aykırıymış gibi geliyor bana. Zaten DYS, kâğıt israfına son vermek adına uygulamaya geçirildi. Ama hâlâ sistemden yazılan yazıların kâğıda basılı şekilde saklandığı okullarımız var. Bu işin mantığına ters...” (OY-23).

DYS’nin kullanımı ile ilgili olarak ortaya çıkan son kategori “deneyimsiz kullanıcı” kategorisidir. Bu kategoride yer alan kullanıcılar DYS ile ilgili yöneltilen sorulara ilgisiz bir tavırla cevap veren, kullanım açısından sistemin genel yapısını bilmeyen, öğrenmeye kapalı ve isteksiz bir tavır sergileyen, kullanım konusunda kendisini deneyimsiz olarak gören özelliklere sahiptir. Deneyimsiz kullanıcı kategorisinde yer alan OY-4 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Öncelikle ben uzun yıllar okul yöneticiliği yapmama rağmen DYS ile 2018 yılında tanıştığımı söylemek istiyorum. Daha önce farklı okullarda okul yöneticiliği yaptım. Tabi o zamanlar bu DYS yoktu. Farklı uygulamalar vardı. 2018 yılında tekrardan yöneticiliğe başladığımda bu uygulamayı kullanmak zorunda kaldım... Tabi ilk başlarda bu sistem bana aşırı derecede kullanımı zor geldi. Bana çok karışık geldiği için zor öğrendim. Kişisel yeterlilik konusunda eksiklerim vardı, sanırım yaşımız itibarıyla de bu sistemi kullanmak benim yaşındaki insanlara biraz daha karmaşık geliyor ve zorlanıyoruz. Bu yüzden sisteme girişte bile hatalar yapabiliyordum...” (OY-4).

DYS ile çok geç tanışan okul yöneticisi olduktan sonra sistemi kullanmaya başladığını vurgulayan ve deneyimsiz kullanıcı kategorisinde yer alan OY-20 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Bu sistemin kullanımını tam olarak bilmiyorum. Yöneticilik görevime kısa süre önce başladığım için kişisel yeterlilik düzeyimin eksik olduğunu düşünüyorum. Çoğunlukla bu konuda problemler yaşıyorum... DYS ilk başlarda çok karmaşık gelmişti bana. Bunu kullanmayı öğrenemeyeceğimi bile düşündüm dürüst olmak gerekirse. Çünkü zaten yöneticiliğe yeni başladım. Bende bir önyargı oluştu. Ama bunu kısa sürede aştım...” (OY-20).

4.7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

DYS’nin kullanıcı profillerinin DYS’yi kullanım durumlarına göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla, araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen her bir sorunun kullanıcı profillerine göre dağılımları belirlenmiştir. Buna göre; *ilgili kullanıcı, ilgili ve eleştirel kullanıcı, ilgisiz kullanıcı, eleştirel kullanıcı ve deneyimsiz kullanıcı* olarak

belirlenen 5 kullanıcı profilinin DYS'yi kullanım durumları aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 4.7. İlgili Kullanıcı Profiline DYS'yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	f
1.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşler	
Yeterli bir sistem olması	13
2.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşler	
Çoklu avantajlarının vurgulanması	9
Tek bir avantaja odaklanması	4
3.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşanan sorunlar	
Dış kaynaklı sorunlar	8
Dış kaynaklı sorunlar + Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	2
Dış kaynaklı sorunlar + Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar	2
Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar	1
4.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gereken görüşler	
Yazılıma yönelik iyileştirmeler	8
Kullanıma yönelik iyileştirmeler	5
5.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşler	
Bireysel çabaların önemi	6
Kapsamlı eğitimin gerekliliği	4
Kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği	2
Bireysel çabaların önemi+ Kapsamlı eğitimin gerekliliği	1

Araştırmaya katılan “ilgili kullanıcı” profili kategorisinde yer alan okul yöneticilerinin DYS'nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne, etkililiğine, kullanımında yaşanan sorunlara, kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gerekenlere ve kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşlerin kategorilere göre dağılımı Tablo 4.7’de gösterilmiştir. Buna göre; DYS'nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin olarak; ilgili kullanıcıların tamamı (f:13) “yeterli bir sistem olması” kategorisinde görüş bildirmiştir. Ayrıca ilgili kullanıcıların hiçbirinin DYS'nin teknolojisi ve ara yüzü ile ilgili olarak ortaya çıkan “herkese hitap etmeyen bir sistem olması”, “yetersiz bir sistem olması” ve “karmaşık bir

sistem olması” gibi olumsuz anlamlı kategorilerde görüş belirtmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.7 incelendiğinde, ilgili kullanıcı profillerinin DYS’nin etkililiğine ilişkin olarak en fazla “çoklu avantajlarının vurgulanması” (f:9) ve daha sonra “tek bir avantaja odaklanılması” (f:4) yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. DYS’nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin olarak ilgili kullanıcı profilleri en fazla; “dış kaynaklı sorunlar” (f:8), “dış kaynaklı sorunlar + kişisel özelliklere dayalı sorunlar” (f:2), “dış kaynaklı sorunlar + sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” (f:2) kategorilerinde görüş belirtirken, en az ise “sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” (f:1) kategorisinde görüş belirtmişlerdir. DYS’nin kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesine ilişkin olarak “yazılıma yönelik iyileştirmeler” (f:8) ve “kullanıma yönelik iyileştirmeler” (f:5) kategorilerinde görüş belirten ilgili kullanıcılar, “geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması” kategorisinde herhangi bir görüş belirtmemişlerdir. DYS’nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin olarak ilgili kullanıcılar; en fazla “bireysel çabaların önemi” (f:6) ve “kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:4) kategorilerinde görüş belirtirken, en az ise “kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği” (f:2) ve “bireysel çabaların önemi + kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:1) kategorilerinde görüş belirtmişlerdir.

İlgili ve eleştirel kullanıcı profilinin DYS’yi kullanım durumunun kategorilere göre dağılımı, Tablo 4. 8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. İlgili ve Eleştirel Kullanıcı Profilinin DYS’yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	f
1.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşler	
Yetersiz bir sistem olması	2
Karmaşık bir sistem olması	2
2.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşler	
Çoklu avantajlarının vurgulanması	3
Tek bir avantaja odaklanılması	1
3.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşanan sorunlar	
Dış kaynaklı sorunlar	2
Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	1
Dış kaynaklı sorunlar + Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	1

Tablo 4.8. (devam)

4.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gereken görüşler	
Yazılıma yönelik iyileştirmeler	3
Kullanıma yönelik iyileştirmeler	1
5.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşler	
Kapsamlı eğitimin gerekliliği	2
Bireysel çabaların önemi	1
Kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği	1

Araştırmaya katılan “ilgili ve eleştirel kullanıcı” profili kategorisinde yer alan okul yöneticilerinin DYS’nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne, etkililiğine, kullanımında yaşanan sorunlara, kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gerekenlere ve kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşlerin kategorilere göre dağılımı Tablo 4.8’de gösterilmiştir. Buna göre ilgili ve eleştirel kullanıcılar; DYS’nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin olarak; “yetersiz bir sistem olması” (f:2) ve “karmaşık bir sistem olması” (f:2) kategorilerinde görüş belirtmişlerdir. DYS’nin etkililiğine ilişkin “çoklu avantajlarının vurgulanması” (f:3) ve “tek bir avantaja odaklanması” (f:1) kategorilerinde görüş belirten ilgili ve eleştirel kullanıcılar, DYS’nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin olarak; “dış kaynaklı sorunlar” (f:2), “kişisel özelliklere dayalı sorunlar” (f:1) ve “dış kaynaklı sorunlar + kişisel özelliklere dayalı sorunlar” (f:1) kategorilerinde görüş belirtmişlerdir. DYS’nin kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesine ilişkin sadece “yazılıma yönelik iyileştirmeler” (f:3) ve “kullanıma yönelik iyileştirmeler” (f:1) kategorilerinde görüş belirtilmiştir. DYS’nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin olarak ise “kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:2), “bireysel çabaların önemi” (f:1) ve “kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği” (f:1) kategorilerinde görüşlerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.9. İlgisiz Kullanıcı Profiline DYS’yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	f
1.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşler	
Yeterli bir sistem olması	1
Herkese hitap etmeyen bir sistem olması	1
Karmaşık bir sistem olması	1

Tablo 4.9. (devam)

2.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşler	
Tek bir avantaja odaklanması	2
Çoklu avantajlarının vurgulanması	1
3.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşanan sorunlar	
Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	2
Dış kaynaklı sorunlar	1
4.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gereken görüşler	
Kullanıma yönelik iyileştirmeler	2
Geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması	1
5.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşler	
Kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği	2
Bireysel çabaların önemi	1

Araştırmaya katılan “ilgisiz kullanıcı” profili kategorisinde yer alan okul yöneticilerinin, DYS’nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne, etkililiğine, kullanımında yaşanan sorunlara, kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gerekenlere ve kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşlerin kategorilere göre dağılımı Tablo 4.9’da gösterilmiştir. Buna göre; ilgisiz kullanıcılar, DYS’nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin olarak; “yeterli bir sistem olması” (f:1), “herkese hitap etmeyen bir sistem olması” (f:1) ve “karmaşık bir sistem olması” (f:1) kategorilerinde görüş belirtmişlerdir. DYS’nin etkililiğine ilişkin olarak “tek bir avantaja odaklanması” (f:2) ve “çoklu avantajlarının vurgulanması” (f:1) kategorilerinin her ikisinde de ilgisiz kullanıcıların görüşleri yer almaktadır.

DYS’nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin ilgisiz kullanıcılar; sadece “kişisel özelliklere dayalı sorunlar” (f:2) ve “dış kaynaklı sorunlar” (f:1) kategorilerinde görüş belirtmiştir. DYS’nin kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesine ilişkin “kullanıma yönelik iyileştirmeler” (f:2) ve “geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması” (f:1) kategorilerinde görüş belirten ilgisiz kullanıcılar, diğer kategorilerde herhangi bir görüş belirtmemişlerdir. Son olarak, DYS’nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin; “kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği” (f:2) ve “bireysel çabaların önemi” (f:1) kategorilerinde görüşler sunan ilgisiz kullanıcılar, “kapsamlı eğitimin gerekliliği” kategorisinde herhangi bir görüş sunmamışlardır.

Tablo 4.10. Eleştirel Kullanıcı Profiline DYS’yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	f
1.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşler	
Karmaşık bir sistem olması	2
Herkese hitap etmeyen bir sistem olması	1
2.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşler	
Tek bir avantaja odaklanması	2
Çoklu avantajlarının vurgulanması	1
3.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşanan sorunlar	
Dış kaynaklı sorunlar + Sistemin yapısından kaynaklı sorunlar	2
Dış kaynaklı sorunlar	1
4.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gereken görüşler	
Kullanıma yönelik iyileştirmeler	2
Yazılıma yönelik iyileştirmeler	1
5.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşler	
Kapsamlı eğitimin gerekliliği	2
Bireysel çabaların önemi+ Kapsamlı eğitimin gerekliliği	1

Araştırmaya katılan “eleştirel kullanıcı” profili kategorisinde yer alan okul yöneticilerinin DYS’nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne, etkililiğine, kullanımında yaşanan sorunlara, kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gerekenlere ve kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı Tablo 4.10’da gösterilmiştir. Buna göre eleştirel kullanıcı profilinde yer alan katılımcılar; DYS’nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin; “karmaşık bir sistem olması” (f:2) ve “herkese hitap etmeyen bir sistem olması” (f:1) kategorilerinde görüş belirtmişlerdir. DYS’nin etkililiğine ilişkin eleştirel kullanıcılar, hem “tek bir avantaja odaklanması” (f:2) kategorisinde hem de “çoklu avantajlarının vurgulanması” (f:1) kategorisinde görüşler sunmuşlardır. DYS’nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin; “dış kaynaklı sorunlar + sistemin yapısından kaynaklı sorunlar” (f:2) ve “dış kaynaklı sorunlar” (f:1) kategorilerinde görüşlere sahip olan eleştirel kullanıcıların, DYS’nin kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesine ilişkin “kullanıma yönelik iyileştirmeler” (f:2) ve “yazılıma yönelik iyileştirmeler” (f:1) kategorilerinde görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Son olarak, DYS’nin kullanıcı

eğitimlerine ilişkin eleştirel kullanıcıların, “kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:2) ve “bireysel çabaların önemi+kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:1) kategorilerinde görüş belirttikleri görülmektedir.

Tablo 4.11. Deneyimsiz Kullanıcı Profiline DYS’yi Kullanım Durumunun Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	f
1.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşler	
Karmaşık bir sistem olması	2
2.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşler	
Tek bir avantaja odaklanması	1
Çoklu avantajlarının vurgulanması	1
3.) Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşanan sorunlar	
Dış kaynaklı sorunlar + Kişisel özelliklere dayalı sorunlar	2
4.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gereken görüşler	
Kullanıma yönelik iyileştirmeler	1
Yazılıma yönelik iyileştirmeler	1
5.) Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşler	
Kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği	1
Bireysel çabaların önemi+ Kapsamlı eğitimin gerekliliği	1

Araştırmaya katılan “deneyimsiz kullanıcı” profili kategorisinde yer alan okul yöneticilerinin DYS’nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne, etkililiğine, kullanımında yaşanan sorunlara, kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesi gerekenlere ve kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşlerin kategorilere göre dağılımı Tablo 4.11’de gösterilmiştir. Buna göre deneyimsiz kullanıcıların; DYS’nin teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin sadece “karmaşık bir sistem olması” (f:2) kategorisinde görüş belirttikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra, deneyimsiz kullanıcıların “yeterli bir sistem olması”, “herkese hitap etmeyen bir sistem olması” ve “yetersiz bir sistem olması” kategorilerine yönelik herhangi bir görüş belirtmedikleri anlaşılmaktadır. DYS’nin etkililiğine ilişkin deneyimsiz kullanıcılar hem “tek bir avantaja odaklanması” (f:1) kategorisinde hem de “çoklu avantajlarının

vurgulanması” (f:1) kategorisinde görüş belirtmişlerdir. DYS’nin kullanımında yaşanan sorunlara ilişkin deneyimsiz kullanıcıların tamamı “dış kaynaklı sorunlar + kişisel özelliklere dayalı sorunlar” (f:2) kategorisinde görüş belirtmişlerdir. DYS’nin kalite ve verimliliği açısından geliştirilmesine ilişkin deneyimsiz kullanıcıların, “kullanıma yönelik iyileştirmeler” (f:1) ve “yazılıma yönelik iyileştirmeler” (f:1) kategorileri çerçevesinde görüşlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra, deneyimsiz kullanıcıların “geliştirmeye ihtiyaç duyulmaması” kategorisi bağlamında herhangi bir görüşe sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Son olarak, DYS’nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin deneyimsiz kullanıcılar; sadece “kullanıcı eğitimlerinin yetersizliği” (f:1) ve “bireysel çabaların önemi+kapsamlı eğitimin gerekliliği” (f:1) kategorileri çerçevesinde görüş belirttikleri görülmektedir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, Okul yöneticilerinin Doküman Yönetim Sistemine ilişkin görüşlerinin belirlendiği araştırmanın bulgularından hareketle, ortaya çıkarılan sonuçlara yer verilmiştir. Bu doğrultuda, araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar alan yazındaki benzer çalışmalarla tartışılmıştır. Son olarak araştırmanın sonucuna bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Okul yöneticilerinin DYS'ye ilişkin görüşleri, araştırma sonucunda 6 ana kategori doğrultusunda ortaya çıkmıştır. DYS'ye ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri; DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne, etkililiğine, kullanımda yaşanan sorunlara, geliştirilmesi gereken yönleri, kullanıcı eğitimlerine ve son olarak kullanıcı profillerine yönelik kategorilerinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Altınok ve Duran (2018) okul yöneticileriyle yaptıkları çalışmada, okul yöneticilerinin DYS'yi kullanım amaçlarına yönelik 4 kategoride görüşlerin ortaya çıktığını belirlemiştir. Bu kategoriler; resmi yazışmalar için, gelen ve giden evrak takibi için, resmî belgeleri arşivlemek için ve bir durumu ya da belgeyi ildeki diğer kurumlarla paylaşmak için kategorileridir.

Altınok ve Duran'ın (2018) yaptıkları çalışmada, DYS'nin kullanım amaçları üzerinde durulduğu için, ortaya çıkan kategoriler kullanım amacı çerçevesinde çıkmış olabilir. Buna karşın bu çalışmada, DYS ile ilgili daha genel sorular okul yöneticilerine yöneltildiği için DYS'nin teknolojisi, yaşanan sorunlar, geliştirilmesi gereken yönleri, kullanıcı eğitimleri ve kullanıcı profilleri şeklindeki kategoriler elde edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgular doğrultusunda DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne ilişkin okul yöneticileri, DYS'nin teknolojisi ve ara yüzünü genel olarak “yeterli” görmektedir. Buna karşın DYS'nin teknolojisi ve ara yüzünü karmaşık olarak gören okul yöneticileri de bulunmaktadır. DYS'nin teknolojisi ve ara yüzünü olumsuz bir anlamda “herkese hitap etmeyen” ve “yetersiz” olarak gören okul yöneticilerinin sayısı ise oldukça azdır. Sistemi yeterli olarak gören okul yöneticileri DYS'nin açık ve anlaşılır bir yapıda kullanıcıları karşılaması, farklı kullanıcı rolleri ile kullanılmasına imkân sağlaması, sade bir yazılımla basit ve kullanışlı bir tasarıma sahip olması gibi özellikleri vurgulamışlardır. Buna karşın DYS'nin teknolojisine ve ara yüzüne ilişkin tasarımı vasat, kullanışsız, kafa karışıklığına neden olan

bir sistem olarak nitelendiren okul yönetici sayısı az sayıdadır. DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne ilişkin bu görüşlerin ortaya çıkmasında kullanıcıların DYS uygulamasında ne kadar süre aktif olduğunun, bilişim teknolojilerine olan ilgi ve tutumunun, kişisel yeterliklerinin, fiziksel sağlık durumlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Güler (2019), ilköğretim okulları yöneticileri ile yaptığı araştırmada ulaştığı DYS'nin faydalı ve ihtiyaçlara cevap veren bir sistem olduğu sonucu bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Yönetim bilgi sistemleri, yöneticilere günlük karar vermelerinde destek olan ve çok çeşitli bilgi ve göstergeler sunarak yönetim destek sistemleri olarak en fazla işlevselliği olan sistemler olarak görülmektedir. Bu sistemler aynı zamanda veri işleme sistemleri tarafından güncelleştirilen veri tabanlarından kurum içi işlerle ilgili bilgilere erişim konusunda da kolaylık sağlayan sistemlerdir (O'Brien, 1999). Buna ek olarak Szilagy (1988), yönetim bilgi sistemlerini iç ve dış eylemlerle ilgili geçmiş, şimdiki ve tasarlanmış bilgileri sağlayan örgütlenmiş birer sistem olarak nitelendirmektedir. Ona göre, yönetim bilgi sistemleri, karar verme sürecine yardımcı olmak için uygun zamanda düzenli bilgiler sunarak, bir örgütün planlama, kontrol ve eylemsel işlevlerine destek olmaktadır. Bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, DYS'nin kullanıcılarından bazılarının bu sistemin “herkese hitap etmeyen” ve “yetersiz” olarak görmeleri oldukça dikkat çekicidir. Bu hususta, DYS'nin geliştiricilerine oldukça önemli görevler düştüğü sonucu ortaya çıkmaktadır. Özellikle kullanım açısından sistemin kolaylaştırılması ve yazılımsal yenilikler yapılması oldukça önemli bir konu olarak gündeme gelmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin olarak ortaya çıkan bulgular ışığında DYS'nin etkililiği ile ilgili olarak okul yöneticilerinin yarıdan fazlasının DYS'nin “çoklu avantajlarına” odaklandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Çoklu avantajlarının vurgulanması, katılımcıların DYS'nin birden fazla boyutunu öne çıkararak avantaj olarak kabul ettiklerini göstermektedir. Bu çoklu avantajlar içerisinde; DYS'nin kırtasiye masraflarının ortadan kaldırması, zaman tasarrufu sağlaması, maliyetleri düşürmesi, yazışmaların hızlı bir şekilde paylaşılması, Millî Eğitim Müdürlükleriyle iletişimin kolay ve hızlı sağlanması, yazıların bekletilmemesi, imzalamanın kolay olması, kâğıt masraflarını ortadan kaldırması gibi konulardan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. DYS'nin etkililiği ile ilgili olarak okul yöneticilerinin bazılarının ise “tek bir avantaja” odaklanarak belli bir kolaylık üzerinde durdukları sonucuna ulaşılmıştır.

Avantajlar genel olarak ele alındığında, avantajların tek veya birden fazla avantaja odaklanma sebebinin okul yöneticilerinin DYS ile olan etkileşim sürelerinden

kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü bazı okul yöneticileri sistemi aktif olarak kullanmakta iken bazı okul yöneticileri astlarına yetki ve görev devri yaparak DYS ile daha az vakit geçirmektedir. DYS ile geçirilen sürenin fazlalığı görüş bildirilen avantajlarla doğru orantılı olarak arttığı düşünülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan okul yöneticileri DYS'nin okullarda kullanılmasına geçilmeden önce Millî Eğitim Bakanlığı'nda kullanılan diğer resmî yazışma yöntemleriyle kıyasladıklarında DYS'nin avantajlı bir sistem olduğunu belirtmişlerdir. Altınok ve Duran (2018) yaptıkları araştırmada benzer bir şekilde DYS'nin okul yöneticilerine geçmişe dönük belge ve evraklara ulaşmada kolaylık sağladığını, kırtasiye harcamalarını ve maddi giderleri en aza indirdiğini bu sayede yöneticilerin işgücü ve zaman bakımından avantaj sağladığını belirtmiştir.

Yine Altınok ve Duran (2018) yaptıkları araştırmada, DYS'nin ilgili birimlere evrak gönderip almada kullanılacak personel istihdamını azaltarak insan gücü tasarrufunu sağladığı ve gelen-giden evrakların dijital ortamda saklanmasına olanak sağladığı için okullarda fazladan bir arşiv odasına duyulan ihtiyacı ortadan kaldırdığı, bu alanların eğitim öğretimde kullanılmasına imkân tanıdığı sonucuna ulaşmıştır. Güler (2019) de yaptığı araştırmada DYS'nin kırtasiyeciliği azaltarak okul yöneticilerinin zamandan tasarruf sağladığı ve okul ile ilgili iş ve işlemlerini daha kolay yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Yıldırım, Yılmaz ve Balıkcı (2018) yaptıkları araştırmanın sonucuna göre, DYS'nin bürokrasi engelini en aza indirdiği, evrakın işleme konulmasını engelleyerek yapılacak işlerde gecikmelerin yaşanmasını ortadan kaldırdığı, evrakların kaybolma ve gibi riskleri asgari düzeye indirgeyerek daha açık ve güvenli bir yazışma sisteminin oluştuğu ortaya çıkmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nda kullanılan DYS ile ilgili yapılan bu araştırmaların sonuçları da DYS'nin teknolojisi ve ara yüzüne ilişkin ortaya çıkan sonuçları destekler niteliktedir. Bununla birlikte, Aydın (2005) tarafından elektronik bilgi ve belge yönetimi konusunda yapılan araştırmada bilgi teknolojilerinin son dönemlerde gelişme göstererek elektronik belgelerin bir nüshasının farklı ortamlardaki alıcılara hızlı bir şekilde iletilmesine olanak sağladığı, evrakların kâğıt olmadan oluşturulup depolanması, arşivlenmesi ve imha edilmesine imkân tanıdığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Bir başka araştırmada Cantürk (2016), okul yöneticileri ile yaptığı çalışmada, okul çalışanlarının birbirleri ile haberleşmeleri ve bilgi paylaşımında en çok bilgi ve iletişim teknolojilerini kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçların DYS teknolojisinin okul yöneticilerine zamandan tasarruf sağlaması avantajı ile örtüştüğü söylenebilir. Daud (2010) tarafından yapılan araştırmada ise insan kaynaklarının yönetiminde bilgi teknolojilerinin

kullanılmasının maliyetin azaltılması, arşiv oluşturulması, sürecin etkili ve verimli kullanılarak hızlandırılması, işlemlerin daha kolay hale getirilmesi, uzaktan erişime imkân tanınması ve bürokrasinin azaltılması konularında avantaj sağladığı ortaya çıkmıştır.

Daud (2010) tarafından yapılan bu araştırmanın sonuçlarıyla bu çalışma kapsamında ulaşılan DYS'nin etkililiğine ilişkin çoklu avantajlardan; kırtasiye masraflarının ortadan kaldırması, zaman tasarrufu sağlaması, maliyetleri düşürmesi, yazışmaların hızlı bir şekilde paylaşılması, Millî Eğitim Müdürlükleriyle iletişimin kolay ve hızlı sağlanması, yazıların bekletilmemesi, imzalamanın kolay olması, kâğıt masraflarını ortadan kaldırması bulguları birbirlerini destekler niteliktedir. Araştırmanın bulguları Çelik-Taşkın'ın (2012) evrakın personele zimmetlenerek onaya gönderilmesi durumunun ortadan kaldırılması sonucunda hem iş gücünden tasarruf hem de zamandan tasarruf sağlanacağı, ıslak imzanın yerini e-imzanın alarak bu evrakların da onaylanma süresinin kısılacağı düşüncesi ile örtüşmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgular doğrultusunda, DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlara yönelik okul yöneticilerinin hem tek bir sorunu hem de aynı anda iki farklı sorunu birlikte vurguladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Teknolojik bir boyutu da olan DYS'nin kullanımında yaşanan sorunlar göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Bununla ilgili olarak Tek bir sorunu vurgulayan okul yöneticileri en fazla DYS ile ilgili “dış kaynaklı sorunları” gündeme getirmiştir. Bu dış kaynaklı sorunlar, genellikle sistemin yapısından veya kullanıcıdan kaynaklı sorunlar olmayıp internet alt yapısı veya mobil cihazların yapısı gibi sorunlardan oluşmaktadır. Tek sorun olarak en az vurgulanan sorun ise kullanıcıların “kişisel” özelliklerine dayalı sorunlardır. DYS'nin kullanımı ile ilgili olarak aynı anda iki farklı sorunun birlikte vurgulandığı sorunlara bakıldığında, dış kaynaklı sorunlar ile kişisel özelliklere dayalı sorunların birlikte ele alındığı ve dış kaynaklı sorunlar ile sistemin yapısından kaynaklı sorunların birlikte ele alındığı sorunlar olduğu görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun DYS'nin kullanımında yaşanan sorunları “dış kaynaklı” olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

DYS'nin sorunsuz bir sistem olmadığı araştırma sonucunda ortaya çıkmış olup bu sorunların çoğu kez birden fazla sebepten kaynaklandığı görülmektedir. Araştırma bulgularından hareketle internet altyapı sorunları, kullanılan bilgisayarların günümüz teknolojisinde yetersiz kalması, DYS'ye Millî Eğitim Bakanlığı internet altyapısı dışında herhangi bir internet sağlayıcısından erişimin mümkün olmaması, sistemsel arızaların

ortaya çıkması, mobil cihazlardan erişimin ve kullanımın sınırlı olması, geçmişe dönük evrak aramada üst sayı sınırının bulunması, kişisel yetersizlik, teknoloji okuryazarı olunmaması ve elektrik kesintileri gibi sorunların DYS kullanımında yaşanan sorunlara öncülük ettiği düşünülmektedir. Araştırmanın bu sonucu, Altınok ve Duran'ın (2018) yaptığı araştırmada, DYS kullanımında yaşanan sorunlar arasında internet hızının yetersiz olması, okul dışında kullanılan kişisel bilgisayarlardan ya da mobil cihazlardan erişim izninin olmaması, sistem kelime işlemcisinin yetersiz oluşu sonuçları ile örtüşmektedir.

Altıntaş (2019) okul yöneticilerinin DYS hakkında görüşlerine yönelik yaptığı araştırmada DYS kullanımında karşılaşılan sorunlar arasında geçmişe dönük resmi yazı sorgulamasının sayı sınırından dolayı güç olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özker (2010) ise Adalet Bakanlığı tarafından kullanılan ve DYS ile benzer bir uygulama olan UYAP üzerine yaptığı araştırmada adliyelerde kullanılan bilgisayar ve çevre birimlerinin teknolojiye uzak kalması, sistem kaynaklı yavaşlamaların ve yine sistemden kaynaklı kilitlenme ve donma problemlerinin yaşandığı sonucu, UYAP'ın etkinliğini belirlemeye yönelik Batır'ın (2013) yaptığı araştırmada ise sistemin yavaş çalıştığı sonucu araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir.

Visscher, Wild, Smith ve Newton (2003), İngiltere'deki ortaöğretim kurumlarındaki yönetim bilgi sistemlerinin kullanım derecesi, bu sisteme verilen önem ve sistemin kullanımını etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Yapılan araştırmada, İngiltere'de kullanılan yönetim bilgi sistemlerinin büro tipi olduğunu ve stratejik yönetimi destekleyebilecek yönetsel açıdan ve dolaylı kullanımının sınırlı olması açısından yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Dolayısıyla farklı ülkelerde kullanılan bilgi yönetim sistemlerinin de avantajlarının yanı sıra bazı eksik yönlerinin de olduğu söylenebilir. Türkiye'de eğitim yönetiminde kullanılan DYS'nin de sistemsal veya yazılımsal bazı eksikliklerinin bulunduğu görülmektedir.

Visscher ve Bloemen (1999), Hollanda'daki okullarda kullanılan yönetim bilgi sistemlerini inceleyerek, bu sistemlerin nasıl ve ne kadar kullanıldığı ve bu sistemi kullananların sistem hakkındaki görüşleri çerçevesinde değerlendirmiştir. Aynı zamanda, yönetim bilgi sistemlerinin kullanıcılar üzerindeki etkilerinden de bahsedilen bu araştırmada, genel olarak kullanıcıların aldıkları eğitim, sistem sorunları durumunda yardım etme sorunları, yenilik hızı ve kullanıcıların meslektaşlarından veya kullanım kılavuzundan aldıkları desteğin düzeyi gibi hususlarda olumsuz tutumlara sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Dolayısıyla DYS kullanıcılarının sistem yeterliliği konusunda öne

ıkarttıkları sorunlar ile Hollanda’da benzer olarak yapılan bu araştırmada ortaya çıkan sorunlar örtüşmektedir. Özellikle sistem sorunları durumunda yardım etme sorunları, yenilik hızı ve kullanıcıların meslektaşlarından veya kullanım kılavuzundan aldıkları desteğin düzeyi gibi sorunlar, bu araştırmada ortaya çıkan dış kaynaklı sorunlara işaret etmektedir.

Yönetim bilgi sistemleri; planlamada, insan kaynakları yönetiminde, iletişimde, denetimde ve karar vermede yönetime yardımcı olmak üzere, iç ve dış kaynaklardan uygun veri sağlayan, işgücü, donanım ve belirli prosedürlerin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş yapı olarak tanımlanmaktadır (Stewart, 2001). Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgular doğrultusunda, okul yöneticilerinin görüşleri sorulduğunda “yazılımsal” ve “kullanımsal” iyileştirmelerin şart olduğu yönündeki görüşlerin baskın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın DYS’nin herhangi bir geliştirmeye ihtiyacının olmadığı yönünde çok sınırlı sayıda görüş olduğu da görülmektedir. Okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda yazılımsal ve kullanımsal iyileştirmeler bir bütün olarak ele alındığında, DYS’ye mobil cihazlar ve MEB interneti dışında kişisel bilgisayarlar vasıtasıyla farklı internet sağlayıcılarından erişim sağlanması, e-imza donanımı yerine alternatif bir imzalama yönteminin geliştirilmesi, geriye dönük evrak sorgulamada üst sınırın ortadan kaldırılması, tüm okulların birbirleriyle doğrudan iletişime geçebilmesi, sistemin java altyapısına alternatif daha basit bir uygulama ile çalışması, okul yöneticilerinin yanı sıra öğretmenlerin de kullanımına sunulması, kelime işlemci uygulaması olarak udf uzantısına sahip dosya yerine yazım kolaylığı ve tablo oluşturmaya olanak sağlayan bir kelime işlemci uygulamasına geçilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gelişen ve her geçen gün yenilenen bir kavram olan teknoloji kavramı beraberinde DYS’nin de teknolojiye ve çağın getirdiği yeniliklere ayak uydurması gerektiğini düşündürmektedir. Okul yöneticilerinin bu düşünceleri Yıldırım, Yılmaz ve Balıkçı’nın (2018) yaptıkları araştırmada, DYS üzerinde bir resmi yazı yazarken karşılaşılan bazı gereksiz aşamaların bulunduğu bu sebeple sistemin güncelleştirilmesi ile DYS’nin geliştirilmesi gerektiği düşüncesiyle örtüşmektedir. Bununla beraber Batır (2013) yapmış olduğu araştırma sonucunda, benzer bir sistem olan UYAP altyapısının geliştirilip daha hızlı, donma ve sistem kasilmalarının kesintiye mahal vermemesi gerektiği, bilgisayarlarda uygulamayı kullanmak için sistem gereksinimlerini karşılaması gerektiği sonucuna ulaşmış olup araştırmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgular doğrultusunda DYS'nin kullanıcı eğitimlerine ilişkin bazı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bilgi yönetim sistemleri sürekli olarak güncellenen bir yapıya sahiptir. Bu yüzden sistemin kullanımının öğretilmesi konusu oldukça önemli bir konudur. Bu noktada, devreye “kullanıcı eğitimlerinin” durumu konusu girmektedir. İlk kullanımın öğretilmesine yönelik eğitimlerin ve süreç içerisinde uygulamaya yönelik kullanıcı eğitimlerinin verilmesi hususu, DYS'nin yaygınlaştırılması açısından önemli bir boyutu oluşturmaktadır. DYS'nin kullanıcı eğitimleri ile ilgili okul yöneticilerinin çoğunluğunun “bireysel çabaların” önemine ve kapsamlı eğitimin gerekliliğine ayrı ayrı vurgu yaptıkları görülmektedir. Buna rağmen araştırmaya katılan okul yöneticilerinin bir kısmının ise kullanıcı eğitimlerinin “yetersiz olduğu” yönünde görüşlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarından hareketle, okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda DYS'yi kullanmaya başlamadan önce bireysel olarak çaba gösterilmesi ve istekli olunması, sistem hakkında gerekli bilgi ve donanıma sahip olunması gerektiği bunun da eğitimle mümkün olduğu belirtilmiştir. Nitekim Yıldırım, Yılmaz ve Balıkcı'nın (2018) yaptığı araştırma sonucuna göre, DYS ile ilgili ilk başta verilen eğitimin, sunulan eğitimin içeriğindeki eksiklikten ya da eğitim veren eğiticinin donanım eksikliğine bağlı olarak yetersiz kalması sonucunda, DYS kullanıcılarının daha kapsamlı ve verimli bir eğitim almak istedikleri belirlenmiştir.

Okul yöneticilerine göre okullarda faaliyete geçirilen yeni teknolojinin başarılı olmasındaki en büyük engel teknik materyal ve maddi kaynaklardan çok insanlardaki bilgi ve tecrübe eksikliği ile alakalıdır (Karataş ve Sözcü, 2013). Değişime tam anlamıyla inanmayan veya değişimin karşısında zihinlerine engel koyan kişiler hayatın çoğu alanında olduğu gibi elektronik belge yönetimi uygulamalarının kullanılmasında ve yaygınlaşmasında zorluk çıkardıkları görülmüştür (Saydam, 2015). Batır (2013) yaptığı araştırmanın sonucunda UYAP sistemini kullanımında ücretsiz kullanıcı eğitimlerinin verilmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Odabaş (2000) da kamu kurumlarında çalışan personellerin, görevlerine yönelik çeşitli hizmet içi eğitimler veya kurslar aracılığıyla alanda uzman ve donanımlı eğiticiler tarafından eğitilmelerinin etkili bir belge yönetimi sistemi açısından önemli olduğunu belirtmektedir.

Davenport ve Prusak (1997, s. 46), okullarda kullanılan bilgi yönetimi sistemleri yaygınlaştırılırken bazı engeller ile karşılaşıldığını öne sürmektedir. Bu engeller; güven

eksikliği, zaman ve fırsat eksikliği, bilgiye sahip olan kişilerin ödülleri, yeni bilgiyi içselleştirmede kapasite zorluğu çekilmesi, burada yaratılmadı sendromu ve hatalara karşı yönetimin hoşgörüsüzlüğü olarak sıralamaktadırlar. Bu engellerle başa çıkmanın en önemli boyutu kullanıcı eğitimleri sorunudur. Okul yöneticilerinin bu araştırmada da vurguladığı gibi, DYS'nin kullanımı konusunda bireysel çabalar ve kullanıcı eğitimlerinin içeriği ve yapısı oldukça önemlidir.

Teknoloji eğitim yönetimini her geçen daha fazla etkilemektedir. Bu anlamda, okulların yeniden yapılanma sürecinde teknoloji çok önemli bir rol oynamakta ve hem okul yöneticileri hem de öğretmenler teknolojiyi etkin bir şekilde kullanarak değişimin öncüsü olabilirler (Dempsey, 1993). Okullardan ve öğretmenlerden beklentiler, bilgi toplumuna girerken daha fazla artmaktadır. Günümüzdeki eğitim uygulamaları hızlı bir şekilde değişmekte ve okullarda yeni mesleki bilgileri ortaya çıkartacak kapasiteye ihtiyaç duyulduğu kaçınılmaz bir olgudur. Sistemli bir bilgi yönetimiyle, okullarda bu mesleki bilginin üretimi sağlanabilmektedir (Hargreaves, 1999). Bu noktada, devreye bilgi yönetiminin kullanıcıları olan okul yöneticilerinin DYS'ye yönelik yaklaşımlarının nasıl olduğu konusu girmektedir. Bu yaklaşımlar ise DYS'nin “kullanıcı profillerinin” nasıl olduğunun belirlenmesi konusunu kaçınılmaz kılmaktadır. Bu yüzden bu araştırmada, DYS'nin kullanımına yönelik kullanıcı profillerinin neler olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın altıncı alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgular doğrultusunda araştırma sonucunda, DYS'nin kullanıcı profilleriyle ilgili olarak; “ilgili kullanıcı” (f:13), “ilgili ve eleştirel kullanıcı” (f:4), “ilgisiz kullanıcı” (f:3), “eleştirel kullanıcı” (f:3) ve “deneyimsiz kullanıcı” (f:2) olmak üzere toplam 5 kullanıcı profili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2017 yılından itibaren okullarda kullanılan DYS, teknolojik bir modül veya uygulama olduğu için, DYS'ye yönelik kullanıcıların tavır ve yaklaşımlarının nasıl olduğunun belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu noktada DYS'nin “kullanıcı profillerinin” nasıl olduğunun belirlenmesi gündeme gelmektedir.

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin yarısından çoğunun görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda “ilgili” kullanıcı profiliyle eşleştikleri, “ilgili ve eleştirel kullanıcı” profilinin “ilgili kullanıcı” profiline oranla oldukça az sayıda olduğu, “ilgisiz kullanıcı”, “eleştirel kullanıcı”, ve “deneyimsiz kullanıcı” profillerinin oransal olarak oldukça düşük sayıda olduğu ortaya çıkmıştır. İlgili kullanıcı profilinin ortaya çıkmasında okul yöneticilerinin DYS ile ilgili olumlu görüş bildirmelerinden, DYS'ye olan tutum ve

yaklaşımlarının olumlu yönde olmasından ve bu kullanıcıların DYS'ye ayırdıkları sürenin fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. “İlgili ve eleştirel kullanıcı” profili ise DYS'ye karşı tutum ve yaklaşımı olumlu yönde olan ancak bazı özellikleri konusunda DYS'yi yetersiz bulan okul yöneticilerinin görüşlerine göre şekillenmiştir. “İlgisiz kullanıcı” profili DYS'yi kullanmada kişisel yetersizlikten kaynaklı sorunlarla karşılaşan, yönetim işlerinde yetkilerini astlarına devreden, yaşı itibarıyla teknolojik uygulamalarla arasına mesafe koyan okul yöneticilerinin şekillendirdiği kullanıcı profili olarak ortaya çıkmıştır. “Eleştirel kullanıcı” profili ise DYS'nin avantajlarına karşılık dezavantajlarının daha fazla olduğunu savunan, eski yazışma yöntemlerini daha çok benimseyen okul yöneticilerinden oluşmaktadır. “Deneyimsiz kullanıcı” profili okul yöneticiliğine yeni başlamış DYS ile tanışma süresi oldukça kısa olan okul yöneticilerinin profillerini yansıtmaktadır. Okulları eğitim-öğretim hedeflerine ulaştıran, etkili bir öğrenme ortamı oluşturan, okulları sürekli öğrenen bir kurum haline getiren ve öğrenmeyi destekleyen okul yöneticilerinin bilgi yönetimine hâkim olmaları eğitim kurumlarının ve toplumun ilerlemesi bakımından büyük önem teşkil etmektedir (Boydak-Özan ve Erten, 2008). “İlgili kullanıcı” profiline sahip bir okul yöneticisi, bilgi yönetiminde bu ifadeyle ilişkilendirilebilir.

Kanter'e (1977, s. 287) göre yöneticiler genellikle; fikirler, nesneler ve insanlar olmak üzere üç temel unsurla ilgilenmek zorundadır. Bu unsurlar; yeni iş fikirleri ve fırsatlarının düzenlendiği “kavramsal düşünme”, yönetim süreçlerinin detaylarının ilgilenildiği “idare” ve son olarak insanların işin amaçlarını gerçekleştirmek için motive edildiği “liderlik” şeklinde açıklanmaktadır. DYS bağlamında yöneticilerin bu unsurlardaki yerine bakıldığında, DYS'nin kullanıcı profillerinin belirlenmesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında, DYS'ye yönelik kavramsal düşünme, idare ve liderlik unsurlarının DYS kullanımını oldukça yakından etkileyeceği söylenebilir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların Doküman Yönetim Sistemi'nin geliştirilmesi ve kalitesinin artırılmasında önemli bir rol oynayacağı beklenmektedir. Doküman Yönetim Sistemi'nin kullanıcı açısından önemli bir konumda bulunan ve Doküman Yönetim Sistemi'nin tüm uygulamalarının bizzat içinde olan okul yöneticilerinin görüşlerinin alınmasının başta Millî Eğitim Bakanlığı ve diğer tüm paydaşlara bir yol göstereceği düşünülmektedir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırma sonucunda, DYS'yi kullanan okul yöneticilerinin DYS'ye yönelik bakış açılarının nasıl olduğu ve kullanıcıların profil özelliklerinin nasıl değişim gösterdiği ortaya konulmuştur. Bu sonuçlardan hareketle, araştırma kapsamında iki farklı hususta önerilerde bulunulabilir. İlk olarak, DYS'nin geliştirilmesi çerçevesinde sistemin temel yetkilisi ve bir bilgi yönetim sistemi olarak okullarda kullanımını sağlayan Millî Eğitim Bakanlığı'na yapılacak olan önerilerdir. İkincisi ise ileride yapılacak araştırmalara yön göstermesi açısından araştırmacılara yönelik yapılacak önerileridir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan, DYS'yi sistemsel güncellemeler ile geliştiren ve kullanımını yaygınlaştırmayı sağlayan yetkililere şu önerilerde bulunulabilir:

- Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin de sıklıkla belirttikleri DYS'nin sınırlı cihaz ve bağlantılar ile kullanılması gerekliliği, önemli bir sorun olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden DYS, MEB sertifikasına sahip olmayan cihaz ve internet bağlantıları ile kullanıcı erişimine açılabilir.
- DYS'nin mobil cihazlarda kullanılması oldukça önemlidir. Günümüzde, mobil cihazların kullanımının alanlarının oldukça yaygınlaştığı görülmektedir. e-devlet, e-nabız, kurumsal bilgi yönetim sistemleri gibi çoğu resmi uygulamanın dahi mobil cihazlar ile kullanımında, erişim sınırlılığı bulunmadığı görülmektedir. Buradan hareketle araştırmaya katılan okul yöneticileri de mobil cihazlardan DYS'nin tüm özelliklerinin kullanılmasının oldukça faydalı olacağı konusunda görüş belirtmişlerdir. Bu yüzden, Mobil cihazlardan DYS'nin tüm özelliklerinin kullanımı aktif hâle getirilebilir.
- Teknolojik bir boyutu olan DYS'nin kullanımı konusu hedef kitle olan okul yöneticilerine önemli görevler yüklemektedir. Teknoloji, sürekli güncellenen ve değişen bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla, teknolojik bir yazılım olan DYS'nin kullanıcılarına yönelik düzenlenecek olan “kullanıcı eğitimleri” konusu, oldukça önemlidir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin de görüşleri doğrultusunda, kullanıcı eğitimlerinin genelde hedeflenen amaçlara ulaşmadığı anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak, teknolojik araçları kullanmada zorluk yaşayan yaşlı okul yöneticilerinin ve yeni atanan “deneyimsiz” okul yöneticilerinin eğitim yönetiminde yer aldığı gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda, DYS'nin kullanımına başlanmadan önce tüm yöneticiler

planlı ve sistemli bir hizmet içi eğitime alınabilir. Ayrıca kullanıcı eğitimleri konusunda sadece geleneksel eğitimler değil, bunun yanı sıra uzaktan eğitim araçları da kullanılarak farklı dijital araçlar üzerinden eğitim yöntemleri çeşitlendirilebilir.

- DYS'ye ilişkin sistemsel bir sınırlılık olarak "imzalama" özelliğinin, sistemi kullanan yöneticilerin de en fazla üzerinde durdukları meselelerden birisidir. E-imza yerine mobil imza kullanılarak, sistemin mobil cihazlarda da kullanılması sağlanabilir.
- Günümüzde, bilgi yönetim sistemleri gibi teknolojik araçların veya yazılımların mantığı "erişilebilir" ve "kullanıcı dostu" olması gibi özelliklere sahip olması açılarından birbiriyle yarışmaktadır. Bu yüzden, DYS'nin java altyapısına bağlı kalınmadan direkt olarak internet tarayıcısı üzerinden erişime açılması sağlanabilir.
- DYS'nin kullanım alanı, okul bilgi yönetiminde resmi yazışmaları takip etmek ve bilgi yönetimini kolaylaştırmaktır. Okul yönetimi içerisinde önemli bir yere sahip olan öğretmenlerin bilgi yönetimi sisteminin dışında kalması önemli bir eksiklik olarak görülebilir. DYS'nin öğretmenlere de tanımlanması yapıp, MEBBİS sistemine entegre edilerek öğretmenlerin kendilerini ilgilendiren resmî yazıları görmeleri ve imzalamaları sağlanabilir.
- DYS'nin kullanıcılarının görüşleri doğrultusunda, kullanımı kolaylaştıracak yazılımsal bazı düzenlemeler yapılması gerektiği görülmektedir. Kurumla ilgili geçmişe dönük tüm yazılara tarih sınırı olmadan DYS yetkilisinin erişebilmesi sağlanabilir.
- Teknolojik araçlarda zaman tasarrufu ve kullanım kolaylığı konusu oldukça önemlidir. Bu yüzden bilgisayarlardaki donma ve hız sorunlarını tetikleyen sistem gereklilikleri konusu çözüme kavuşturulmalıdır. Özellikle sistemin teknolojik açıdan eski bilgisayarlarda daha hızlı bir şekilde çalıştırılabilmesi için, sistem gereksinimleri azaltılabilir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda, konu ile ilgili çalışma yapacak araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir:

- Bu araştırma, DYS'yi kullanan okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın kapsamı genişletilerek Millî Eğitim

Bakanlığı'nda görev yapan ve DYS'yi kullanan tüm kademelerdeki personelleri (Millî Eğitim Müdürü, Millî Eğitim Şube Müdürü, şef, VHKİ, memur vs.) kapsayacak şekilde bir çalışma yapılabilir.

- Bu araştırma, nitel araştırma deseninde planlanarak yapılmıştır. Farklı çalışma gruplarının daha farklı bakış açılarını ve tutumları da belirlemek için, karma yöntem kullanılarak yapılacak bir çalışmada veri çeşitlemesi sağlanabilir.
- Bilgi yönetim sistemi olarak DYS, eskiden kullanılan resmî yazışma uygulamaları ile doküman analizi yöntemiyle incelenerek kıyaslanabilir. Ayrıca farklı kurumların kullandıkları bilgi yönetim sistemleri ile DYS'nin sistemsel ve kullanımsal özellikleri açısından karşılaştırılması yapılabilir.

KAYNAKÇA

- 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu. (2004, 23 Ocak). *Resmî Gazete (Sayı: 25355)*. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040123.htm> (04.01.2022).
- Acar, Ç. (2019). *Ortaokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Mesleki Deneyimlerinin İncelenmesi: Okul Yöneticisi Olmanın Anlamına Yönelik Fenomenolojik Bir Çalışma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ada, S. ve Baysal, N. (2010). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akkoyunlu, B. (1995). Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109.
- Akram, K., Mehmood, N. ve Khan, I. (2015). A Conceptual Linkage Between Knowledge Management, Competitive Advantage and Competitive Maneuverings of Organizations. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 5(2), 1-6.
- Altınok, V. ve Duran, A. (2018). Okul Yöneticilerinin Doküman Yönetim Sistemi (DYS) Hakkındaki Görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 2 (1), 67-82.
- Altıntaş, İ. (2019). *Bilgi Toplumunda Bir E-Devlet Uygulaması Olarak DYS Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Atılğan, D. (2009). Bilgi Yönetimi Kavramı ve Gelişimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 201-212.
- Aydın, C. (2005). Bilgi Teknolojilerinin Belge Yönetimine Etkisi ve Elektronik Belge Yönetimi. *Bilgi Dünyası*, 6(1), 89-97.
- Aydın, M. (1994). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Hatipoğlu.
- Ayral, M. (2007). *Okulda Bilgi Yönetimi Model Önerisi Kapsamında Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Ankara İli Okullarının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A. (2005). *Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Tekağaç Basım Yayım.
- Balcı, A. (2021). *Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Psikolojisi: Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Nobel.
- Başaran, İ. E. ve Çinkır, S. (2011). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Ekinoks.
- Batır, U. (2013). *E-Devlet Uygulamalarından Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi Portalı (UYAP)'ın Etkinliğini Belirlemeye Yönelik Ankara Barosu Avukatları Üzerine Bir Alan Araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayrakçı, M. (2007). Türkiye’de Eğitim Yönetimi Bilgi Sistemleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51 (51), 395-420.
- Buluç, B. (1996). Yönetimde Örgütlenme Süreci. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. 2 (4), 513-522.
- Bursalıoğlu, Z. (2015). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bursalıoğlu, Z. (2016). *Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bükeç, C. M. (2007). *Örgütlerde Bilgi Yönetiminde Kullanılan Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Örgüt Kültürüne Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansız Aktaş, M. (2015). Nitel Veri Toplama Araçları. M. Metin (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Bilimsel Araştırma Yöntemleri* içinde (s.337-371). Ankara: Pegem Akademi.
- Cantürk, G. (2016). *Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Davranışları ve Bilişim Teknolojilerinin Yönetim Süreçlerinde Kullanımı Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Creswell, J. W. (2003). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çapar, B. (2003). Bilgi Yönetimi: Nasıl Bir İnsan Gücü?. Tahir Büyükakın ve Figen Büyükakın (Yay. Haz.). *II. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (ss. 421-432). İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Çekiç, O. ve Kuşçu, M. (2017). E-Government Applications in Education: KurumNet. *Electronic International Journal of Education, Arts, and Science*, 3 (7), 1-28.
- Çelik, V. (2002). *Okul Kültürü ve Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Çelik-Taşkın, A. (2012). *Orta Ölçekli Belediyelerde Kullanılabilecek Karekod Barkod Destekli Doküman Yönetim Sistemi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Çınar, İ. (1997). Eğitim Yönetimi Bilgi Sistemi. *Eğitim Yönetimi*, 3 (3), 289-298.
- Çınar, İ. (2002). *Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri: Malatya İli Örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çınar, İ. (2002). *Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çiçek-Sağlam, A. (2016). Okul Örgütü ve Yönetimi. Hasan Basri Memduhoğlu ve Kürşad Yılmaz (ed.). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* içinde (s.160-189). Ankara: Pegem Akademi.
- Dağlı, G. ve Uzunboylu, H. (2007). Competences of School Principals Regarding Knowledge Management in Elementary Schools. *Proceeding of 7th International Educational Technology Conference*, ss. 257-264, 03-05 May, Near East University, KKTC.
- Daud, K. İ. (2010). *İnsan Kaynakları Yönetim Süreçlerinde Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı ve E-ik Uygulamaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Davenport, T. H., Jarvenpaa, S. L. ve Beers, M. C. (1996). Improving Knowledge Work Processes. *Sloan Management Review*, 37, 53-66.
- Davenport, T. ve Prusak L., (1998). *Working knowledge*. (Harward Business School) Boston.
- Dempsey, D. (1993). *The Managing Principal*, Electronic Learning.
- Doğan, B. ve Altunoğlu, E. (2014). Bilgi Yönetimi, Örgüt Kültürü, Örgüt Yapısı ve Performans İlişkileri: Sivil Toplum Kuruluşları Üzerine Bir İnceleme. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 41-52.
- DYS, (2021). *T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Doküman Yönetim Sistemi*. Erişim adresi: <http://dys.meb.gov.tr/MEBDYSWeb/index.jsp> (24.09.2021).
- Erdoğan, İ. (2000). *Eğitim ve Okul Yönetimi*. İstanbul: Sistem.
- Erdoğan, İ. (2004). *Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği*. İzmir: Sistem.
- Erdoğan, İ. (2012). *Eğitimde Değişim Yönetimi: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Eren, E. (2009). *Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: Beta Yayınları.

- Ersoy, A.F. (2017). Fenomenoloji. Ahmet Saban ve Ali Ersoy (Ed.). *Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri* içinde (81-134). Ankara: Anı.
- Eryılmaz, B. (2003). *Kamu Yönetimi*. İstanbul: Erkam Matbaası.
- Fraenkel, J. R, ve Wallen, N.E. (2008). *How to Design and Evaluate Research in Education*. McGraw-Hill Higher Education.
- Glesne, C. (2014). *Becoming Qualitative Researchers*. (Ali Ersoy ve Pelin Yalçınoglu, Çev. Ed.). Ankara: Anı.
- Güçlü, N. (1999). Öğrenen Örgütler. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 7(2), 117-127.
- Güçlü, N. ve Sotirofski, K. (2006). Bilgi Yönetimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 351-373.
- Güler, A. (2019). *MEB Yönetim Bilgi Sistemi Olarak Doküman Yönetim Sistemi (DYS) Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.
- Gümüştekin, G. E. (2004). Bilgi Yönetiminin Stratejik Önemi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18, 3-4.
- Gündüz, Y. (2012). Eğitim Örgütlerinde Denetimin Gerekliliği: Kuramsal Bir Çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(34), 1-6.
- Haddad, W. D. (2001). The Education Enterprise: Is it Managable? *Tech Know Logia*, January-February, 5-6.
- Hargreaves, D. H. (1999). The knowledge-creating school. *British Journal of Educational Studies*, 47(2), 122-144.
- Harrison, R. ve Kessels, J. (2004). *Human Resource Development in a Knowledge Economy*. New York: Palgrave Macmillan Pub.
- Hoy, W. K. (2003). An Analysis of Enabling and Mindful School Structures: Some Theoretical, Research, and Practical Consideration. *Journal of Educational Administration*, 41, 87-108.
- Hunt, J. W. (2012). *Illinois'de Müdür Mentorluğu Uygulamaları ve Karşılaşılan Bazı Sıkıntılar*. Ankara: Pegem Akademi.
- Işık, Y. (2009). *Okul Yönetiminde Kullanılan Çevrimiçi Uygulamalara Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

- İlğan, A. (2016). Örgüt ve Yönetim Bilimine Giriş. Hasan Basri Memduhoğlu ve Kürşad Yılmaz (Ed.). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* içinde (s.65-86). Ankara: Pegem Akademi.
- Kanter, J. (1977). *Management-Oriented Management Information Systems*. Englewood Cliffs, New Jersey, U.S.A.: Prentice-Hall.
- Karakütük, K., Özbal, E. Ö. ve Ulutaş, P. (2019). Okul Temelli (Bazlı) Bütçenin Hazırlanmasına İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 455-481.
- Karataş, İ. H. ve Sözcü, Ö. F. (2013). Okul Yöneticilerinin Fatih Projesine İlişkin Farkındalıkları, Tutumları ve Beklentileri: Bir Durum Analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, ISSN:1304-0278. 12 (47), 41-62.
- Kavalcılar, M. ve Ünal, Z. (2005). *Uzman Öğretmenlik*. Ankara: Agon Bilgi Akademisi.
- Kaya, Y. K. (1999). *Eğitim Yönetimi: Kuram ve Türkiye’de Uygulama*. Ankara: Bilim Yayıncılık.
- Kepenekçi, K. Y. (2011). Eğitim Yöneticilerinin Hukuk Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(1), 1-16.
- Kıral, E. (2015). Yönetimde Karar ve Etik Karar Verme Sorunsalı. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 73-89.
- Kocadağ, A. S. (2010). *İlköğretim Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterlilikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul.
- Leech, N. L. ve Onwuegbuzie, A.J. (2007). An Array of Quailtative Data Analysis Tools: A Call For Data Analysis Triangulation. *School Psychology Quarterly*, 22(4), 557-584.
- MEB, (2012). *Doküman Yönetim Sisteminin Kullanılmasına Dair 2012/39 sayılı Genelge*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1611.pdf> (24.08.2021)
- MEB, (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*, <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf> (17.08.2021)
- MEB, (2015). *Doküman Yönetim Sistemi Tanıtım Videosu*, <http://bigm.meb.gov.tr/www/dokuman-yonetim-sistemi-tanitim-videosu/icerik/70/?iframe=true&width=90%&height=90%> (24.08.2021).
- Memduhoğlu, H. B. ve Uçar, İ. H. (2012). Yönetici ve Öğretmenlerin Stratejik Planlama Algısı ve Okullarda Mevcut Stratejik Planlama Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 234-256.

- Memişoğlu, S. P. ve Özsarıkamış, S. (2009). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterlikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 133-151.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mises, L. V. (2007). *Bureaucracy*. B. B. Greaves (Ed.), USA: Liberty Fund.
- Odabaş, H. (2000). *Kurum ve Kuruluşlarda Yazışmalar ve Denetimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özan, M. B. ve Erten, P. (2008). Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Becerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Elâzığ İli Örneği). *GAU Journal of Social & Applied Sciences*, 3(6), 67-81.
- Özdemirci, F. ve Aydın, C. (2007). Kurumsal Bilgi Kaynakları ve Bilgi Yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 164-185.
- Özgözü, S. ve Atılgan, H. (2017). Liderlik Stilleri, Örgüt Kültürü ve Bilgi Yönetimi İlişkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1301-1318.
- Özkan, M. (2009). *Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemlerinin Türk Eğitim Sistemine Katkılarına Yönelik Yönetici Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Özker, R. (2010). *Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)'ın Adalet Bakanlığı Çalışanları Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Alan Araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Poston, W. K. (2011). *School Budgeting for Hard Times: Confronting Cutbacks and Critics*. California: Corwin Press.
- Saydam, V. (2015). Elektronik Belge Yönetimi Uygulamalarında Personel Farkındalığının Artırılması: Değişim Yönetimi Açısından Bir İnceleme. *Bilgi ve Belge Araştırmaları*, (3), 23-32.
- Semerci, N. (2000). Yönetimde Karar Vermenin Kritik Düşünmeyle İlişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2, 191-201.
- Senge, P. M. (2004). Beşinci Disiplin. (Çev. Ayşegül İlideniz ve Ahmet Doğukan). İstanbul: Yapı Kredi.
- Söğüt, E. (2020). *Okulda Karşılaşılan Etkisiz Süreçler ve Rol Belirsizliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi /Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2018). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Stewart, T. A. (2007). *The wealth of knowledge: Intellectual capital and the twenty-first century organization*. New York: Currency.
- Summak, M. ve Karadağ, N. (2009). Okul Merkezli Yönetim Sürecinde Görev Alan Okul Müdürlerinin Rollerini. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 130-140.
- Szilagy, A. D. (1988). *Management and Performance*. U.S.A: Scott, Foresman and Company.
- Şişman, M. (2012). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şişman, M. ve Taşdemir, İ. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taymaz, H. (2003). *Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Teece, D. (1998). Capturing Value From Knowledge Assets: The New Economy, Markets For Know-How and Intangible Assets. *California Management Review*, 40(3), 55-79.
- Toytok, E. H. (2020). Bilgi Yönetimi. Necati Cemaloğlu ve Murat Özdemir (Ed.). *Eğitim Yönetimi İçinde* (ss. 529-550). Ankara: Pegem Akademi.
- Turan, S. (2002). Teknolojinin Okul Yönetiminde Etkin Kullanımında Eğitim Yöneticisinin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30, 271-281.
- Türk, E. (2002). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Nobel
- Urlu, R. (2002). *Okul Yöneticilerinin Yönetimsel Yaklaşımları (Niğde İl Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Visscher, A. J. ve Bloemen, P. P. M. (1999). Evaluation of the Use of Computer-Assisted Management Information Systems in Dutch Schools. *Journal of Research on Computing in Education*, 32(1), 172-188.
- Visscher, A. J., Wild, P., Smith, D. ve Newton, L. (2003). Evaluation of the implementation, use and effects of a computerised management information systems in English secondary schools. *British Journal of Educational Technology*, 34(3), 357-366.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

- Yıldırım, M. (2010). Kamu Yönetiminde Bilgi Yönetiminin Gerekliliği Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1311-1334.
- Yıldırım, R., Yılmaz, E. ve Balıkçı, A. (2018). Eğitim Bürokrasisinde Yeni Bir Uygulama: Doküman Yönetim Sistemi (DYS). *Turkish Studies*. 13(11), 1497-1515. doi:<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13196>.
- Zaim, H. (2005). *Bilginin Artan Önemi ve Bilgi Yönetimi*. İstanbul: İşaret.

EKLER

EK 1. Görüşme Formu

GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Sorusu:

Doküman Yönetim Sistemi (DYS) İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşleri Nelerdir?

Görüşme Yapılan Yer :

Görüşme Tarihi :

Başlangıç ve Bitiş Saati :

GİRİŞ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisiyim. Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) okul yöneticilerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi üzerine yapmış olduğum bu araştırmada sizin görüşleriniz önem arz etmektedir. Görevinizi yaparken sıklıkla kullanmış olduğunuz Doküman Yönetim Sistemi (DYS) ile ilgili görüş, düşünce ve beklentileriniz bilimsel süreçleri destekleyici nitelikte olması ve karar vericilere geri bildirim sağlaması açısından önemlidir. Bu görüşmede amaç, Doküman Yönetim Sistemi (DYS) ile ilgili okul yöneticilerinin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçlar, Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kalitesinin ve verimliliğinin artırılmasına katkı sağlayacaktır.

- Konu ile ilgili görüşleriniz tamamen gizli kalacaktır. Bu bilgiler hakkında, araştırmacılar dışında hiç kimse bilgi sahibi olmayacaktır.
- Görüşme öncesi her hangi bir sorunuz var mı? Evet () Hayır ()
Evet ise soru nedir ?
- Görüşmede ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Bu konuda izniniz var mı? Evet () Hayır ()
- Görüşme için öngörülen süre yaklaşık 30 dakikadır. Teşekkür ederim.

Bektaş TOPRAK
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyet: E (), K ()

Yöneticilik Görevi : Müdür (), Müdür Baş Yardımcısı (), Müdür Yardımcısı (), Müdür Yetkili Öğretmen ()

Yöneticilik Süresi: 1-4 yıl (), 5-8 yıl (), 9-12 yıl (), 13-16 yıl () 17 yıl ve daha fazla ()

GÖRÜŞME SORULARI

1.)Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) teknolojisi ve kullanıcı ara yüzüne ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Sonda: Menülerin yeterliliği, kullanılabilirliği, açıklığı, sistemin tasarımı, e-imza

2.)Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) etkililiğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Sonda: Sağladığı avantajlar, yararlar, kolaylıklar, diğer yazışma yöntemleriyle kıyaslanması vs.

3.)Doküman Yönetim Sisteminin (DYS) kullanımında yaşadığınız sorunlar nelerdir?

Sonda: Kişisel yeterlilik, sistemsel sorunlar, internet bağlantısı, farklı araçlardan erişebilirlik vs.

4.)Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kalite ve verimliliği açısından geliştirilmeli midir? Geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsanız buna yönelik görüşleriniz nelerdir?

Sonda:

5.)Doküman Yönetim Sistemi (DYS) kullanıcı eğitimlerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Sonda: Sistemi kullanmayı öğrenme biçimi, eğitim alındı ise süresi ve yöntemi, eğitimin kalitesi, yeterliliği, etkisi vs.

EK 2. Görüşme İzin Bildirimi Örneği

Sayın Katılımcımız,

Katılacağınız bu çalışma, "*Doküman Yönetim Sistemi Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*" adıyla, **Bektaş TOPRAK** tarafından yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: *Doküman Yönetim Sistemi (DYS) hakkında okul yöneticilerinin görüşlerini tespit etmek ve bu doğrultuda değerlendirme yapmaktır.*

Araştırmanın Nedeni: O Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): *Nevşehir ili Kozaklı ilçesi*

Araştırma Uygulaması: O Anket ☒ Görüşme
O Gözlem O Diğer (.....)

Araştırma T.C. Nevşehir Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla...

Araştırmacı :Bektaş TOPRAK

İletişim Bilgileri :

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Görüşmede ses kaydı alınmasına;

O İzin veriyorum. ☒ İzin vermiyorum.

08.10.2021

İsim-Soyisim İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı : *Kazıben KASMAK*

Telefon Numarası :

Kazıben KASMAK

EK 3. Araştırma İzni Resmi Yazısı

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-82671082-44-27198337
Konu : Araştırma İzni (Bektaş TOPRAK)

28/06/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Rektörlüğü, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 18.06.2021 tarihli ve 327263 sayılı yazısı.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Bektaş TOPRAK'ın "Doküman Yönetim Sistemi Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri " konulu tez çalışmasına dair izin talebi, Müdürlüğümüz Ölçme Değerlendirme ve Sınav Şubesi tarafından incelenerek, gönüllülük esasına dayalı ve eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde uygulanmasında bir sakınca olmadığına dair "İzin ve Uygulama Kontrol Çizelgesi" ekte sunulmuştur.

Anılan araştırma izninin 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılında, Müdürlüğümüze bağlı Kozaklı İlçesindeki okul ve kurumlarda görev yapan yöneticilere gönüllülük esasına dayalı, eğitim öğretimi aksatmamak şartı ve Okul/Kurum Müdürlüğünün muvafakatinde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Murat DEMİR
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Mehmet MARAŞLI
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Adres : Kayseri Cad. Hükümet Konağı 50100 Mrk/NEVŞEHİR

Telefon No : 0 (384) 213 79 33
E-Posta: olcunesinav50@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Mustafa BIÇER - VHKİ
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: www.nevsehirmeb.gov.tr Faks:3842132068

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ba2d-bde8-3621-aa0d-2c57 kodu ile teyit edilebilir.

EK 4. Etik Kurul Belgesi

KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL DEĞERLENDİRME VE KARAR FORMU

Değerlendirme Talebinde Bulunan Kişi/Kurum	Bektaş TOPRAK		
Değerlendirme Başvuru Tarihi	06.05.2021		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Eserin/Araştırmanın Adı	Doküman Yönetim Sistemi Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Araştırma/Ölçek/Anket/Görüşme Formu			
Değerlendirmeyi Yapan Etik Kurul	KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU		
Değerlendirme Toplantı Bilgileri	Yeri İİBF Dekanlığı Makam Odası	Tarihi 27.05.2021	Saati 11:00
Karar No	Karar Tarihi 27.05.2021	Karar No 2021/3/17	
Karar Sonucu	(X) Kabul () Ret	(X) Oybirliği () Oy Çokluğu () Oybirliği () Oy Çokluğu	

Etik Kurulumuz, yukarıda başvuru bilgileri yer alan eser/araştırma için toplanarak bilimsel araştırmalar ve yayın etiği açısından değerlendirme yapmış ve aşağıda gerekçesi açıklanan karar(lar)ı almıştır:

Karar ve Gerekçesi

Bektaş TOPRAK'a ait "Doküman Yönetim Sistemi Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu proje araştırmasının bilimsel araştırmalar etiği açısından yapılan değerlendirmesinde kabulüne, ancak YÖK Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi 4. Maddesinin 2/g fıkrasına göre araştırma verilerinin yayımlanabilmesi için araştırma yapılan kurumun resmi izin alınması sorumluluğunun araştırmacıya ait olduğuna,

Oy birliğiyle karar verilmiştir.

Etik Kurul Başkanı
Prof. Dr. Nur ÇETİN

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Bektaş TOPRAK

Doğum Yeri ve Yılı :

Yabancı Dili : İngilizce

e-posta :

Eğitim Durumu

İlköğretim : Kırşehir Cumhuriyet İlköğretim Okulu

Lise : Kırşehir Sıddık Demir Anadolu Lisesi

Lisans : Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi

Öğretmenliği

Mesleki Deneyim

2014 – 2017 : Van Özalp Dırbaz Şaylığ İlkokulu

2017 – (Halen) : Nevşehir Kozaklı Sevgi Anaokulu